

POROČILO O DELU

**ZVEZE SVOBODNIH
SINDIKATOV SLOVENIJE
MED 6. IN 8. KONGRESOM ZSSS**

SINDIKAT POTREBUJE TEBE IN
TI POTREBUJEŠ SINDIKAT!

Zveza svobodnih sindikatov *Slovenije*

I. UVOD

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) je v obdobju med kongresoma delovala v razmerah, ki niso bile naklonjene zaščiti delavk in delavcev, ohranjanju delavskih in socialnih pravic ali celo zviševanju že doseženih standardov teh pravic. Na njeno delovanje je vplivalo tako domače kot tudi mednarodno okolje, pri čemer se pogostokrat premalo zavedamo, da živimo v obdobju globalizacije ter da smo del Evropske unije, kar oboje vpliva na naše delo in življenje.

Eden izmed pomembnih dogodkov, ki je vplival na naše delo, je bila svetovna finančna kriza. Ta se je resda pričela v Združenih državah Amerike že leta 2007, v Evropi pa smo jo v polni meri začeli čutiti leta 2009, ko je naša celina zdrsnila v recesijo. Težave, ki so bile do takrat omejene na bančni sektor, so se razširile na članice EU, še posebej tiste, ki so del evrskega območja. Na trgih je vladala negotovost glede sposobnosti držav, da uspešno rešijo banke v težavah. Zaradi nevarnosti propada bank je postajalo vprašanje zdravja javnih financ vedno pomembnejše. Da bi preprečile popoln zlom bančnega sistema, so evropske vlade priskočile na pomoč svojim bankam z nujno pomočjo nezaslišane velikosti, s tem pa je bančna kriza postala kriza državnega dolga. Med letoma 2008 in 2011 so vlade izročile bankam 1600 milijard evrov, kar pomeni 13 odstotkov letnega evropskega BDP. V Sloveniji je vlada v obdobju 2008-2011 namenila bankam v različnih oblikah 2,4 milijarde evrov pomoči, kar je pomenilo 6,73 odstotka BDP naše države.

Finančni krizi je zelo hitro sledila še gospodarska. Slovenija je doživela padec BDP za 10 odstotkov zgolj v petih letih. Če je BDP na prebivalca v letu 2008 dosegel že 91 odstotkov povprečja EU, je do leta 2013 upadel na 81 odstotkov. V letu 2014 je dosegel 83 odstotkov povprečja EU in to vrednost ohranil tudi leta 2015. Na padec realnega BDP je pomembno vplival tudi upad investicij, ki pa je imel delno izvor v manjšem tujem povpraševanju po naših izvoznih dobrinah in storitvah, delno pa v manjšem povpraševanju države po investicijskih dobrinah in zmanjšanju povpraševanja gospodinjstev po nepremičninah.

V obdobju od 2008 do 2014 se je izjemno povečalo število stečajev podjetij v naši državi. Če je bilo v letu 2008 še 88 stečajev, je to število naraslo na 590 stečajev v letu 2012, leta 2013 je bilo 950 stečajev, leta 2014 že 1289 stečajev, v letu 2015 pa nekoliko manj, in sicer 1138 stečajev podjetij.

Zaradi globokega padca gospodarske aktivnosti, povečevanja zadolženosti države, proračunskega primanjkljaja, težav v bančnem sistemu se je bonitetna ocena države začela poslabševati. Evropska komisija je Slovenijo že leta 2009 uvrstila v postopek za odpravo presežnega primanjkljaja in zahtevala temeljite ukrepe za javnofinančno konsolidacijo v kratkoročnem in srednjeročnem obdobju. Z letom 2009 so se začele zniževati tudi bonitetne ocene bank, kar je za Slovenijo pomenilo bistveno višje stroške financiranja.

Slovenija se je znašla v nekajletni stagnaciji. Vlada RS se je za reševanje finančnih in gospodarskih razmer odločila za varčevalne ukrepe kljub nasprotovanju in opozorilom ZSSS, da to ni prava pot in da bodo ukrepi povzročili zmanjšanje povpraševanja, ki bo vodilo v recesijo, ta pa bo ustvarila dodatne proračunske primanjkljaje in potisnila gospodarstvo v spiralo nadaljnega nazadovanja. Glede načina reševanja finančne in gospodarske krize sta bili takrat vlada in ZSSS na nasprotnih bregovih: vlada je bila prepričana, da so ostri varčevalni ukrepi, ki naj bi med drugim zmanjšali primanjkljaje v državnih proračunih, osnovni pogoj za gospodarsko rast. Ostri varčevalni ukrepi, nadzor nad proračunskim primanjkljajem ter strukturne reforme, ki jih je tako kot nekatere druge v Evropi izvajala tudi naša vlada, so resno ogrozili blaginjo državljanov ter delavske in socialne pravice.

V letu 2012 smo si zagotovo najbolj zapomnili kratico ZUJF (zakon o uravnoteženju javnih financ), ki je skupaj z drugimi interventnimi zakoni posegel tudi na področje plač, povračil stroškov in drugih pravic javnih uslužbencev v državnih organih, upravah samoupravne lokalne skupnosti, javnih zavodih in drugod. Različni varčevalni in prilagoditveni ukrepi so zadevali tudi otroške dodatke, nadomestila za brezposelne, letni dodatek za rekreacijo upokojencev in podobno.

V ZSSS smo zavračali ostre varčevalne ukrepe, zniževanje plač in pokojnin, nezaposlenost mladih ljudi, zniževanje delovnopравnih standardov in socialno nazadovanje, revščino in socialno izključenost ter vedno večje družbene neenakosti in zahtevali, da se namesto tega ukrepa proti tistim, ki so krizo povzročili, to je proti bankam in finančnim institucijam. Zahtevali smo, da se povečajo investicije in odpirajo nova kakovostna delovna mesta, bolj obdavči kapital, uvede davek na finančne transakcije in podobno.

Vendar pa je vlada nadaljevala neoliberalno politiko in sledila bruseljskemu diktatu ter njihovim navodilom, uvedla »zlato« pravilo v ustavo in omejila pravice državljanov do referendumov. Ti ukrepi so dali zagon tudi delodajalcem, saj so delodajalske organizacije v zasebnem sektorju enostransko odpovedovale kolek-

tivne pogodbe, odstopile od podpisanega socialnega sporazuma, se zavzemale za nižje davke in lažje odpuščanje delavcev. Skratka, tudi v tem obdobju so se nadaljevale težnje po zmanjševanju delavskih in socialnih pravic. Ena redkih pravic, ki nam jo je v ZSSS skupaj z drugimi sindikalnimi centralami uspelo izboljšati, je bila sprememba zakona o minimalni plači, ki je odpravila krivice tistim prejemnikom minimalne plače, ki so delali ob praznikih in v nočnih izmenah.

Tudi v preteklem obdobju se je nadaljevalo usklajevanje predlogov in stališč med sindikalnimi centralami

Tako kot tudi v drugih evropskih državah se tudi v Sloveniji zmanjšuje število delavcev, organiziranih v sindikate. Če je bila stopnja sindikaliziranosti še leta 2004 okoli 40-odstotna, je sedaj okoli 20-odstotna, z upadajočim trendom. Tako imenovana »baby boom« generacija delavcev, ki je v preteklosti tvorila glavnino sindikalno organiziranih delavcev, odhaja v teh letih v pokoj, mladi pa se zaradi pretežnih zaposlitev v negotovih oblikah dela ne odločajo za včlanitev v sindikat. Če se sedanji trend upadanja sindikaliziranosti v prihodnjih letih ne bo obrnil, bodo pod vprašaj prišli vsi dosežki na področju delavskih in socialnih pravic, ki jih je sindikalno gibanje doseglo v mnogih letih svojega delovanja, delavci pa bodo prepuščeni nemilosti neoliberalnih poslovnih in finančnih interesov.

II. GOSPODARSKA POLITIKA IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

Delovanje ZSSS na področju gospodarske politike in trajnostnega razvoja je temeljilo na programskih dokumentih, sprejetih na 6. kongresu ZSSS. Obdobje med obema kongresoma je bilo kljub gospodarski krizi na tem področju uspešno, saj smo uresničili mnogo ciljev, zastavljenih v programskem dokumentu. Če omenimo zgolj najbolj pomembne, se med te šteje tako vložitev sprememb zakona o minimalni plači v državni zbor in njihov sprejem, s čimer smo izločili dodatke za nočno, nedeljsko in praznično delo iz minimalne plače, kot uresničitev zahtev ZSSS po davčni razbremenitvi poklicnih pokojnin, božičnic, odpravnin ob odpovedi pogodbe o zaposlitvi za določen čas ter davčni razbremenitvi plač.

Obdobje med šestim in osmim kongresom ZSSS je močno zaznamovalo nadaljevanje finančno-gospodarske krize, saj smo se v Sloveniji soočili z dvojnimi kriznim dnem (v letu 2009 in 2012, 2013). Nadaljevanje krize je imelo velike posledice za brezposelnost (stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji se je s 6,7 % v letu 2008 povišala na 12,0 % v letu 2012 in se ustalila pri 13,1 % v letih 2013 in 2014). Šele v letu 2015 se je začela zmanjševati in v letu 2016 znašala 11,2 %. V zasebnem sektorju so se zaposleni soočali z odpuščanjem; v obdobju od 2008 do 2013 se je število delovno aktivnih v zasebnem sektorju zmanjšalo za skoraj 80.000. Plače pa so se realno zniževale v zasebnem sektorju v letih 2012 in 2013, v javnem sektorju pa vse od leta 2010 do leta 2013. Zaradi krize in upada povpraševanja, neustreznega vodenja podjetij in neuspešnih menedžerskih odkupov so se stečaji podjetij nadaljevali, to pa je vplivalo tudi na pritiske delodajalskih združenj za krčenje pravic v kolektivnih pogodbah in njihovo odpovedovanje. Po letu 2014 se je začelo okrevanje gospodarstva, ki se je odrazilo v gospodarski rasti (v letu 2014 je ta znašala 3,1 %, leta 2015 2,3 % in 2016 2,5 %), najprej predvsem na račun izvoza, nato pa tudi zaradi krepitve domače potrošnje in investicij. Politiki in delodajalska združenja so ves čas opozarjali le na pomen izvoza za gospodarsko rast. V ZSSS pa smo opozarjali tudi na pomen plač ter kupne moči delavcev, saj le-ta povečuje domačo potrošnjo in neposredno vpliva tudi na gospodarsko rast. Prav tako smo opozarjali na pomen investicij in potrebnost sprejema ukrepov, ki bi izboljšali konkurenčnost poslovnega okolja, povečali produktivnost gospodarstva ter ekonomsko in socialno varnost. Šele v letu 2017 so politiki in tudi delodajalska združenja priznali velik pomen domače potrošnje, nikakor pa nočejo pristati na dvig plač delavcev. V ZSSS zahtevamo, da se ohrani primerna delitev novo ustvarjene vrednosti med delom in kapitalom.

V obdobju krize so se zaradi nižjih plač zaposlenih, stečajev, nižjih dobičkov podjetij, manjših prilivov iz naslova dohodnine in prispevkov za socialno varnost proračunski prihodki zmanjševali, odhodki pa po drugi strani tudi zaradi avtomatičnih stabilizatorjev, ki pomagajo blažiti krizo (npr. povečanje izdatkov za nadomestila za brezposelne v času krize), povečevali. Tako se je proračunski primanjkljaj povečeval. Nadaljnji pritisk na javnofinančni primanjkljaj in povečanje javnega dolga je pomenila tudi odločitev vlade, da v letu 2013 dokapitalizira banke (tudi tiste v zasebni lasti), ki so se znašle zaradi napačnih poslovnih odločitev (tj. nezavarovanih kreditov) v težkem položaju. Javnofinančni dolg se je tudi zaradi tega povišal z 21,8 % BDP v letu 2008 na 83,1 % BDP v letu 2015 in 79,7 % BDP v letu 2016.

Zaradi finančno-gospodarske krize so se nadaljevale stalne zahteve po varčevalnih ukrepih in zniževanju standarda delavcev, upokojencev in prejemnikov socialnih transferjev tako od predstavnikov gospodarstva kot od vlade. V ZSSS smo opozarjali, da je potrebno najti drugačen način za izhod iz krize, ne zgolj z osiromašenjem prebivalcev Slovenije. Pripravili smo dokumente z različnimi predlogi, ki bi omogočili lažji izhod iz krize in ne bi ogrožali pravic delavcev in upokojencev. Eden izmed njih je bila »Nova pogodba med delom in kapitalom za izhod iz krize«, v katerem je ekonomska služba ZSSS predlagala tako uvedbo davčnih blagajn za zmanjšanje sive ekonomije in utaj davkov, uvedbo ukrepov za izboljšanje davčne discipline, uvedbo skupnih javnih naročil za ves javni sektor, sprejem davka na finančne transakcije, povišanje stopnje davka na dobiček, zmanjšanje števila občin, olajšanje in pospešitev črpanja sredstev iz evropskih strukturnih skladov kot tudi odpravo administrativnih ovir (okoljskih, prostorskih in drugih), racionalizacijo postopkov pridobivanja soglasij, gradbenih in drugih dovoljenj s spremembo področne zakonodaje, energetske obnovo javnih in zasebnih nepremičnin (z namenom povečanja investicij in zmanjšanja energetske revščine), vzpostavitev gozdno-lesne verige in ustanovitev centrov za predelavo lesa (krepitev lesa kot surovine nacionalnega pomena), povečanje notranje potrošnje, uveljavitev in krepitev slovenskih blagovnih znamk. Prav tako je bila ključna zahteva tudi, da se zagotovi transparentna in poštena sanacija bančnega sistema, saj je bilo zaradi kreditnega krča okrevanje znatno oteženo. Ena izmed ključnih zahtev ZSSS je bila tudi povečanje učinkovitosti korporativnega upravljanja kot tudi sprejem ustrezne strategije in politike upravljanja državnega premoženja.

Poudariti je potrebno, da je vlada upoštevala in sprejela predloge na strani javnofinančnih prihodkov, ki jih je pripravila in predlagala ZSSS in potrdilo predsedstvo ZSSS, med drugim dvig davčne stopnje na dividende, dvig stopnje davka na dobiček, uvedbo davčnih blagajn itd. Z namenom konsolidacije javnih financ in znižanja visokega javnofinančnega primanjkljaja, ki je od leta 2009 do 2016 presegal maastrichtsko mejo 3 % BDP, zaradi česar je bila Slovenija v tem obdobju v postopku presežnega primanjkljaja, je vlada kljub našemu nasprotovanju sprejela tudi ukrepe, s katerimi se nismo strinjali. Nasprotovanje in drugačne predloge smo izražali tako na sestankih na ministrstvih, na novinarskih konferencah kot tudi na ekonomsko-socialnem svetu. Julija 2013 je na primer ministrstvo za finance predlagalo ukinitvev usklajevanja dohodninske lestvice in olajšav, kar znižuje neto plače, najbolj zaposlenim z vzdrževanimi družinskimi člani. Na to smo se ostro odzvali, zaradi česar je bila v zakon o izvrševanju proračunov na koncu zapisana dikcija, ki določa, kdaj se lestvica in olajšave uskladijo. Ministrstvo je prav tako predlagalo različno davčno obravnavo odpravnin pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas iz poslovnih razlogov in razloga nesposobnosti ter odpravnin po prenehanju pogodbe o zaposlitvi za določen čas (katerih celotni znesek bi se všteval v davčno osnovo in bil tako v celoti obdavčen). Zaradi zahtev ZSSS je bil tudi ta predlog umaknjen in ustrezno popravljen.

Naslednji za ZSSS nesprejemljivi ukrep na strani javnofinančnih prihodkov je bil dvig stopenj davka na dodano vrednost (splošne z 20 % na 22 % in znižane, s katero so med drugim obdavčeni hrana in zdravila, z 8,5 % na 9,5 %). Dvig stopnje DDV¹ naj bi bil le začasen ukrep, ki naj bi olajšal zmanjševanje javnofinančnega primanjkljaja, povišal javnofinančne prihodke in zmanjšal pritiske na zmanjševanje plač zaposlenih v javnem sektorju in pravic iz naslova socialne varnosti. V letu 2016 naj bi se stopnji DDV vrnili na prejšnjo raven. Ne glede na to obljubo je vlada, kljub nasprotovanju tako ZSSS kot delodajalskih organizacij, povišani stopnji DDV spremenila v trajni s sprejemom zakona o davku na dodano vrednost (ZDDV-1), ki določa, da se od januarja 2016 upošteva splošna stopnja davka na dodano vrednost v višini 22 % in znižana stopnja v višini 9,5 %. V ZSSS smo ostro nasprotovali temu trajnemu povišanju obeh stopenj. Zahtevali smo, da se ponovno uporabljata nižja stopnja v višini 8,5 % in višja stopnja v višini 20 %. Tak enostranski ukrep vlade je bil za ZSSS nesprejemljiv, saj DDV kot regresivni davek bolj prizadene delavce z nižjimi dohodki. Pri porabi delavcev z nižjimi dohodki je delež nujnih življenjskih potrebščin namreč večji kot pri slojih z višjimi dohodki. Med našimi predlogi je bila tudi zahteva, da vlada uvede ničelno stopnjo davka na dodano vrednost (kot jo poznajo v drugih evropskih državah), in sicer na kruh, mleko in mlečne izdelke, otroško hrano in tiste izdelke, ki bi najbolj olajšali življenje najranljivejših. Za te predloge ni bilo posluha, vendar pa bomo pri tej zahtevi v ZSSS vztrajali tudi v naslednjem mandatnem obdobju.

Kriza se je nadaljevala tudi v letu 2013, kar se je odražalo v nadaljevanju padanja potrošnje in investicij. S tendencami vlade po dodatnih varčevalnih ukrepih, ki bi zniževali plače, bi še bolj vplivali na potrošnjo in dodatno slabili BDP, na kar smo v ZSSS ves čas opozarjali. Zaradi visokega javnofinančnega primanjkljaja, ki je v tem letu znašal kar 15,1 % BDP in je bil v tem letu predvsem posledica dokapitalizacije bank (predvsem NLB in NKBM), in zaradi pritiskov iz Bruslja je vlada na vsak način želela čim prej konsolidirati javne finance – s ponovnim pritiskom na pravice javnih uslužbencev, upokojencev in prejemnikov socialnih transferjev. Zahtevali smo, da se javnofinančni primanjkljaj konsolidira na daljši rok, na kratek rok pa so pomembnejši ukrepi za odpiranje novih delovnih mest in povečanje zaposlovanja, kar bo okrepilo gospodarsko rast in povečalo javnofinančne prihodke.

Eden izmed bruseljski politiki vseh ukrepov, ki si ga je zastavila takratna vlada, je bil tudi zapis zlatega fiskalnega pravila v ustavo RS. ZSSS je tako preko medijev kot v državnem zboru in v državnem svetu predstavljala stališča, da tak zapis v ustavo ni potreben in da je lahko dolgoročno škodljiv za delavce in upokojnence. Žal politiki v času visoke gospodarske rasti niso ustvarjali presežkov za težke čase, še več, zmanjševali so davke in prispevke, kar se je sedaj odrazilo v dodatnih pritiskih na pravice delavcev in višine pokojnin. Naše stališče je, da so uravnotežene javne finance nujno potrebne, kot tudi poraba v okviru zmožnosti, vendar pa je bilo za nas nesprejemljivo, da se želi doseči ravnovesje v zelo kratkem času, ob nižjih javnofinančnih prihodkih zaradi krize, nižji zaposlenosti in večjih javnofinančnih odhodkih za blaženje posledic krize. Predlagali smo ukrepe, ki bi krepili domače povpraševanje in investicije. V drugi polovici leta 2013 in v letu 2014 se je pričelo okrevanje gospodarstva. Tudi v letu 2014 in 2015 sta bila za gospodarsko rast ključna izvoz in investicijska dejavnost, v letu 2014 pa se je začela krepiti tudi domača potrošnja.

Gospodarske družbe so v letu 2014, 2015 in 2016 izboljšale rezultate poslovanja, povečale so prihodke, neto čisti dobiček, neto dodano vrednost ter število zaposlenih. Neto čisti dobiček gospodarskih družb se je v letu 2014 glede na leto 2013 povečal za 424,5 %, v letu 2015 glede na leto 2014 za 111,6 % (znašal je 1,9 mrd EUR), v letu 2016 glede na leto 2015 pa še za 69,7 %. V letu 2016 so gospodarske družbe tako

¹ Sprememba tega davka je bila zapisana v zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o izvrševanju proračunov RS za leti 2013 in 2014, in sicer za čas do konca leta 2015.

ustvarile 3,2 mrd EUR neto čistega dobička. Po podatkih AJPes je neto čisti dobiček gospodarskih družb že v letu 2015 presegel neto čisti dobiček, ustvarjen v letu 2008, torej tistega pred začetkom gospodarske krize. Ne glede na podatke pa delodajalska združenja tako kot vlada še naprej vztrajajo, da se varčevanje nadaljuje. To se odraža tako pri pogajanjih za kolektivne pogodbe dejavnosti zasebnega sektorja kot pri pogajanjih z vlado za javni sektor.

Rast cen življenjskih potrebščin je bila v letih 2014, 2015 in 2016 zelo nizka zaradi šibke gospodarske aktivnosti in procesa notranjega prilagajanja relativnih cen. Na deflacijska gibanja je v zadnjih dveh letih pomembno vplival padec cen surovin na mednarodnih trgih in tudi nižje cene drugih uvoženih proizvodov. V letu 2015 je bila ugotovljena 0,5-odstotna deflacija, v letu 2016 pa 0,5-odstotna inflacija. Opozarjali smo, da so se kljub deflaciji v letu 2015 in nizki letni inflaciji v letu 2016 ključne življenjske potrebščine, ki predstavljajo velik delež izdatkov zaposlenih, podražile in da je usklajevanje plač nujno potrebno za ohranitev realne vrednosti plač in kupne moči delavcev.

Eden izmed ključnih ciljev programskega dokumenta ZSSS za obdobje 2012–2017 je bilo tudi davčno prestrukturiranje. ZSSS že vrsto let opozarja, da sta v skladu z ekonomsko funkcijo delo in potrošnja nadpovprečno davčno obremenjena, kapital pa podpovprečno. Zato smo zahtevali, da se plače davčno razbremenijo in da se povišajo neto plače, kot tudi, da se razbremeni božičnica oziroma 13. plača in da se poviša stopnja davka na dobiček pravnih oseb. Stopnja davka na dobiček se znižuje že vse od leta 2006 in je med nižjimi v EU. Efektivna davčna stopnja se je zniževala od 18,4 % v letu 2008 na 11,3 % v letu 2014, kar je tudi eden od razlogov (poleg tega še nižji dobički v času krize, stečajni podjetij), da so bili javnofinančni prihodki iz tega naslova nizki.

Z namenom razbremenitve plač in povišanja neto plač smo zahtevali, da se spremeni dohodninska lestvica, da se poviša njena progresija, in sicer z uvedbo dodatnega dohodninskega razreda med 27 % in 41 %. Na področju razbremenjevanja srednjega sloja smo bili v tem mandatnem obdobju dvakrat uspešni. Prvič v letu 2012, ko je bil srednji razred razbremenjen z razširitvijo dohodninskega razreda, ki je obdavčen po stopnji 27 %, kot tudi v letu 2015, ko je bila spremenjena lestvica in povišan prag za uvrstitev v 41-odstotni dohodninski razred (pred spremembo so se že vsi ti z dohodki od 2.382 EUR bruto plače uvrstili v razred z 41-odstotno obdavčitvijo). V letu 2016 se je mini davčna reforma nadaljevala. V ZSSS smo uspeli z zahtevo po razbremenitvi božičnice oziroma 13. plače kot tudi z zahtevo, da se spremeni progresija dohodninske lestvice. Ministrstvo za finance je zahtevalo razbremenitev zgolj najbogatejših, medtem ko smo v ZSSS temu nasprotovali in zahtevali razbremenitev srednjega razreda, inženirjev in razvojnega kadra. Svoje nasprotovanje smo dokazovali tako na sestankih na ministrstvu za finance, na tiskovnih konferencah kot na ESS. Osnovna zahteva je bila tudi, da se zaposlene z najnižjimi dohodki, podobno kot v Avstriji, oprosti plačila dohodnine, kar je vlada nenazadnje v predlogu davčnih sprememb za leto 2017 tudi predlagala. V njenem predlogu je zajeta tudi naša zahteva, da se odpravi nezveznost dodatne splošne olajšave glede na višino dohodka in s tem prepreči možnost, da zavezanec ob povečanju bruto plače prejema nižjo neto plačo kot pred povečanjem.

Izredno pomemben dosežek ZSSS je tudi dvig meje za upravičenost do najvišje splošne olajšave za zaposlene, ki prejemajo minimalno plačo. Zaradi anomalije, vključene v zakon o dohodnini, so namreč zaposleni, prejemniki minimalne plače, zaradi izločitve dodatkov iz minimalne plače za nočno, nedeljsko ali praznično delo v letu 2016 lahko prejeli celo nižjo neto plačo, kot če v pogojih nočnega, nedeljskega in prazničnega dela ne bi delali. Na to smo opozarjali tako ministra za finance kot vlado ter zahtevali spremembo na tem področju in bili pri tem tudi uspešni. V letu 2017 je tako splošna olajšava za prejemnike najnižjih plač ustrezno povišana, anomalija pa odpravljena.

ZSSS je prav tako opozarjala na velik delež sive ekonomije v BDP, na nepobrane davke in nedopustnost neplačevanja prispevkov za socialno varnost. Z namenom zmanjšanja sive ekonomije smo vlado pozivali k čimprejšnji uvedbi davčnih blagajn in podprli njeno odločitev o sprejetju zakona o davčnem potrjevanju računov, s katerim so se uvedle davčne blagajne. Delodajalci so ves čas zahtevali uvedbo socialne kapice, ki bi še dodatno razbremenila najbogatejše pri plačevanju socialnih prispevkov in s tem še dodatno osiromašila javnofinančne blagajne. ZSSS je ostro nastopila proti takemu nepravilnemu ukrepu in dokazovala njegovo neupravičenost s pomočjo izračunov. Delodajalske organizacije so prav tako zahtevale, da bolniška odsotnost prve tri dni ne bi bila več plačana, kot tudi, da se odpravi 50-odstotna dohodninska stopnja za najbogatejše. Temu smo seveda ostro nasprotovali in dokazovali neupravičenost in neprimernost takih ukrepov; nazadnje ti tudi niso bili sprejeti.

V letu 2015 smo socialni partnerji podpisali socialni sporazum za obdobje 2015–2016. V okviru pogajanj za socialni sporazum je ekonomska služba ZSSS pomembno prispevala k dogovorom na področju javnih financ, o vzdržnem modelu gospodarskega razvoja, novem zagonu investicij in področju plač.

Podpis socialnega sporazuma februarja 2015

Vlada je z namenom centralizacije upravljanja državnega premoženja ustanovila Slovenski državni holding (SDH), glede katerega smo bili v ZSSS zelo kritični že od samega začetka. Opozarjali smo na neustrezno razporeditev podjetij med portfeljske, pomembne in strateške v okviru klasifikacije naložb, nadzorstveno funkcijo v holdingu in preveliko pristojnost vlade. Vztrajali smo pri stališču, da je potrebno klasifikacijo potrditi v državnem zboru in da o tem ne more odločati vlada ali zgolj družba, ki je bila ustanovljena za upravljanje naložb. Opozarjali smo, da prodaja najboljših slovenskih podjetij vodi v popolno odvisnost, prav tako pa je popolnoma neracionalno prodajati družbe, ki dobro poslujejo in veliko prispevajo v javnofinančne blagajne tako iz naslova davka na dobiček kot preko vplačil dohodnine in prispevkov za socialno varnost. Zahtevali smo, da se v organe nadzora SDH vključijo tudi predstavniki zaposlenih. Nasprotovali smo zahtevam vlade, da se 34,47-odstotni delež v Zavarovalnici Triglav prenese na SDH. Zahtevali smo, da je kot eden največjih lastnikov v nadzornem svetu zavarovalnice tudi predstavnik upokojujencev. Prepričani smo, da bi morali delež Zavarovalnice Triglav, ki je po referendumski odločitvi v lasti ZPIZ, prenesti na demografski sklad. Opozarjali smo, da bi lahko predlog zakona o SDH omogočal nesmotrno gospodarjenje ter odtujevanje državnega premoženja.

Pri pogajanjih z vlado smo bili uspešni s kompromisnim predlogom in z uvedbo Ekonomsko-socialnega strokovnega odbora (EESO), posvetovalnega telesa uprave SDH, ki daje mnenja in pobude s področja ekonomskih in socialnih zadev in je sestavljen iz sedmih predstavnikov sindikalnih konfederacij. Stalna zahteva ZSSS je, da se poveča kakovost upravljanja podjetij v državni lasti, da se politika neha vmešavati v poslovne odločitve in da se prekine praksa izčrpavanja teh podjetij. Na novinarskih konferencah smo zahtevali, da se dosledno začno izvajati smernice Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) za korporativno upravljanje.

Vlada je privatizacijo nadaljevala. Pripravljen je bil seznam 15 podjetij, ki jih je potrdil tudi državni zbor in katerih večina je nazadnje bila prodana. Temu smo nasprotovali in zahtevali, da se pri prodaji zaščitijo tudi delavci, delovna mesta, blagovna znamka, slovenski jezik in da sedež podjetja ostane v Sloveniji.

V ZSSS smo nasprotovali uvedbi zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank ali o tako imenovani slabi banki. Namen zakona ni bil saniranje bank in reševanje gospodarstva in delovnih mest, ampak poceni odkupovanje premoženja bank, sploh glede na to, da namen ni bil odkupovanje le v

primerih insolventnih postopkov podjetij, ampak odkupovanje terjatev vseh podjetij, vključno z neposrednimi lastniškimi deleži bank v podjetjih. Dobili smo absurdno situacijo, da so bili najeti tuji študentje, da ocenijo vrednost nepremičnin in podjetij zgolj na podlagi zunanjega videza. Zaradi tega je bilo mnogo podjetij podcenjenih in preizko ovrednotenih. Tako je omogočena preprodaja podjetij po nizkih cenah, brez analiz in brez zavez za ohranjanje delovnih mest.

Ker pogajanja o spremembi zakona o slabi banki niso bila uspešna, sta v skrbi za delovna mesta ZSSS in Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije (KNG) začela referendumске aktivnosti za preprečitev uvedbe zakona. Geslo kampanje je bilo »Slaba banka = slaba rešitev«. Sindikat KNG je pričel zbirati podpise za zakonodajni referendum. Vendar pa je po uspešno zbranih podpisih del teh čudežno izginil. Piko na i je dodalo ustavno sodišče, ki se je postavilo na stran kapitala in referendum onemogočilo. Banke smo davkoplačevalci dokapitalizirali, sedaj pa država visoko prekapitalizirane banke prodaja. Tako smo Novo Kreditno banko Maribor davkoplačevalci konec leta 2013 dokapitalizirali v višini 870 milijonov evrov. Država je postala njena večinska lastnica, ki pa se je zavezala pri Evropski komisiji, da bo banko prodala do konca leta 2016. Slovenski državni holding je po hitrem postopku sklenil pogodbo o prodaji marca 2015, dokončno pa junija 2015, kar leto in pol pred iztekom roka. Banko z več kot 650 milijoni evrov knjigovodskega kapitala so zgolj za 250 milijonov evrov prodali skladu Apollo in Evropski banki za obnovo in razvoj. V letu 2016 se je zgodba ponovila v primeru Nove Ljubljanske banke (NLB). Država je konec leta 2013 NLB dokapitalizirala za 1,55 milijarde EUR. Pri evropski komisiji se je v zameno za odobritev državne pomoči zavezala, da bo lastniški delež v NLB zmanjšala do konca leta 2017. Če tega ne bo storila, ima evropska komisija pravico sama prodati hčerinske družbe NLB v tujini. V ZSSS verjamemo, da bo SDH skušal ponoviti napako, kakršno je zagrešil pri prodaji NKBM, in banko poceni prodal. Temu ostro nasprotujemo in pri tem nas podpira tudi stroka.

V ZSSS se zavedamo, da staranje prebivalstva pomeni poseben izziv za vse sodobne države, tako s stališča ekonomske, kulturne, sociološke in organizacijske ureditve sistema. V Sloveniji je eno temeljnih načel tudi medgeneracijska solidarnost. Ideja o demografskem socialnem skladu je nastala na predlog ZSSS in je tudi vpisana kot ena od možnosti v zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ). Zapis v zakonu je ostal mrtva črka na papirju do podpisa socialnega sporazuma v letu 2015. Pri podpisu socialnega sporazuma pa smo v ZSSS jasno izpostavili, da želimo tudi v Sloveniji izoblikovati demografski sklad, katerega namen je jasen: »doplačila pokojninam v primeru izpada prihodkov nad odhodki«. Našo idejo so podprli tudi drugi socialni partnerji in tako je bilo dogovorjeno, da se Kapitalska družba, katere namen je že od samega začetka jasen (kapitalska družba invalidsko-pokojninskega zavarovanja), preoblikuje v demografski sklad. Narejene so bile obsežne študije, pri katerih smo aktivno sodelovali, saj je naša želja izpolniti cilje programskega dokumenta – večja varnost v starosti. Kljub določilom zakona o Slovenskem državnem holdingu, da bi moral biti demografski sklad ustanovljen do konca leta 2015, ta še sedaj ni ustanovljen, in to ne glede na priporočila OECD; v zakulisju namreč še vedno poteka dogovarjanje politike o razdelitvi preostanka državnega premoženja po interesnih sferah.

ZSSS je aktivno spremljala dogajanja v zvezi z dogovarjanjem o čezatlantskem partnerstvu na področju trgovine in naložb med EU in ZDA (The Transatlantic Trade and Investment Partnership – TTIP) ter o gospodarskem in trgovinskem sporazumu med EU in Kanado (Comprehensive Economic and Trade Agreement – CETA). Mnenja in stališča glede sporazumov smo predstavili v državnem zboru, na zasedanju ekonomsko-socialnega sveta, na ministrstvu za gospodarstvo ter na novinarskih konferencah. Opozarjali smo na potencialno tveganje, ki izhaja iz sporazuma TTIP in se nanaša na »mehanizem reševanja sporov med vlagatelji in državo« (tj. ISDS, po novem predlogu ICS), ki naj bi vlagateljem omogočal, da na investicijskih sodiščih vložijo tožbo zoper državo, ki naj bi kršila določila trgovinskega sporazuma in negativno vplivala na njihovo naložbo. Gre za instrument, ki podjetjem omogoča, da tožijo vlade v primeru, da jim postavljajo omejitve in standarde, ki bi lahko ogrozili njihove potencialne dobičke. Prav tako smo opozorili na neprimernost regulatornega sodelovanja, saj bi tako korporacije imele možnost posvetovanja v najzgodnejši fazi priprave zakonov, še preden bi o tem razpravljali izvoljeni predstavniki, in sicer Svet, evropski parlament in parlamenti posameznih držav članic. Korporacije bi na podlagi tega imele možnost pomembno vplivati na vsebino zakonov ali preprečiti sprejetje zakonov. Zahtevali smo, da se omenjena mehanizma ne vključita v sporazum, saj odpirata možnost za deregulacijo in nižanje standardov na področju delavskih pravic, varstva potrošnikov, okolja, zdravja in socialne zaščite. Številne študije ugotavljajo zanemarljive oz. negativne učinke na slovenski BDP v primeru podpisa sporazuma TTIP. Študije prav tako prikazujejo, da bi liberalizacija trgovine v okviru sporazuma TTIP utegnila vplivati na zaposlenost in povzročiti neto zmanjšanje števila zaposlenih v slovenskem gospodarstvu. Vlado RS smo pozvali, naj zagotovi večjo transparentnost in javno objavo vseh pogajalskih besedil ter na podlagi teh pripravi ustrezno oceno posledic na delavske pravice, zaposlenost, zdravje, varstvo potrošnikov in okolje. Prav tako ostro nasprotujemo vsakršnemu poseganju v delavske pravice in plače kot tudi poseganju v pravice potrošnikov ter ostro nasprotujemo liberalizaciji storitev socialne države.

V primeru sporazuma CETA smo prav tako izrazili odločno nasprotovanje vključitvi arbitražnega mehanizma ICS v sporazum ter pozdravili stališče Vlade RS, ki prav tako meni, da vključitev mehanizma v sporazum ni potrebna. Razlog za skrb predstavlja tudi t. i. začasna raba sporazuma, ki predvideva, da bi sporazum začel veljati po njegovem sprejemu na ravni EU in še preden bi o njem glasovali nacionalni parlamenti. Vlado smo pozvali, naj zavrne predlog o podpisu, sklenitvi in začasni rabi sporazuma CETA ter naj zaprosi Sodišče EU za mnenje glede skladnosti bilateralnega investicijskega sodišča s pravnim redom EU.

Ves čas smo opozarjali, da se konkurenčnost Slovenije ne da izboljšati z zmanjševanjem plač in pravic zaposlenih. Konkurenčnost Slovenije je na nizki ravni zaradi birokracije, korupcije in neuspešnosti delodajalcev pri ustvarjanju novih proizvodov in storitev z višjo dodano vrednostjo. Delodajalci po drugi strani ves čas izpostavljajo le stroške dela in togost našega trga dela, pozabljajo pa, da imamo v primerjavi z Evropo zelo nizke plače in visoko intenzivnost dela.

Na mednarodnem področju smo aktivno sodelovali tako z ETUC, ILO, OECD, fundacijo Friedrich Ebert Stiftung, Verdi in drugimi organizacijami. Med drugim smo s prispevkom sodelovali na mednarodni konferenci Mednarodne organizacije dela (ILO) o dohodkih srednjega razreda, na mednarodni konferenci sindikata Verdi, kjer je bil predstavljen slovenski uspeh na področju izločitve dodatkov za nočno, nedeljsko in praznično delo iz definicije minimalne plače, na mednarodni konferenci sindikata CGIL o kolektivnih pogodbah in sistemu plač v Republiki Sloveniji. Na dnevih delovnega prava je bil predstavljen plačni sistem v zasebnem sektorju RS. Pomemben partner je bil tudi Friedrich Ebert Stiftung, preko katerega smo izobraževali kolege sindikaliste iz drugih držav EU in držav na območju nekdanje Jugoslavije. Večkrat smo predstavili tudi davčne prihodke, davčno obremenitev plač, plačni sistem, primerjavo minimalne plače med državami, revščino v RS, posledice finančne in gospodarske krize in potrebne ukrepe za njeno rešitev, razliko med plačami moških in žensk, poslovanje gospodarskih družb in kako brati bilance podjetij, kaj se dogaja v posameznih dejavnostih itd.

Ekonomska služba ZSSS je v tem obdobju izdala samostojen priročnik o poslovanju gospodarskih družb, namenjen sindikalnim zaupnikom za lažje razumevanje, kako posluje njihovo podjetje. Vsako leto je sodelovala na sindikalni akademiji, kjer je predstavila plače in druge prejemke, ki pripadajo zaposlenim, poslovanje gospodarskih družb in osnove ekonomije.

Ekonomska služba ZSSS je na prošnjo večine sindikatov, članov ZSSS, izven obsega izobraževanj v okviru sindikalne akademije, opravila izobraževanja na temo plač in plačnega sistema znotraj posamezne dejavnosti (tako za Sindikat SMO, Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, Sindikat delavcev trgovine Slovenije, Sindikat kmetijstva in živilske industrije Slovenije, Sindikat delavcev prometa in zvezi Slovenije, Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije, Sindikat komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije, Pošto RS itd.), na temo davčnega sistema v RS, minimalne plače v Sloveniji in EU, enakega plačila za enako delo in plačne vrzeli, poslovanja gospodarskih družb itd.

III. TRG DELA, DELOVNA RAZMERJA IN ZAPOSLOVANJE

Temelj delovanja na področju trga dela so bili programski dokumenti, sprejeti na 6. kongresu ZSSS v decembru 2012, ter sklepi in stališča ustreznih organov ZSSS. Ves čas smo se aktivno vključevali v področje trga dela v najširšem pomenu, zlasti v politiko urejanja delovnih razmerij, politiko zaposlovanja, problematiko delavcev migrantov, problematiko napotenih delavcev (predvsem v povezavi z izdajo obrazcev A1), mladih, invalidov, prekarnih oblik dela in starejših.

Gre namreč za področja, ki so izjemno pomembna tako za stanje na trgu dela kot tudi za samo delovanje sindikata in ki nesporno vplivajo na sisteme socialne varnosti v državi in s tem na socialni, ekonomski in družbeni položaj prebivalcev Republike Slovenije.

Aktivno vključevanje ZSSS v procese nastajanja in spreminjanja zakonodaje s področja trga dela ter upoštevanje naših stališč in usmeritev je bilo v prvi polovici tega mandatnega obdobja učinkovitejše, kar je predvsem posledica dveh uspešno izvedenih referendumskih kampanj v prejšnjem petletnem mandatnem obdobju (referendum o malem delu in referendum o ZPIZ-2) ter različnih sindikalnih aktivnosti, izvedenih na državni ravni ob sodelovanju večine sindikatov, članov ZSSS. "Politični učinki" teh aktivnosti so, zlasti v drugem delu mandatnega obdobja, v odnosu do vladajočih struktur izzveneli, zaradi česar je bilo vključevanje socialnih partnerjev, tudi ZSSS, v spreminjanje in nastajanje zakonodaje s področja trga dela ter sprejemanje drugih ukrepov večkrat zgolj formalno, brez resnih namenov upoštevanja naših stališč in usmeritev. Tako so se določene spremembe na področju trga dela bodisi dosegle bodisi preprečile lahko zgolj in izključno z lobiranjem pri parlamentarnih strankah, zlasti pri političnih strankah, ki sestavljajo vlado.

Konec leta 2012 in prva tretjina leta 2013 je bila v celoti posvečena spreminjanju zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1), zakona o urejanju trga dela (ZUTD) ter spreminjanju pokojninske zakonodaje (ZPIZ-2). Pri tem so za delovanje ZSSS, kot je že bilo omenjeno, bila pri teh zakonih pomembna sprejeta kongresna programska izhodišča ter sklepi pristojnih organov ZSSS.

Kar zadeva ZDR-1, velja predvsem izpostaviti, da nam je z našimi argumenti ter aktivnostmi uspelo na določenih segmentih povečati pravno varnost delavk in delavcev. Slednje se nanaša zlasti na področje izplačila plač, saj je bil sprejet naš predlog, da plačilna lista delavca/delavke dobi naravo verodostojne listine in s tem postane izvršilni naslov (s čimer se je, v primerjavi s prejšnjimi leti, bistveno zmanjšalo število delovnopравnih sporov pred pristojnimi sodišči zaradi neizplačanih ali premalo izplačanih plač), prav tako pa je k povečani pravni varnosti zaposlenih delavcev pripomogla tudi sprememba odpovednih razlogov, ko odpoved pogodbe o zaposlitvi podaja delavec. Ne smemo prezreti tudi dejstva, da smo v ZDR-1 predlagali tudi spremembo na področju izplačila nadomestila plače za čas upravičene zadržanosti z dela, in to na način, da ima delavec sedaj možnost, da pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) sam uveljavi izplačilo nadomestila plače.

V začetku mandatnega obdobja je bila poleg izredno velikega števila brezposelnih med večjimi problemi tudi segmentacija na trgu dela. Zlasti je bilo zaskrbljujoče naraščajoče število pogodb o zaposlitvi za določen čas, predvsem med mladimi, in to, da so delodajalci sistematično izkoriščali njihov delovnopравni, ekonomski in socialni položaj. Na tovrstne nepravilnosti je ZSSS stalno opozarjala in se zavzemala za oblikovanje in sprejetje sistema, ki bi takšne zlorabe preprečil, predvsem pa, ki bi zaustavil trend naraščanja števila pogodb o zaposlitvi za določen čas. Tako je bil, ob naših aktivnostih, v okviru ZDR-1 delno spremenjen sistem sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas. Poleg drugih, manjših, za delavca koristnih sprememb velja izpostaviti spremembo razlogov, kdaj je možno skleniti pogodbo o zaposlitvi za določen čas (vezava dve-letnega obdobja na vrsto (vsebinsko) dela in ne več na delovno mesto in/ali delavca), kakor tudi sprejetje sistema, po katerem ima pravico do odpravnine tudi delavec, kateremu je delovno razmerje pri delodajalcu prenehalo zaradi izteka pogodbe o zaposlitvi za določen čas. Rezultat tovrstnih sprememb je, kot je moč razbrati iz podatkov ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, zmanjšanje števila pogodb o zaposlitvi za določen čas, najbolj med mladimi.

Tudi na področju agencijskega dela so sprejete spremembe na trgu dela (zlasti spremembe v ZDR-1 in ZUTD) dale pozitiven učinek. Zaostri so se namreč pogoji za ustanovitev in delovanje agencij za posredovanje dela, s čimer se je krepko zmanjšalo njihovo število. Tudi jamčevanje uporabnika agencijskega dela za terjatve agencijskih delavcev za čas, ko so le-ti delo opravljali pri njem, je pripomoglo k večji pravni varnosti agencijskih delavcev (gre za uvedbo t. i. subsidiarne odgovornosti). Nesporno pa je k omejevanju agencijskega dela zelo pripomogla uvedba t. i. kvotnega sistema agencijskih delavcev.

Na razmere na trgu dela, predvsem pa na ekonomski in socialni položaj ljudi, zlasti mladih, v veliki meri vplivajo tudi nove pojavne oblike opravljanja dela. Gre za t. i. prekarne oblike opravljanja dela, ki jih opravljajo predvsem ekonomsko odvisne osebe. V ta namen je na pobudo ZSSS v okviru določb ZDR-1 vnesena tudi delovnopravna zaščita ekonomsko odvisne osebe. Namen nove ureditve je, da se osebi, ki dela v odvisnem ekonomskem razmerju, dokler to razmerje še traja, zagotovi možnost, da od naročnika zahteva omejeno delovnopravno varstvo.

V okviru zakona o urejanju trga dela je potrebno izpostaviti, da smo zaradi vse težjega položaja mladih na trgu dela predlagali, da se jim olajša dostop do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. Pristojno ministrstvo je predlogu ZSSS delno sledilo in tako sprejelo, da imajo osebe, mlajše od 30 let, ki so bile zaposlene vsaj 6 mesecev v zadnjih 24 mesecih, pravico do denarnega nadomestila. Pri urejanju začasnega in občasnega dela upokojujencev smo preprečili, da bi tovrstno opravljanje dela lahko nadomestilo opravljanje dela na podlagi sklenjenih pogodb o zaposlitvi ali da bi bilo "nadomestilo" za morebitne nizke zneske pokojnin. Omeniti velja še tudi, da smo dosegli podaljšanje obdobja trajanja pravice do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje do upokojitve z enega na dve leti za starejše prejemnike denarnega nadomestila. Uspelo nam je tudi izboljšati postopek vpisa v register zunanjih izvajalcev aktivnosti APZ in dosegli smo možnost vpisa v register ter izvajanja ukrepov na trgu dela tudi za sindikalne in delodajalske organizacije. Na žalost pa sindikalne organizacije, tudi ZSSS, te možnosti sploh ne izkoriščajo. Zlasti, ker bi lahko izvajanje teh aktivnosti pomenilo dodaten vir prihodkov sindikalnih organizacij.

Pomembna novost je tudi oprostitev plačila prispevkov za zavarovanje za primer brezposelnosti za dve leti za delodajalce, ki zaposlijo delavca za nedoločen čas, in določitev 5-kratnika višine teh prispevkov za zaposlitev delavca za določen čas.

Sprememb na področju trga dela, ki so kot takšne zajete v omenjenih dveh zakonih in ki so v korist zaposlenih delavcev ali brezposelnih, je še več, omenjene so zgolj najpomembnejše. Velja pa omeniti, da smo ostro nasprotovali spremembam na trgu dela (in bili pri tem uspešni), ki bi bistveno poslabšale položaj tako delavcev kot tudi brezposelnih. Tako smo se uprli spremembam zakonodaje, ki bi ukinile plačan odmor med delovnim časom, povračilo stroškov prevoza na delo in z dela, odpuščanje delavcev brez podaje odpovednega razloga, neplačilo denarnega nadomestila prvih treh/štirih dni upravičene odsotnosti delavca zaradi bolezni, in še bi lahko naštevali. Ogroženo je bilo tudi varstvo sindikalnega zaupnika.

Pri oblikovanju sprememb na trgu dela smo bili prav tako izredno aktivni pri sprejemanju zakona, ki ureja delo dijakov in študentov. Gre za t. i. zakon o začasnem in občasnem delu dijakov in študentov. Delo preko študentskih napotnic je namreč pripomoglo k zlorabljanju zakonodaje in k večjemu pritisku na redno zaposlene. Zlasti se je povečalo število kršitev delovnopravne zakonodaje in pravic iz kolektivnih pogodb ter sklenjenih pogodb o zaposlitvi, redno zaposleni pa svojih pravic zaradi strahu pred izgubo zaposlitve niso uveljavljali pred pristojnim sodiščem. Z omenjenim zakonom se je zaostрила regulacija t. i. študentskega dela, zlasti pa se je uveljavilo načelo "vsako delo šteje", za kar se je ZSSS zavzemala že dalj časa. Spremembe zakonodaje pa so osebam, ki delo opravljajo preko študentskih napotnic, omogočile pridobivanje pokojninske dobe za čas, ko delajo na podlagi napotnice.

V okviru zaposlovanja mladih in hitrejšega ter učinkovitejšega prehoda iz izobraževalnega sistema v redno zaposlitev smo sodelovali tudi pri oblikovanju zakona o vaještvi. Na žalost, kljub drugačni mednarodni praksi, vloga sindikatov na področju vajeniškega sistema ni takšna, kot bi si želeli, in s svojimi predlogi nismo uspeli v celoti.

Razmere na trgu dela, predvsem pa spoštovanje in uveljavljanje delovnopравnih standardov so v precejšnji meri zaznamovali tudi delavci migranti in iz Slovenije v tujino napoteni delavci. Strokovno in organizacijsko smo v prvi polovici mandatnega obdobja na področju pravic delavcev migrantov in napotnih delavcev delovali v okviru "migrantske pisarne", kjer smo nudili tudi individualno pomoč tujim delavcem. Ker je "migrantska pisarna" delovala s pomočjo finančnih sredstev, pridobljenih iz projekta, se je z iztekom projekta na žalost prenehalo tudi financiranje delovanja omenjene pisarne. Sindikati, člani ZSSS, pa kljub naporom in usmeritvam Evropske konfederacije sindikatov ter drugih mednarodno priznanih sindikalnih central, ki delu z delavci migranti in napotnimi delavci dajejo vedno večji pomen, niso pokazali zadostnega interesa za nadaljevanje dela s to kategorijo delavcev v okviru posebne pisarne. Z ukinitvijo "migrantske pisarne" je delo "na terenu" in individualna pomoč delavcem migrantom ter s tem pridobivanje prepotrebnih informacij in izkušenj v drugi polovici mandatnega obdobja v celoti prenehalo. Nadaljevalo se je sicer delo ZSSS na področju systemske zakonodaje s tega področja, vendar pa lahko rečemo, da je bilo uspešno in učinkovito delo zaradi ukinitve "migrantske pisarne" kot takšne in zmanjšanja števila zaposlenih precej oteženo.

Ne glede na zgoraj omenjene težave pa smo bili aktivni pri pripravi zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, kjer je potrebno poudariti, da smo sodelovali pri kreiranju večine pomembnih določb omenjenega zakona. Zlasti velja izpostaviti korenito spremembo postopka zaposlovanja tujcev v Sloveniji, in sicer z uvedbo enotnega dovoljenja za prebivanje in delo. Ker gre za izredno pomemben zakon s področja zaposlovanja tujcev, smo bili ves čas izredno aktivni tudi pri njegovi uporabi v praksi in kasneje tudi pri nastajanju sprememb.

Aktivnosti so bile usmerjene tudi v spremembe zakona o tujcih, zlasti glede morebitnih posledic za vstop, bivanje in zaposlovanje migrantov v Sloveniji. S svojimi predlogi žal nismo uspeli v celoti, tudi zaradi težav z delovanjem »migrantske pisarne«.

Na področju napotenih delavcev smo bili vključeni pri oblikovanju določb zakona o napotitvi delavcev na delo ter pri pripravi zakona o čezmejnem opravljanju storitev. Zlasti nastanek slednjega je posledica večletnih aktivnosti ZSSS na mednarodnem področju, kjer smo mednarodne institucije nenehno opozarjali na položaj napotenih delavcev in na zlorabe, ki se pojavljajo z izdajo t. i. Obrazcev A1. V okviru tega smo imeli več dvostranskih srečanj s sindikalnimi organizacijami iz tujine, zlasti iz Nemčije, aktivno pa smo pri prepoznavanju in preprečevanju zlorab napotenih delavcev sodelovali tudi z nemškim veleposlaništvom v Sloveniji.

Največ delavcev migrantov v Sloveniji je iz Bosne in Hercegovine. Poleg zakonov, veljavnih v Republiki Sloveniji, ureja njihov položaj na trgu dela, zlasti pa sistem zaposlovanja, tudi Sporazum o zaposlovanju državljanov BiH v Sloveniji. Gre za dvostranski sporazum med RS in BiH, pri nastajanju katerega smo bili izredno aktivni. Sam sporazum je sicer bil sklenjen v prejšnjem mandatnem obdobju, vendar so njegova uporaba v praksi ter spremembe na trgu dela narekovale nujne spremembe. Bili smo pobudniki teh sprememb in z njimi delno tudi uspeli.

Naše aktivnosti so bile usmerjene tudi v oblikovanje zakona o matični evidenci in pravilih obveznega zavarovanja. Pri tem smo predvsem zagovarjali uveljavljanje obveznosti delodajalcev, da delavce takoj prijavijo v vsa obvezna zavarovanja.

Na področju trga dela, zlasti položaja mladih, smo skupaj s Sindikatom Mladi plus bili aktivni pri oblikovanju pripomb in predlogov na zakone s področja urejanja pripravništev ter pri spremembah zakona o pravniškem državnem izpitu. Na področju pripravništev je bila dosežena prepoved razpisovanja volonterskih pripravništev v javnem sektorju, spremembe in dopolnitve zakona o pripravništvu, ki bi mladim škodile, pa smo preprečili.

Pripombe in predlogi so bili posredovani tudi na predlog sprememb in dopolnitev zakona o socialnem varstvu ter na zakon o štipendiranju.

Pri nastajanju omenjenih štirih zakonov so bile zaradi pomanjkanja zavedanja pristojnih ministrstev o pravočasni vključitvi socialnih partnerjev, zlasti sindikatov, naše aktivnosti omejene zgolj na fazo javne obravnave posameznega zakona. Na področju mladih so bile naše aktivnosti tesno povezane tudi s pripravo in izvedbo nacionalnih programov za mladino ter izvedbenih načrtov programa Jamstvo za mlade, ki so bili sprejeti v tem mandatnem obdobju (skupno štirje dokumenti).

Skupaj s strokovno službo Državnega sveta RS smo pripravili in s pomočjo naših predstavnikov v državnem svetu vložili zakonodajni predlog sprememb in dopolnitev zakona o jamstvenem in preživitinskem skladu RS. Zahtevali smo spremembo, na podlagi katere bi določen denarni znesek iz jamstvenega sklada prejeli tudi delavci, ki so pred uvedbo stečajnega postopka, skladno z določbami ZDR-1, podali odpoved pogodbe o zaposlitvi zaradi neizplačanih (ali premalo izplačanih) plač. Na žalost predlog tovrstnih sprememb na seji matičnega odbora med člani odbora ni dobil zadostne podpore in je bil postopek sprememb in dopolnitev zakona kot takšen zaključen.

Na področju športa se je pripravljala nov zakon o športu, ki je med drugim urejal tudi "zaposlitveni" status profesionalnih športnikov, in to na način, da bi se uzakonilo opravljanje dela v dejavnosti športa v okviru statusa "samostojnega podjetnika". ZSSS se je temu, skupaj s Sindikatom športnikov Slovenije, odločno uprla in dosegla, da tovrstni način opravljanja dela ni bil umeščen v zakon.

Pri zagotavljanju ekonomskega in socialnega statusa rudarjev, članov Sindikata delavcev energetike Slovenije, smo bili s tem sindikatom izredno aktivni pri spreminjanju zakonodaje na področju postopnega zapiranja Rudnika Trbovlje – Hrastnik. S svojimi aktivnostmi smo preprečili poslabšanje ekonomskega in socialnega statusa rudarjev, ki bodo zaradi zapiranja rudnika izgubili delo. Glede na starost in specifičnost znanja pa bodo tudi precej težje ponovno zaposljivi.

IV. PRAVNA VARNOST

Področju pravne varnosti smo v mandatnem obdobju 2012–2017 v ZSSS namenili precej pozornosti. Zavedamo se namreč, da je učinek zakonskih določb, ki v delovnem razmerju ščitijo šibkejšo stran, tj. delavca, v precejšnji meri odvisen od sistema pravne varnosti in delovanja pristojnih inšpekcijskih služb, sodišč in drugih državnih organov. Zakonska pravica brez ustreznega, hitro delujočega sistema pravne varnosti sama po sebi ne doseže svojega namena. Ugotavljamo, da je kultura spoštovanja zakonskih in podzakonskih norm v Republiki Sloveniji na izredno nizki ravni, delovanje ustreznih državnih organov pa velikokrat prepočasno. Kadrovska sestava inšpekcijskih služb, zlasti inšpektorata za delo, pa na žalost ni takšna, da bi se lahko zagotovilo hitro in učinkovito delovanje. Na kadrovsko podhranjenost inšpektorata za delo smo večkrat opozarjali, žal pa se njegova kadrovska slika v zadnjih petih letih ni kaj dosti spremenila. Število delovnih inšpektorjev je namreč še vedno premajhno in kljub trudu ne zmorejo pravočasno in sproti "obdelati" vseh vloženih prijav.

Aktivno smo sodelovali pri oblikovanju sprememb in dopolnitev zakona o inšpekcijskih službah ter zakona o inšpekciji dela. Pri slednjem s predlogom, da bi sindikat imel določena pooblastila pri ugotavljanju kršitev delovnopravne zakonodaje (s čimer bi se lahko deloma nadomestil kadrovski deficit inšpektorata za delo), nismo bili uspešni, a si kljub temu lahko pripišemo zasluge, da je zakon o inšpekciji dela oblikoval t. i. inšpekcijski svet, katerega sestavljajo tudi predstavniki sindikatov. Iz nam neznanih razlogov inšpekcijski svet do dandanes ni začel, vendar pa lahko, upoštevajoč zakonsko podlago, pričakujemo, da bo prej ali slej kot takšen tudi formalno ustanovljen in bo pričel opravljati svoje delo.

Na splošno lahko rečemo, da je sodelovanje z inšpektoratom za delo intenzivno in učinkovito. Seveda je tovrstno sodelovanje lahko še boljše, vendar pa je potrebno poudariti, da se inšpektorat za delo na naše prijave odzove v najkrajšem možnem času in da jih jemlje z vso skrbnostjo tako na področju odkrivanja in sankcioniranja kršitev delovnopravne zakonodaje kot tudi na področju odkrivanja zaposlovanja in dela na črno.

V povezavi z odkrivanjem kršitev delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s področja plačevanja prispevkov je bilo v tem mandatnem obdobju vzorno tudi sodelovanje tako s policijo kot tudi s kriminalističnimi službami. Žal pa je potrebno ugotoviti, da pristojna kazenska sodišča, kljub vloženim kazenskim ovadbam, vse premalo kršitve delovnopravne zakonodaje okvalificirajo kot kaznivo dejanje in izrečejo kršiteljem kazen zapora.

S pristojnimi službami ministrstva za notranje zadeve, ministrstva za pravosodje in inšpektoratom RS za delo ter ministrstvom za promet smo prav tako sodelovali pri izvajanju usmerjenih akcij nadzora, zlasti na področju transporta. Z ministrstvom za notranje zadeve smo sodelovali na seminarju o trgovini z ljudmi, ki je bil namenjen slovenskim kriminalistom, ter pri izvedbi predavanja na temo »Izkoriščanje delavcev migrantov kot oblika trgovine z ljudmi«.

Pomemben element zagotavljanja učinkovitega pravnega varstva je tudi dostopnost do sodišč in možnost uporabe pravnih sredstev za uveljavitev zakonskih pravic. Ravno iz tega razloga smo vztrajali, da je potrebno spremeniti zakon o sodnih taksah, in to na način, da bo delavcem omogočil uporabo pravnih sredstev. Ugotavljali smo namreč, da se delavci/člani sindikatov, članov ZSSS, ob očitnih kršitvah njihovih delovnopравnih pravic ne poslužujejo ustreznih pravnih sredstev, in to iz razloga, ker nimajo na voljo dovolj finančnih sredstev za plačilo sodnih taks. Spremembe zakona o sodnih taksah tako v celoti sledijo našemu predlogu, da se višina sodnih taks v delovnopравnih sporih zniža, da se omogoči delavcem, da sodno takso poravnajo na koncu sodnega postopka (s končanjem spora na prvi stopnji), ter da se znižajo kriteriji za oprostitev plačila sodnih taks.

Na področju odkrivanja in preprečevanja zaposlovanja in dela na črno smo aktivno sodelovali pri prenovi obstoječe zakonodaje (zakon o preprečevanju zaposlovanja in dela na črno), zlasti pa nas veseli dejstvo, da se je odkrivanje in preprečevanje opravljanja dela na črno delno preneslo tudi na druge inšpekcijske službe ter na carinske službe. Rezultati so namreč vidni in dela na črno je bistveno manj, kot ga je bilo v prejšnjih letih.

Poseben problem na področju zagotavljanja pravne varnosti delavcev je veriženje podjetij. V ta namen smo predlagali spremembe zakona o gospodarskih družbah (ZGD), predvsem v tistem delu, ki se nanaša na ustanavljanje podjetij. S svojimi predlogi smo delno uspeli, saj ZGD sedaj izrecno določa, kdo ne more ustanoviti podjetja, postati družbenik ali podjetnik. Prepoved se med drugim nanaša na neplačilo davkov in prispevkov.

Na področju insolvenčne zakonodaje smo večkrat zahtevali spremembe zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji. Z njimi smo predvsem želeli izboljšati položaj delavcev kot upnikov v stečajnem postopku, in to tako, da bi njihove terjatve bile poplačane pred vsemi terjatvami drugih upnikov, torej tudi pred upniki, ki imajo izločitveno pravico (banke). S predlogi sicer nismo uspeli v celoti, se je pa na podlagi našega predloga vsaj podaljšalo obdobje, ki se smatra za prednostne terjatve delavcev.

Pri uveljavljanju pravic delavcev smo v letih 2012–2017 na Ustavno sodišče RS vložili kar nekaj pobud za presojo ustavnosti posameznih določb nekaterih zakonov. Tako smo vložili pobudo za presojo ustavnosti določbe 143. člena ZUJF, nadalje (skupaj s Sindikatom Ministrstva za obrambo) presojo določbe 176., 248. in 188 člena ZUJF.

Vložena je bila tudi zahteva za oceno ustavnosti 5.a člena zakona o dodatnih interventnih ukrepih za leto 2012 ter zahteva za začetek postopka za oceno ustavnosti 27. člena ZPIZ-2 (skupaj s Sindikatom delavcev trgovine Slovenije). Zadnjo zahtevo je ustavno sodišče zavrnilo kot neutemeljeno, zato smo postopek nadaljevali pred Evropskim sodiščem za človekove pravice.

V. POLITIKA IN SISTEM PLAČ

Politika in sistem plač sta bila med osrednjimi aktivnostmi ZSSS. Zaradi varčevanja tako v javnem kot zasebnem sektorju je bila realna rast plač na zaposlenega v letih 2012 in 2013 negativna. V javnem sektorju so se plače realno zniževale v obdobju od 2010 do 2013. Realne plače na zaposlenega so se začele povečevati šele v letu 2014.

Gospodarsko-finančna kriza je močno vplivala tudi na socialni dialog na ravni kolektivnih pogodb dejavnosti. V obdobju zadnjega mandata smo bili priča odpovedovanju kolektivnih pogodb in željam po zniževanju pravic delavcev v vseh dejavnostih. Ta trend je bil zaznaven tudi v tistih dejavnostih, katerih kriza ni tako močno prizadela.

Minimalna plača je ostala ena od ključnih prioritiet v obdobju med obema kongresoma. V letih 2013 in 2014 smo se soočali z zahtevami nekaterih delodajalskih organizacij po njeni ukinitvi kot tudi s pozivi o njenem neusklajevanju z inflacijo. Takrat smo v ZSSS zagrozili tudi z množičnimi demonstracijami. Zahteve ZSSS v javnosti in pri tripartitnem socialnem sporazumevanju so ostale neomajne. Minimalna plača je plačilo za opravljeno delo, ki mora ostati zakonska kategorija, prav tako pa mora zagotavljati dostojno življenje tako delavcu kot njegovi družini.

Izvršna sekretarka ZSSS Andreja Poje pojasnjuje poslancem državnega zbora, zakaj so potrebne spremembe zakona o minimalni plači

Ena ključnih in glavnih zahtev ZSSS kot tudi določil, zapisanih v programskem dokumentu za obdobje med letoma 2012 in 2017, je bila sprememba definicije minimalne plače. Na tem področju smo v letu 2015 dosegli izjemen uspeh. Po desetletju opozarjanja na neprimerno definicijo minimalne plače nam je z vložitvijo spremembe zakona o minimalni plači v zakonodajni postopek (za kar smo morali zbrati 5000 na upravnih enotah overjenih podpisov) uspelo. Predlagane spremembe smo uspešno zagovarjali tako v medijih kot v matičnem odboru državnega zbora, v državnem zboru in v državnem svetu. Rezultat je bil, da so poslanci državnega zbora soglasno sprejeli predlagano spremembo zakona o minimalni plači. Delodajalska združenja so ves čas nasprotovala našim predlogom, podobno tudi javnost na začetku ni bila

naklonjena predlogu sindikatov. Šele po dolgotrajnem dokazovanju, argumentiranju in pojasnjevanju nam je uspelo. Na ta način je bila končno odpravljena krivična definicija minimalne plače, ki je bila pred spremembo definirana za polni delovni čas in je zaradi tega vključevala tako osnovno plačo kot vse dodatke, tako za težke pogoje dela, neugoden delovni čas kot tudi za delovno dobo. Taka definicija je povzročala neenako obravnavo delavcev, saj so vsi, ne glede na to, da so nekateri delali v pogojih nočnega, nedeljskega ali prazničnega dela, prejeli enako izplačilo v višini zakonsko določene minimalne plače. Za ZSSS je bila taka obravnava zaposlenih nedopustna. Z zakonom, ki je bil vložen, smo iz definicije minimalne plače izločili dodatek za nočno, nedeljsko in praznično delo. Za nadaljnjo odpravo anomalije na spodnjem delu plačne lestvice in v prizadevanju, da bi minimalna plača le postala plačno dno, bomo še naprej zahtevali spremembe na tem področju.

V državni zbor so predsedniki sindikalnih central prinesli 11.206 overjenih podpisov za spremembe zakona o minimalni plači, zbranih v sedmih delovnih dneh

V zakonu o minimalni plači je zaradi zahtev ZSSS zapisano, da se minimalna plača redno usklajuje, in sicer enkrat letno najmanj z rastjo cen življenjskih potrebščin. Zaradi deflacije v letu 2015 so delodajalske organizacije zahtevale njeno znižanje, čemur je sindikalna stran ostro nasprotovala. Znesek minimalne plače je tako v letu 2016 ostal na enaki ravni kot v letu 2015. V januarju 2017 smo v ZSSS zaradi izboljšanja gospodarske uspešnosti in neuskladitve v letu 2016 zahtevali, da se minimalna plača uskladi za več kot zgolj z 0,5-odstotno inflacijo. Temu so delodajalske organizacije ostro nasprotovale. Po posvetovanju s socialnimi partnerji se je minimalna plača uskladila za 1,8 % in v letu 2017 znaša 804,96 EUR bruto.

Prav tako smo bili uspešni pri uresničevanju naših zahtev na področju dohodnine, in sicer smo od vlade terjali, da se prestavi meja letnega dohodka, pri kateri je posameznik upravičen do najvišje splošne davčne olajšave. Tako sta se sprememba minimalne plače in izločitev dodatkov za nočno, nedeljsko ali praznično delo odrazila v višji neto plači delavcev, prejemnikov minimalne plače.

ZSSS si je skupaj s sindikatom SDPZ vrsto let prizadevala za odpravo zakona o višini povračil stroškov v zvezi z delom in nekaterih drugih prejemkov (ZPSDP), saj je po našem prepričanju posegal v poslovanje gospodarskih družb. Predlog zakona, ki upošteva naše zahteve, je trenutno v javni obravnavi.

Stalnica našega dela je tudi poziv delodajalcem k izplačilu nagrad v obliki trinajste plače oziroma božičnice ob koncu leta. Zaradi finančne in gospodarske krize se je sicer izplačilo trinajstih plač in božičnic zmanjšalo. Če je v letu 2009 kar 26 % zaposlenih konec leta prejelo izredno izplačilo, in sicer v povprečju v višini 536 EUR, je bilo konec leta 2014 takih zaposlenih le še 24,2 %; ti pa so v povprečju prejeli 538,10 EUR. V letih 2015 in 2016 se je delež zaposlenih, ki so prejeli izredno izplačilo konec leta, spet začel povečevati in je znašal 28,7 % v letu 2015 ter 33,8 % v letu 2016. Konec krize se odraža tudi v višini izplačanih izrednih izplačil, ki so konec leta 2015 znašala v povprečju 525 EUR, konec leta 2016 pa 568,4 EUR.

Kljub nasprotovanju Gospodarske zbornice Slovenije, vendar ob podpori drugih delodajalskih organizacij, nam je po večletnih prizadevanjih v socialni sporazum za leti 2015 in 2016 uspelo zapisati davčno razbremenitev plač in nekaterih prejemkov iz delovnega razmerja. Ta je bila potrjena in izvedena z mini davčno reformo v letu 2016. Davčna razbremenitev pri izplačilih 13. plače oziroma božičnice bo pozitivno vplivala na povečevanje potrošnje in na gospodarsko rast, saj bo neto znesek teh izplačil večji. Ne nazadnje je to tudi spodbuda delodajalcem za pogostejša izplačila 13. plač oziroma božičnic, saj pogosto izpostavljajo, da bi z veseljem izplačevali take oblike nagrad, če bi več ostalo delavcem. Seveda pa višje neto izplačilo konec leta delavcem pomeni tudi priznanje za njihov prispevek k uspešnemu poslovanju podjetja in lažje obdarovanje svojih bližnjih ter lepše praznike.

V ZSSS smo se zavzemali za spremembo zakona o izvršbi in zavarovanju, in sicer za dvig varovanega zneska plače, ki mora delavcu po izvršbi ostati na voljo. Sprva nas ministrstvo za pravosodje ni upoštevalo in je postavilo res nizek znesek varovane plače. S predstavitvijo problematike ministru za pravosodje nam je uspelo v socialni sporazum za 2015 in 2016 vključiti tudi zavezo k spremembi zakona o izvršbi in dvigu omejitve izvršbe s 70 % na 76 % bruto minimalne plače.

V primerjavi z drugimi državami EU je za Slovenijo značilna zelo visoka stopnja enakosti plač po spolu na nacionalni ravni, ki pa se po letih zmanjšuje, saj se plačna vrzel v korist moških povečuje, v letu 2015 je znašala že 8,1 %. Do večjih razlik prihaja na ravni dejavnosti in podjetij, kjer so razlike v plačilu med spoloma primerljive s tistimi na ravni EU. Zato si, ne glede na to, da se Slovenija uvršča v skupino držav z najmanjšo razliko med plačami po spolu, vseeno ne smemo zatiskati oči, da ta problem ne obstaja. V bodoče moramo vztrajati, da se začne stalno preverjati, ali prihaja do razlik v plačah med spoloma na istem delovnem mestu, in doseči odpravo razlik, če do njih prihaja.

Na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju so se nadaljevali varčevalni ukrepi, in sicer znižana plačna lestvica, podaljšanje neusklajevanja osnovnih plač, podaljšanje neizplačevanja redne delovne uspešnosti, znižan regres za letni dopust in podaljšanje omejenega izplačevanja delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela. Z dogovorom o ukrepih na področju stroškov dela in drugih ukrepih v javnem sektorju za leto 2016 se nekateri varčevalni ukrepi sproščajo, nekateri ukrepi iz zakona o uravnoteženju javnih financ pa so se podaljšali še za leto dni. Javnim uslužbencem je bil za leto 2016 izplačan višji regres, v polni višini so ga prejeli zaposleni do 30. plačnega razreda. S septembrom 2016 se je spremenila plačna lestvica, ki se je vrnila na raven pred zadnjo spremembo (znižanjem), ki je pomenila znižanje osnovnih plač javnih uslužbencev od pol odstotka do blizu pet odstotkov. Premije dodatnega pokojninskega zavarovanja so ostale v enaki višini, kot so bile v letu 2015: v prvi polovici leta 2016 so bile tako izplačevane v višini desetih odstotkov, nato do konca oktobra v višini 15 odstotkov in zatem do konca leta v višini 30 odstotkov. Redna delovna uspešnost se tudi v letu 2016 ni izplačevala, ostale pa tudi omejitve pri izplačevanju delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela. V dogovoru je zapisana tudi zaveza obeh strani (vladne in sindikalne), da se bodo nadaljevala pogajanja o postopnem sproščanju preostalih ukrepov v okviru za rast mase stroškov dela v javnem sektorju v obdobju 2017–2019.

V.1. Kolektivna pogajanja – tarifni del

Ekonomska služba ZSSS je v okviru pogajanj za kolektivne pogodbe dejavnosti pripravljala izračune, predloge in izhodišča za pogajanja o plačnem delu kolektivnih pogodb dejavnosti. Preverjali in izračunavali smo plače posameznih zaposlenih iz različnih podjetij posamezne dejavnosti ter na tej osnovi in v primerjavi z drugimi dejavnostmi postavljali izhodišča za pogajanja. Osnova je bil prav tako pregled poslovanja posamezne dejavnosti in njenih podjetij, rast prihodkov, odhodkov, produktivnosti, dobičkov, števila zaposlenih itd.

Prav tako smo redno objavljali sindikalno listo ter Plačni priročnik, v katerem najdemo pregled prejemkov po kolektivnih pogodbah dejavnosti, zneske, določene v Uredbi o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja, podatke o indeksu cen življenjskih potrebščin in povprečni bruto in neto plači v Sloveniji in po posameznih dejavnostih.

Na pogajanjih za kolektivne pogodbe dejavnosti si je ekonomska služba ZSSS ves čas prizadevala za uveljavitev plačnega modela ZSSS, ki ga je v letu 2009 potrdilo tudi predsedstvo ZSSS in s katerim bi sedanje izhodiščne in najnižje osnovne plače nadomestili z realno ceno dela. Kljub našemu dokazovanju, da sedanje vrednosti, ki so zapisane v kolektivnih pogodbah dejavnosti, niso realne in da so sramotno nizke, delodajalske organizacije z raznimi izgovori niso pristajale na spremembe plačnega modela.

Zaradi velikega nezadovoljstva članov in zaposlenih s plačami smo zato v februarju 2017 na pobudo sindikatov, članov ZSSS zasebnega sektorja podali enotno zahtevo delodajalskim organizacijam, da se najnižja osnovna plača za prvi tarifni razred (najenostavnejše delo) določi v višini minimalne plače. Na ta način bi minimalna plača postala plačno dno, kar je njen glavni namen. Delodajalce smo pozvali k postavitvi novega plačnega modela, ki bo zneske iz kolektivnih pogodb prilagodil dejanskim izplačilom v praksi in ki bo postavil realno ceno dela po posameznih delovnih mestih in poklicih. Sedaj namreč zneski, zapisani v tarifnih delih kolektivnih pogodb dejavnosti, ne odražajo dejanskih izplačil plač delavcev; v velikem številu kolektivnih pogodb pa se tudi delavci, ki zasedajo delovna mesta, za katera se zahteva višja stopnja izobrazbe (VI. tarifni razred), uvrščajo pod minimalno plačo, kar pomeni, da jim mora delodajalec v primeru, ko vsota vseh sestavin plače ne doseže zakonskega zneska minimalne plače, še doplačati razliko do tega zneska. Zaradi sedaj veljavnega plačnega modela je v sistem vključena tudi anomalija, ki se izraža v nizkem fiksnem delu plač delavcev in visokem variabilnem delu, kar pa po drugi strani ne velja za menedžerje, katerih plačilo bi dejansko moralo biti v največji meri vezano na uspešnost družb, ki jih vodijo.

Sindikati zasebnega sektorja v okviru ZSSS so organizirali konferenco o aktivnostih za zvišanje plač

Pogajanja z delodajalci so v začetni fazi, sindikati pa bomo zahtevali, naj bodo izplačane plače v Sloveniji primerljive s plačami delavcev v zahodnoevropskih državah. Za ohranitev realne vrednosti plač pa si bomo še naprej prizadevali, da bi se najnižje osnovne in osnovne plače, oziroma cena dela, usklajevale tako z inflacijo kot delom produktivnosti dela. V nekaterih kolektivnih pogodbah dejavnosti nam je to tudi uspelo.

V naslednji tabeli prikazujemo gibanje bruto plač v evrih in po letih:

Leto	Povprečna bruto plača v EUR	Realne rasti (v %)
2008	1391,4	2,5
2009	1439,0	2,5
2010	1494,9	2,1
2011	1524,7	0,2
2012	1525,5	- 2,4
2013	1523,2	- 2,0
2014	1545,5	0,9
2015	1555,9	1,2
2016	1584,7	1,9

Vir: SURS

Zneski minimalne plače po letih so prikazani v naslednji tabeli:

Leto	Minimalna plača v EUR	Rast minimalne plače (v %)
od 1. avg. 2008 – 31. jul. 2009	589,19	-
od 1. avg. 2009	597,43	1,4
od 1. mar. 2010	734,15	22,9
leto 2011	748,10	1,9
leto 2012	763,06	2,0
leto 2013	783,66	2,7
leto 2014	789,15	0,7
leto 2015	790,73	0,2
leto 2016	790,73	0,0
leto 2017	804,96	1,8

Vir: DURS, lastni preračuni

VI. SOCIALNA POLITIKA

VI.1. Zdravstveno zavarovanje

Obvezno zdravstveno zavarovanje je eden od temeljev socialne varnosti delavcev in socialne države. Omogoča dostopnost popolnega zdravstvenega varstva oziroma zdravstvenih storitev na podlagi prispevkov, ki jih delavci plačujejo iz svoje bruto plače. Premije dopolnilnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja zmanjšujejo dostopnost, saj so previsoke za delavce in upokojence z nizkimi prejemki. Zdravje ne sme postati privilegij bogatih. Zlasti v času gospodarske krize je potrebno ohraniti dostopnost zdravstvenih storitev dohodkovno šibkejšega prebivalstva in medgeneracijsko solidarnost. Solidarnost v zdravstvenem zavarovanju med zdravimi in bolnimi ter med starimi in mladimi zagotavlja dostopnost do popolnega zdravstvenega varstva.

Zaradi hitre rasti stroškov za zdravstveno varstvo je ogrožena finančna vzdržnost zdravstvene blagajne, ki jo upravlja Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Racionalizacija stroškov zdravstvenega varstva mora zagotoviti finančno vzdržnost zdravstvene blagajne, da se prepreči črtanje in omejevanje pravic zavarovancev do zdravljenja, zdravil, pripomočkov in do socialne varnosti v času bolezni.

- Zdravstvena reforma le s soglasjem socialnih partnerjev

Uveljavljali bomo načelo, da je potrebno soglasje socialnih partnerjev v ekonomsko-socialnem svetu o temeljnih vprašanjih vsake zdravstvene reforme. Mednje prištevamo košarico pravic obveznega zdravstvenega zavarovanja, prispevne stopnje, socialno kapico, reformo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, kriterije določanja javne zdravstvene mreže in podeljevanja koncesij ter sestavo in pooblastila organov ter utrditev avtonomije Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije kot edinega nosilca obveznega zdravstvenega zavarovanja.

- Solidarnost v zdravstvenem zavarovanju

Pravico do solidarnosti v enotnem obveznem zdravstvenem zavarovanju bomo pogojevali z dosledno izterjavo prispevkov vseh kategorij zavarovancev in z izenačitvijo prispevne stopnje vseh kategorij aktivnih zavarovancev. Zavračamo socialno kapico, ki bi omejevala prispevke od visokih plač in zavarovalnih osnov. Zaradi načela medgeneracijske solidarnosti bomo pristali na ugodnejšo prispevno stopnjo upokojencev.

- Spodobna socialna varnost v času bolniške odsotnosti z dela

Zahtevali bomo, da obvezno zdravstveno zavarovanje zagotavlja nadomestila plač v vsem času bolniške odsotnosti z dela, ki ni pokrit s kolektivnimi pogodbami. Denarna nadomestila morajo zagotavljati doseženo raven socialne varnosti. Zahtevali bomo predpise, ki bodo bolnemu delavcu/delavki zagotovili denarno nadomestilo tudi v času delodajalčeve insolventnosti. Zahtevali bomo organizacijo izvedeništva, ki bo zagotavljala pravočasne odločbe o upravičenosti do bolniške odsotnosti.

- Organi upravljanja Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) za njegovo avtonomijo

Struktura organov upravljanja ZZZS mora odražati strukturo vplačanih prispevkov. Zahtevali bomo, da sindikati v njih zastopamo interese delavcev/aktivnih zavarovancev v deležu delavskih prispevkov v prihodkih ZZZS. V postopkih volitev bomo predlagali kandidate za predstavnike aktivnih zavarovancev v organih upravljanja ZZZS, da skrbijo za namensko, smotno in učinkovito uporabo s prispevki zbranih sredstev.

Poročilo: Prvi del obdobja po 6. kongresu ZSSS decembra 2012 je sodil v čas ostre gospodarske krize 2009–2014, kar se je odražalo v nestabilnosti vlade. Tako se je v obdobju 2012–2017 na mestu ministra za zdravje izmenjalo pet ministrov, kar je pomembno zaustavilo pripravo zdravstvene reforme: Tomaž Gantar (11. 2. 2012 – 11. 12. 2013), Karl Erjavec, minister v funkciji ministra za zdravje (12. 12. 2013 – 24. 2. 2014), dr. Alenka Trop Skaza (25. 2. 2014 – 15. 4. 2014), mag. Alenka Bratušek, predsednica vlade v funkciji ministrice za zdravje (16. 4. 2014 – 18. 9. 2014) in Milojka Kolar Celarc (18. 9. 2014 – 2017). Vsak od njih je pripravil svoj koncept reforme in v ekonomsko-socialnem svetu je potekal socialni dialog o seriji predlogov dokumentov, ki so bili le delno realizirani zaradi odstopov ministrov in padcev vlade ter predčasnih državnoborskih volitev.

Na kaotično stanje v tem obdobju opozarja dejstvo, da so bili največji posegi v pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja uveljavljeni s protikriznim ZUJF (in njegovih več kot 20 sprememb in odločb ustavnega sodišča). Med drugim je ZUJF tudi posegel v določila zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in zmanjšal odmero nadomestil v času bolniške odsotnosti, uvedel terapevtske skupine zdravlil z namenom obvladovanja njihovih cen in na novo uredil pravico do medicinskih pripomočkov. Posegel je tudi v zakon o zdravstveni dejavnosti in uvedel pojem konkurenčne dejavnosti in soglasja delodajalca v javnih zavodih na podjemne pogodbe v zdravstvu.

ZSSS je usmeritve iz kongresnega programskega dokumenta uveljavila zlasti v pogajanjih o socialnem sporazumu za obdobje 2015–2016, od katerega pa je žal odstopila delodajalska stran po sprejemu zakona o dopolnitvi zakona o minimalni plači. V njem smo se domenili z vlado in delodajalskimi organizacijami, da bo pri pripravi reform o temeljnih vprašanjih s področja zdravstva potrebno soglasje socialnih partnerjev. Temeljni cilj na področju zdravstva naj bi bil ohranitev pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, korektiv obstoječega zdravstvenega sistema v smeri krepitve javne zdravstvene službe in zagotavljanje njegove dolgoročne finančne vzdržnosti. To naj bi dosegli z izboljšanjem poslovanja na vseh ravneh, s spremembami na področju financiranja, ki ne bodo pomenile dodatnih obremenitev za delodajalca, z ločitvijo izvajanja javne zdravstvene službe in zasebne zdravstvene dejavnosti ter krepitvijo vloge in odgovornosti ZZZS za določanje obsega in standarda pravic. Zdravstveni sistem naj bi krepili na način, da bodo imele vse zavarovane osebe enako dostopnost do zdravstvenega varstva, ko ga bodo potrebovale in bodo do njega upravičene. Kakovost, varnost, dostopnost, učinkovitost in finančno vzdržnost delovanja zdravstvenega sistema bomo zagotovili s spremembami in dopolnitvami zakonodaje in na osnovi Resolucije o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2015–2020. V skupščini ZZZS kot upravnem organu ZZZS so predstavniki ZSSS, izvoljeni na volitvah, zastopali interese aktivnih zavarovancev. Tako v mandatu 2009–2013 kakor v mandatu 2013–2017 jih je bilo devet iz ZSSS od petnajstih predstavnikov aktivnih zavarovancev v 45-članski skupščini ZZZS. Preostali so bili iz drugih sindikalnih central. V mandatu 2009–2013 so to bili: Zdenka Bobovec, Olga Drabik Jug, Lučka Böhm (podpredsednica upravnega odbora), Maja Konjar, Oskar Komac, Ladislav Rožič (član upravnega odbora), Mojca Šumer, Andreja Poje in Dragica Andlovič. V mandatu 2013–2017 pa so to bili: Zdenka Bobovec, Nina Štrajhar, Lučka Böhm (predsednica upravnega odbora), Mojca Šumer, Andreja Poje, Mitja Šuštar, Anton Rozman, David Švarc in Ladislav Rožič (podpredsednik skupščine). V obeh mandatih je interes upokojskih zavarovancev zastopala tudi Francka Četković iz Sindikata upokojskih Slovencev (SUS). Pri glasovanju o pravicah iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in drugih ključnih odločitvah skupščine smo se povezovali z drugimi člani iz interesne skupine, da bi tako zagotovili potrebno večino. Tvorno smo se vključili v oblikovanje Strateškega razvojnega programa ZZZS za obdobje od 2014 do 2019, definirali poslanstvo ZZZS: »ZZZS z zbranimi sredstvi omogoča zavarovanim osebam enake možnosti dostopa do zdravstvenih storitev in drugih pravic iz OZZ. V imenu in za račun zavarovancev kupuje programe zdravstvenih storitev, zdravila in medicinske pripomočke, ki omogočajo učinkovito in kakovostno zdravstveno oskrbo zavarovanih oseb.«

Upravni odbor ZZZS v tem mandatu vodi izvršna sekretarka ZSSS Lučka Böhm

Da bi dosegli učinkovito in namensko porabo prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, ki jih delavci odvajajo od svoje bruto plače, smo se zavzeli za avtonomijo ZZZS, čeprav je ministrica za zdravje leta 2015 sklenila predlagati spremembo zakona tako, da upravljanje zdravstvene blagajne večinsko prevzame vlada s svojimi predstavniki v organih upravljanja ZZZS: »Avtonomija se kaže kot poseben način upravljanja ZZZS, katerega temeljni namen je, da o (1) potrebnih finančnih virih, (2) njihovem razporejanju in (3) zagotavljanju dostopa do pravic iz OZZ do določene mere odločajo predstavniki plačnikov prispevkov, ki to zavarovanje omogočajo – predstavniki delojemalcev in delodajalcev (zavarovancev) v organih upravljanja ZZZS. Gre za socialni model z značilnim korporativnim upravljanjem področja, ki naj bi dalo boljše možnosti za artikulacijo in odločanje osnovnih interesnih skupin, s tem pa tudi za bolj uravnotežene in odgovorne odločitve. Ključno vlogo naj bi v tem smislu imeli organi upravljanja ZZZS, ki imajo po ZZVZZ in statutu ZZZS tudi opredeljene ustrezne pristojnosti. Samostojnost ZZZS pri upravljanju seveda ni absolutna, saj je ZZZS sestavni del javnofinančne in makroekonomske politike države. Zato ZZVZZ na izbranih področjih upravljanja oziroma odločanja predvideva različne institute soglasja s strani države (Državnega zbora, Vlade RS, Ministrstva za zdravje). V preteklem obdobju, ko se je kriza stopnjevala, je bilo načelo avtonomnega upravljanja ZZZS velikokrat na preizkušnji.«

Na podlagi sklepa vodstva ZSSS sta v prvi polovici leta 2017 predstavniki ZSSS sodelovali na pogajanjih v okviru pogajalske skupine za obravnavo novega zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki je bil v javni razpravi marca 2017. Pogajalska skupina je na pogajanjih o prvi verziji predloga zakona uveljavljala stališča ZSSS, ki so bila oblikovana na 39. posvetu ZSSS s predsedniki in sekretarji sindikatov 23. 2. 2017. Stališča so bila uveljavljana tudi v ekonomsko-socialnem svetu. Zaradi pozivov k odstopu ministrice, podaljšanja čakalnih dob na zdravstvene storitve in izgub v zdravstvu se je po juniju 2017 zaustavil proces priprave ZZVZZ-1.

ZSSS je v sodelovanju z uredništvom Delavske enotnosti ozaveščala člane sindikatov o pravicah iz obveznega zdravstvenega zavarovanja s tematskimi številkami Delavske enotnosti:

- februar 2016: Pravice iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja – 1
- marec 2016: Pravice iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja – 2.

VI.2. Pokojninsko-invalidsko zavarovanje

Obvezno pokojninsko-invalidsko zavarovanje je temelj socialne države. Preprečuje revščino na starost. Starostna pokojnina, odmerjena na podlagi od bruto plače obračunanih prispevkov, je enako kot plača plačilo za opravljeno delo. Zaradi visoke brezposelnosti, diskriminacije mladih in starejših delavcev pri zaposlovanju ter demografskih razlogov je ogrožena finančna vzdržnost pokojninske blagajne. Pokojninska reforma je lahko legitimna zgolj s soglasjem socialnih partnerjev v ekonomsko-socialnem svetu.

Slabša se nadomestitveno razmerje med plačo in pokojnino. Denarna nadomestila delovnih invalidov so prenizka. Gospodarska kriza je razkrila slabosti naložbenega pokojninskega zavarovanja. Poklicno oziroma obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje ne more upravičencem kljub izpolnjenim pogojem izplačevati poklicne pokojnine. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je v krizi zaupanja svojih zavarovancev, saj so številni po 10 letih zavarovanje prekinili.

- Pravični upokojitveni pogoji in dostojna pokojnina v prvem pokojninskem stebru

Uveljavili bomo načelo soglasja socialnih partnerjev v ekonomsko-socialnem svetu o temeljnih vprašanjih pokojninske reforme. Mednje na prvem mestu prištevamo upokojitvene pogoje, ki prebivalstvu omogočajo izpolnitev upokojitvenih pogojev za starostno pokojnino brez odbitkov. Vztrajali bomo, da polna delovna doba, prebita na delu, omogoča pridobitev polne starostne pokojnine brez odbitkov. Zvišanje dejanske upokojitvene starosti je primerno spodbujati z ekonomskimi spodbudami in s prilagajanjem dela starostnim spremembam delovne zmožnosti.

- Dostojna pokojnina

Dostojna starostna pokojnina za polno delovno dobo mora biti odmerjena v višini 72 % nadomestitvenega razmerja do plače. V pokojninskem sistemu je potrebno ohraniti elemente solidarnosti za preprečevanje revščine na starost s prerazporejanjem sredstev v skupni pokojninski blagajni do zajamčene ravni. Socialna kapica pri plačilu prispevkov od visokih plač ne sme rušiti solidarnosti v enotnem pokojninskem sistemu. Zahtevali bomo učinkovit nadzor plačevanja prispevkov. Da bi spodbudili zgodnejši vstop mladih in podaljšanje delovne dobe starejših, bomo zahtevali davčne olajšave delodajalcem, ki jih zaposlujejo.

- Dostojna socialna in pravna varnost delovnih invalidov

Zahtevali bomo dostojno odmero denarnih nadomestil delovnim invalidom in vključitev strokovnjakov za zaposlitveno ter poklicno rehabilitacijo v postopke ugotavljanja preostale delovne zmožnosti in odpuščanja delovnih invalidov. Pomagati morajo delovnim invalidom in delodajalcem pri prilagajanju delovnega mesta in ohranitvi delovnih mest za invalide.

- Zадostne pokojninske rente v drugem pokojninskem stebru

Zaradi neugodnih demografskih razmer in nizkih plač delavcev je pričakovati nadaljevanje trenda zelo nizkih pokojnin tudi v naslednjih letih. Z namenom izboljšanja gmotnega položaja upokojencev se bomo zavzemali za uveljavitev kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za vse zaposlene ob hkratnem povišanju olajšav podjetjem in posameznikom pri vplačilih in posameznikom pri izplačilih rente. Zahtevali bomo povišanje davčnih olajšav, da bi premije tega zavarovanja zagotavljale ciljno nadomestitveno razmerje med plačo in pokojninsko rento iz drugega pokojninskega stebra. Zahtevali bomo predpise za znižanje stroškov in provizij izvajalcev zavarovanja. Zahtevali bomo, da sindikati v imenu zavarovancev nadziramo izvajanje pokojninskega načrta. Pod temi pogoji bomo spodbujali sklepanje podjetniških kolektivnih pogodb za dodatno pokojninsko zavarovanje.

- Poklicno pokojninsko zavarovanje

Zahtevali bomo, da zavarovancem poklicnega pokojninskega zavarovanja (obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje), ki imajo v skupni pokojninski dobi tudi beneficirano dobo, proračun krije razliko med privarčevano poklicno pokojnino in višino polne starostne pokojnine.

- Organi upravljanja ZPIZ

ZSSS bo predlagala svoje kandidate za organe upravljanja ZPIZ, da bi v njih uveljavljali interes delavcev. Sestava teh organov mora odražati strukturo prihodkov ZPIZ.

Poročilo: Obdobje po 6. kongresu ZSSS decembra 2012 je na področju pokojninskega zavarovanja na eni strani opredeljevalo obdobje ostre gospodarske krize 2009–2013 z negativnim BDP. Padanje kupne moči pokojnin se je nadaljevalo, čeprav se je 1. 1. 2013 uveljavil zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju - ZPIZ-2, ki je, da bi preprečil nadaljnje nižanje pokojnin, odpravil faktor, ki je zniževal pokojninsko osnovo na podlagi akumuliranega zaostanka usklajevanja pokojnin za rastjo plač po letu 1990. V letu 2012 je ta faktor znašal že 0,732, zaradi česar so se na novo upokojeni počutili ogoljufane. Ker je državni proračun letno prispeval na račun nižje delodajalske prispevne stopnje in pokojnin, odmerjenih po posebnih predpisih, že dobro četrtno od 5 milijard evrov, potrebnih za pokojnine, je vsaka vlada za manjšanje proračunskega primanjkljaja omejevala redno in izredno usklajevanje pokojnin. Usklajevanje pokojnin je bilo z interventnimi in proračunskimi zakoni že v letih 2010 in 2011 omejeno, v letu 2012 popolnoma onemogočeno, v letu 2013 minimalno, v letih 2014 in 2015 pa ponovno onemogočeno, kar je vplivalo na zmanjševanje vrednosti pokojnin in slabšalo gmotni položaj uživalcev pokojnin. Negativni učinki interventnih zakonov oziroma ukrepov se stopnjujejo z naraščanjem njihovega števila. Smisel usklajevanja je v ohranjanju vrednosti pokojnin v času njihovega izplačevanja. Posledice takšnega ravnanja niso razvidne le iz ravni pokojnin v letu, v katerem ukrepi, ki omejujejo ali onemogočajo usklajevanje, veljajo, temveč so trajne. Da bi izboljšali gmotni položaj upokojencev, so predstavniki ZSSS v svetu ZPIZ predlagali izredno uskladitev pokojnin zaradi pozitivne rasti BDP v letu 2014 in 2015, vendar vlada k temu ni dala soglasja, zato uskladitev ni bila izvedena. V ekonomsko-socialnem svetu smo predstavniki ZSSS terjali odpravo omejevanja rasti pokojnin in izvedli vrsto akcij (tiskovne konference, protestni shodi pred vladnim in državnozborskim poslopijem, pobude na sejah sveta ZPIZ), s katerimi smo vplivali na javno mnenje, da bi spremenili ravnanje vlade.

ZSSS in njen sindikat upokoјencev sta večkrat zahtevala izredno uskladitev pokojnin

Obdobje po 6. kongresu ZSSS decembra 2012 je na področju pokojninskega zavarovanja prav gotovo opredeljevala tudi uveljavitev ZPIZ-2 1. 1. 2013. Zaradi naglice pri njegovem sprejemanju je njegovo izvajanje pokazalo vrsto nesprejemljivih napak. ZSSS je izvedla akcije zlasti pri naslednjem:

- uspešna je bila pobuda ministru za delo januarja 2013 za sprejem zakona o spremembi in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju za podaljšanje prehodnega obdobja, v katerem se postopno povečuje prispevek za osebe, ki so bile do 31. decembra 2012 prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje na podlagi sedme alineje prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1 in so od uveljavitve ZPIZ-2 dalje zavarovane po prvem odstavku 25. člena tega zakona;
- uspešna pogajanja o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju - ZPIZ-2B so zagotovila ustrezno višino poklicne pokojnine, solidarnostne rezerve za poklicne pokojnine tistih, ki se kljub izpolnjenim upokojitvenim pogojem ne bi mogli poklicno upokojiti zaradi premalo sredstev na svojem osebnem računu, dodatne možnosti za prenos sredstev za dosmrtno pokojninsko rento, podlage za pravičen postopek revizije seznama delovnih mest z obveznim poklicnim zavarovanjem in potrebna pooblastila nadzornim in prekrškovnim organom;
- neuspešna pobuda ustavnemu sodišču iz oktobra 2013, da presodi o neusklajenosti četrtega in petega odstavka 27. člena ZPIZ-2 z ustavo, kolikor določata, da se šteje kot pokojninska doba z dokupom doba, ki pridobljena v času veljavnosti ZPIZ-1 ni veljala kot dokup (prostovoljna vključitev v obvezno pokojninsko zavarovanje). Ustavno sodišče je z večino glasov pobudo zavrnilo aprila 2016, čeprav sta dva ustavna sodnika v ločenem mnenju pritrdila utemeljitvam ZSSS. ZSSS se je zato odločila prvič v zgodovini zahtevati presojo Evropskega sodišča za človekove pravice. Določena je bila delovna skupina internih in zunanjih pravnikov, ki bo pripravila tožbo v skladu s postopkovnimi pravili evropskega sodišča. Tožba ni bila uspešna zaradi kriterijev dopustnosti, po katerih deluje to evropsko sodišče. Kljub temu je vodstvo ZSSS še naprej nasprotovalo nesprejemljivi praksi in v letu 2017 prepričalo poslansko skupino, naj vložijo predlog ZPIZ-2F, ki bi določil pokojninsko dobo, pridobljeno s prostovoljno vključitvijo v obvezno pokojninsko zavarovanje pred uveljavitvijo ZPIZ-2, kot brez dokupa.

Usmeritve programskega dokumenta 6. kongresa je ZSSS uveljavila zlasti na pogajanjih o socialnem sporazumu za obdobje 2015–2016, od katerega pa je žal odstopila delodajalska stran po sprejemu zakona o dopolnitvi zakona o minimalni plači. V njem smo se domenili z vlado in delodajalskimi organizacijami, da bo v pokojninski reformi o temeljnih vprašanjih s področja pokojninskega zavarovanja potrebno soglasje socialnih partnerjev. Zahtevali smo ohranitev javnofinančno vzdržnega pokojninskega sistema, ki temelji

na medgeneracijski solidarnosti in dostojnih pokojninah v obdobju, za katero se sklepa socialni sporazum. Zahtevali smo predvsem ohranjanje kupne moči pokojnin in standarda upokojencev ter spremljanje in obravnavo učinkov reforme pokojninskega in invalidskega zavarovanja iz leta 2012 z vidika doseganja njenih ciljev, predvsem javnofinančne vzdržnosti in dostojnosti pokojnin (vključujoč tudi analizo razlik v višini pokojnin med moškimi in ženskami). Zahtevali smo spremembe invalidskega zavarovanja, vključno s proučitvijo, ali so zagotovljeni ustrezni pogoji za uresničevanje pravice do poklicne rehabilitacije in zaposlitvene rehabilitacije delovnih invalidov in ustrezna socialna varnost delovnih invalidov, z možnostjo uvedbe diferencirane prispevne stopnje za delodajalce.

V vsem obdobju po 6. kongresu ZSSS je bila slovenska javnost tarča nasvetov EU-institucij in OECD, da je takoj potrebna dodatna pokojninska reforma, ki naj upokojitvene pogoje dodatno zaostri. Ker pa je ZPIZ-2 po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije zagotovil finančno vzdržnost pokojninske blagajne do leta 2025, je ZSSS zavračala te zahteve. ZSSS se je v socialnem sporazumu za obdobje 2015–2016 zavzela za strokovna izhodišča do konca leta 2015, katerih namen naj bo predstaviti nabor možnih rešitev, ki bodo zagotovile javnofinančno vzdržnost pokojninskega sistema in dostojne pokojnine. Reformni zakon naj bi se uveljavil po letu 2020. Aprila 2016 je ministrica za delo predstavila Belo knjigo o pokojninah. Od julija 2016 do junija 2017 je o njej na ministrstvu potekalo tripartitno posvetovanje v okviru Delovne skupine za pripravo nadaljnjih prilagoditev pokojninskega sistema na podlagi izhodišč iz Bele knjige o pokojninah. Delovna skupina je bila imenovana na podlagi sklepov ekonomsko-socialnega sveta. Pripravo reformnega zakona, ki naj bi se uveljavil leta 2020, je vlada, katere mandat naj bi se končal v letu 2018, prepustila naslednji vladi. Na ekonomsko-socialnem svetu pa je bil soglasno potrjen dokument »Usklajena izhodišča za prenovo sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji«, ki ga je na podlagi večinskega soglasja predsedstva ZSSS podpisala tudi ZSSS. Njen namen je sporočiti javnosti in državnemu zboru, kakšno pokojninsko reformo potrebujemo. Med drugim izhodišča določajo, »da morajo biti vse bodoče spremembe pokojninskega in invalidskega zavarovanja izvedene premišljeno, ob širšem družbenem konsenzu in v soglasju s socialnimi partnerji ter da morajo temeljiti na izhodiščih in temeljnih načelih (načelo solidarnosti, vzajemnosti, obveznosti vključitve v prvi pokojninski steber ...), ki so že zgodovinsko vgrajena v slovenski pokojninski sistem«.

ZSSS je leta 2012 na pogajanjih o ZPIZ-2 uveljavila zahtevo, da je treba dostojnost pokojnin v prihajajočih letih z najmanj ugodnim razmerjem med številom upokojencev in zavarovancev zagotavljati tudi z demografskim skladom. Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja (KAD) bi se morala v skladu z ZPIZ-2 in zakonom o državnem holdingu preoblikovati v demografski rezervni sklad najkasneje v letu 2015. Predlog zakona o demografskem rezervnem skladu je kljub številnim pozivom ZSSS vlada predstavila ekonomsko-socialnemu svetu šele julija 2017. Na posvetu predsednikov in sekretarjev sindikatov, članov ZSSS je ZSSS julija 2017 predlagala zadostne trajne vire za polnjenje demografskega rezervnega sklada in za neodvisno upravljanje njegovega premoženja.

ZSSS se je na ministrstvu za delo od leta 2013 dalje pogajala za pravične kriterije za revizijo seznama delovnih mest s poklicnim zavarovanjem v okviru tripartitne delovne skupine za pripravo Uredbe o merilih in kriterijih za poklicno zavarovanje. Prvi rezultat tega dela je bil sprejem ZPIZ-2B v letu 2015, ki je izboljšal pravice zavarovancev poklicnega zavarovanja in postopke njihovega uveljavljanja. Predstavnika ZSSS Andreja Poje in Darko Milenkovič sta kot člana odbora Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja pri KAD zahtevala pravočasne rešitve za postopke za poklicno upokojevanje. Sindikati, člani ZSSS s člani, ki so poklicno zavarovani, so januarja 2017 na sindikalnih demonstracijah zaradi pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja zahtevali zadostne prispevke in znižanje provizije.

V svetu ZPIZ, organu upravljanja ZPIZ, sta bila kot predstavnika sindikalnih zvez in organizacij do leta 2014 Lučka Böhm in po letu 2014 Milan Utroša (predsednik sveta ZPIZ) in Lučka Böhm. Predstavniki upokojskih organizacij na ravni države pa je bil do leta 2014 Konrad Breznik in po letu 2014 Branko Pintar. Ves čas so dajali pobude, naj se na dnevni red sveta ZPIZ uvrsti problematika dostojnosti pokojnin in revščine med upokojenci. Na tej podlagi je svet ZPIZ sprejel sklep o izredni uskladitvi pokojnin v letu 2015, s katerim bi lahko vsaj na simbolni ravni zaključili obdobje padanja kupne moči pokojnin zaradi omejevanja usklajevanja pokojnin v času gospodarske krize 2008–2014. Naročena je bila raziskava o gmotnem položaju upokojencev. Ker vlada ni soglašala, se sklep ni realiziral. ZSSS je leta 2017 predlagala sistemske rešitve (predizpolnjen obračun prispevkov na FURS), ki bi zagotovile priznanje pokojninske dobe delavcem, katerih delodajalec po 1. 1. 2018 ne odda REK obrazca. Ministrstvo za finance je pobudo zavrnilo.

ZSSS je v sodelovanju z uredništvom Delavske enotnosti ozaveščala člane sindikatov o pravicah iz obveznega pokojninskega zavarovanja s tematskimi številkami Delavske enotnosti:

- marec 2014: Poklicno zavarovanje
- december 2015: Upokojevanje 1
- januar 2016: Upokojevanje 2.

VII. SOCIALNI DIALOG IN KOLEKTIVNA POGAJANJA

V okviru socialnega dialoga smo bili aktivni pri izvajanju dvostranskega socialnega dialoga na državni ravni (pri oblikovanju normativnega dela kolektivnih pogodb dejavnosti), aktivnosti pa so bile vezane tudi na tripartitni socialni dialog (vlada – delodajalske organizacije – sindikati).

Na splošno lahko rečemo, da je tripartitni socialni dialog v obdobju od leta 2012 imel precej nihanj. Tako v kakovosti dialoga, njegovi učinkovitosti kot tudi v pripravljenosti socialnih partnerjev za medsebojno sodelovanje. V prvi polovici mandatsnega obdobja, zlasti v letu 2014, so bile aktivnosti ZSSS vezane predvsem na oblikovanje socialnega sporazuma za obdobje 2015–2016. Sporazum je bil sklenjen v februarju 2015, podpisali so ga vsi socialni partnerji, člani ekonomsko-socialnega sveta, razen Gospodarske zbornice Slovenije. Na žalost so od sklenjenega sporazuma v juniju/juliju 2015 odstopile vse delodajalske organizacije, tako da je v praksi dejansko postal mrtva točka na papirju. In to kljub dejstvu, da je pomenil temelj za doseganje širokega družbenega soglasja o prihodnjem razvoju Slovenije in je bil ključni element socialnega dialoga, katerega osnovni namen je doseči soglasje med socialnimi partnerji – delodajalci, sindikati in vlado – o temeljnih zavezah in aktivnostih v letih 2015–2016. Te aktivnosti so bile usmerjene predvsem v nov razvojni zagon za nova kakovostna delovna mesta, zmanjševanje brezposelnosti, krepitev konkurenčnosti poslovnega okolja za vzdržno gospodarsko rast in povečanje globalne konkurenčnosti Slovenije, ustvarjanje pogojev za zagotovitev ohranitve in razvoja ekonomske in socialne varnosti ter učinkovitega sistema socialnega varstva, spoštovanja načel Resolucije o normativni dejavnosti pri oblikovanju in sprejemanju zakonodaje, krepitev in razvoj ekonomske demokracije, krepitev notranjega povpraševanja, krepitev optimalnosti, učinkovitosti in kakovosti javnega sektorja, ureditev sistema dolgotrajne oskrbe in osebne asistencije ter uvedbo aktivnosti za odpravo krize vrednot v družbi.

Z odstopom od socialnega sporazuma je tripartitni socialni dialog na državni ravni zašel v globoko krizo, saj so se socialni partnerji in vlada vse težje dogovorili o posameznih razvojnih ukrepih Slovenije pa tudi posamezna ministrstva znotraj vlade pri sprejemanju odločitev niso priznavala socialnemu dialogu in socialnim partnerjem vloge, ki je bila izoblikovana v preteklosti. Veliko ministrstev je socialni dialog tudi enačilo z javno razpravo o posameznih zakonih in so smatrali, da je zahtevi po vključitvi socialnih partnerjev (skladno z Resolucijo o normativni dejavnosti) zadoščeno že s tem, da imajo socialni partnerji v okviru javne razprave (enako kot vsi drugi deležniki) možnost podajati pisne pripombe, predloge na posamezne zakone. Slabo stanje tristranskega socialnega dialoga na državni ravni in neučinkovitost delovanja ekonomsko-socialnega sveta so pripeljali do spremembe pravil o delovanju ekonomsko-socialnega sveta. Pri nastajanju teh pravil je ZSSS aktivno sodelovala, pravila pa so bila podpisana konec leta 2016.

Pravna služba ZSSS je aktivno sodelovala pri oblikovanju ali spremembi kolektivnih pogodb dejavnosti, veljavnih za območje države. Naše aktivnosti so bile vezane predvsem na oblikovanje normativnega dela kolektivnih pogodb dejavnosti, in sicer so to:

1. Kolektivna pogodba za kemično in gumarsko industrijo
2. Kolektivna pogodba za dejavnosti pridobivanja in predelave nekovinskih rudnin Slovenije
3. Kolektivna pogodba gradbenih dejavnosti
4. Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo
5. Kolektivna pogodba za tekstilne, oblačilne, usnjarske in usnjarsko predelovalne dejavnosti
6. Kolektivna pogodba elektrogospodarstva Slovenije
7. Kolektivna pogodba za lesarstvo Slovenije
8. Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine
9. Kolektivna pogodba komunalnih dejavnosti
10. Kolektivna pogodba za dejavnost poslovanja z nepremičninami
11. Kolektivna pogodba dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije
12. Kolektivna pogodba za cestni potniški promet Slovenije
13. Kolektivna pogodba za poštne in kurirske dejavnosti
14. Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo

VIII. VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Statut ZSSS določa, da Zveza deluje v skladu s svojim programom, ki ga sprejme kongres ZSSS v imenu sindikatov, njenih članov. Šesti kongres ZSSS je 7. decembra 2012 v Ljubljani sprejel Program ZSSS, ki v poglavju VIII. VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU določa tudi naloge Zveze.

Po vzoru pravne službe ZSSS in ekonomske službe ZSSS je začela nastajati tudi služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu, v kateri sta bili poleg izvršne sekretarke ZSSS, pristojne za varnost in zdravje pri delu, tudi strokovna delavka, diplomirana varnostna inženirka, ter tajnica, ki je nudila administrativno podporo zlasti pri organiziranju usposabljanja. Del plače zanje je bil zagotovljen s sredstvi iz projektov, ki jih opisujemo v nadaljevanju. Organizacija v obliki strokovne službe je omogočila kakovostni premik, ki naj članstvu zagotovi stalno strokovno podporo v procesih posvetovanj z delodajalcem. Cilj je bil ponuditi podporo pri strokovnih vprašanjih v zvezi z obvladovanjem kemijskih, fizikalnih, bioloških in psihosocialni obremenitev.

1. RAZISKAVE DELOVNIH RAZMER, KI OKVARJAJO ZDRAVJE ZAPOSLENIH

ZSSS bo v ekonomsko-socialnem svetu zahtevala proračunska sredstva za samostojne raziskave socialnih partnerjev o delovnih razmerah na slovenskem trgu dela. V Svetu za varnost in zdravje pri delu bomo preko svojega predstavnika v skladu z zakonom o varnosti in zdravju pri delu ZVZD-1 vladi predlagali prioritete za raziskave vlade, ki naj postanejo podlaga za vodenje vladne politike na področju varnosti in zdravja pri delu.

Poročilo: Ker učinkovite politike na področju varnosti in zdravja pri delu ni mogoče voditi intuitivno, ampak le na podlagi poznavanja razmer na trgu dela, je ZSSS tako v ekonomsko-socialnem svetu kakor v svetu za varnost in zdravje pri delu, ustanovljenem kot strokovno posvetovalno telo ministra za delo v skladu z 62. členom ZVZD-1, večkrat zaman predlagala zagotovitev stalnih sredstev za izvajanje raziskav o učinkih posameznih elementov sistema, določenega z ZVZD-1. Žal so se v obdobju gospodarske krize zmanjšala proračunska sredstva za sektor za varnost in zdravje pri delu na pristojnem ministrstvu. V vsem obdobju ni bilo nacionalnih raziskav, financiranih z javnimi sredstvi, in zato so bili edini podatki o varnosti in zdravju pri delu zbrani v evropskih raziskavah².

Zaradi tega je strokovna služba ZSSS sklenila izvajati lastne, pa čeprav zaradi pomanjkanja finančnih sredstev skromne raziskave. V leto 2016 segajo prvi poizkusi spletnega anketiranja delavskih zaupnikov, članov svetov in delavcev. Od 6. do 15. aprila 2016 je na spletu potekala raziskava o »varnosti in zdravju na vašem delovnem mestu«, na katero je odgovorilo 198 ljudi. Rezultati raziskave so bili med drugim predstavljeni na 14. konferenci Inšpektorata RS za delo na Brdu pri Kranju. Največ odgovorov je prišlo iz velikih in srednjih podjetij, kjer je sindikalna organiziranost največja. Odgovori so pokazali, da je delo delodajalčevega strokovnega delavca za varnost pri delu nezadostno ocenjeno kar v 21,7 % in izvajalca medicine dela v 16,2 % primerov. Prav tako se je pokazalo, da je kljub zakonski določbi kar v četrtini primerov močno ovirana dostopnost izjave o varnosti z oceno tveganja kot ključnega delodajalčevega akta na področju varnosti in zdravja pri delu. Tretjina anketirancev ne pozna ocene tveganja za lastno delovno mesto. Četrtnina anketiranih ocenjuje varnost in zdravje pri delu kot nezadostno ali zgolj zadostno. Ti podatki dokazujejo obseg problemov na ravni delovnega mesta in potrebo po aktivnejši vlogi sindikata in delavskih predstavnikov na področju varnosti in zdravja pri delu!

2. NACIONALNI PROGRAMI

Predlagali bomo sprejem nacionalnega programa za obvladovanje najbolj pogostih vzrokov za poklicno obolevanje delavcev, kot so mišično-kostna obolenja zaradi težkega fizičnega dela, nacionalnega programa za obvladovanje psihosocialnih obremenitev zaradi intenzivnega dela in stresa/nasilja/nadlegovanja/trpinčenja na delovnem mestu ter nacionalnega programa za nadomeščanja nevarnih karcinogenih, mutagenih in reprotoksičnih kemikalij kot glavnim vzrokom poklicne mortalitete. V njih bomo na podlagi socialnega dialoga razvili orodja za ocenjevanje tveganj za okvare zdravja in dobro prakso preprečevalnih ukrepov.

Poročilo: Kljub pobudam ZSSS vse od junija 2014³, da naj Svet za varnost in zdravje pri delu v skladu s svojo vlogo, določeno v 62. členu ZVZD-1, obravnava ter sprejema stališča in priporočila o stanju, strategiji in izvajanju enotne politike ter prednostnih nalogah varnosti in zdravja pri delu, se je delo v tem strokovnem

² Evropska raziskava v podjetjih o novih in nastajajočih tveganjih ESENER 2, Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu EU OSHA, 2014.) Šesta evropska anketa o delovnih razmerah EWCS, Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer EUROFOUND, 2015.)

³ Takrat je Evropska komisija sporočila svoj strateški okvir EU za varnost in zdravje pri delu za obdobje 2014–2020 in priporočila, naj države članice EU z njim uskladijo nacionalne strateške dokumente.

posvetovalnem telesu pričelo šele junija 2016. Predstavnica ZSSS v sestavi Sveta je ministrstvu posredovala pisne predloge za cilje v skladu s prioritetami, opredeljenimi v kongresnem programu. Predlagali smo nove kazalnike za spremljanje varnosti in zdravja pri delu.

3. PREDPISI IN SMERNICE ZA ZDRAVO IN VARNO DELO

ZSSS bo v socialnem dialogu o predpisih in smernicah uveljavljala interes delavcev, da so obvezujoči predpisi za varno in zdravo delo učinkovitejši od neobvezujočih smernic. Slednje so lahko učinkovite le v kombinaciji s sistemskimi ekonomskimi spodbudami delodajalcev. V ekonomsko-socialnem svetu bomo spodbujali ratifikacijo konvencij MOD. Zahtevali bomo učinkovitejši inšpekcijski nadzor z uveljavitvijo standardov MOD o potrebnem številu inšpektorjev za delo na 10.000 delavcev in na 1000 delodajalcev. Terjali bomo učinkovite inšpekcijske sankcije za izvajanje predpisov in okrepitev delovne inšpekcije za zvišanje verjetnosti inšpekcijskega nadzora pri posameznem delodajalcu.

Poročilo: ZSSS je svoj odnos do inšpekcijskega nadzora opredelila v socialnem dialogu o zakonu o inšpekciji dela. Strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu je pripravljala pripombe na predloge predpisov v javni razpravi in v socialnem dialogu na ESS. Med drugim smo opozarjali ministrstvi, pristojni za delo in za zdravje, da zamujata pri rokih za pripravo predpisov in smernic, določenih v sistemskih zakonih (smernice za promocijo zdravja na delovnem mestu, pravilnik o poklicnih boleznih). V letih 2015 in 2016 je strokovna služba ZSSS za varnost pri delu opozorila na zastarelost slovenskih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost karcinogenom na delovnem mestu ter na potrebo po obvezujočih evropskih mejnih vrednostih. Ministrstvi sta to uvrstili med prioritete za svoje delo. Ministrstvo za delo je v skladu z našimi predlogi napovedalo revizijo pravilnikov, ki urejajo delo strokovnih delavcev za varnost pri delu, in novo strategijo varnosti in zdravja pri delu do leta 2020.

4. EKONOMSKE SPODBUDE DELODAJALCEM ZA VLAGANJE V VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Zahtevali bomo uvedbo diferencirane prispevne stopnje delodajalca tako za invalidsko kot zdravstveno zavarovanje poklicnih bolezni in poškodb pri delu. Kriteriji za diferenciranje, določeni s soglasjem socialnih partnerjev v ekonomsko-socialnem svetu, ne smejo poslabšati položaja delovno intenzivnih v primerjavi s kapitalsko intenzivnimi panogami. Zahtevali bomo preučitev možnosti uvedbe novega obveznega poklicnega zavarovanja za poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Kot dodatno ekonomsko spodbudo delodajalcu se bomo usposobili za pravno pomoč posameznemu članu pri izterjavi odškodnine za izgubljeno zdravje in drugo materialno in nematerialno škodo zaradi poklicne bolezni ali poškodbe pri delu.

Poročilo: Diferencirano prispevno stopnjo za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni so v obdobju po 6. kongresu ZSSS začele terjati celo delodajalske organizacije. Kljub temu, da je strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu terjala aktivnosti za njeno uvedbo tako na ESS, ZZZS in ZPIZ, zaradi pomanjkanja vizije na vladni strani ni prišlo do premikov. Vladna stran jo je sicer na načelni ravni in brez izvedbenih načrtov zapisala v izhodišča za pripravo nacionalne strategije na področju varnosti in zdravja pri delu do leta 2020.

5. PRAVILNIK O POKLICNIH BOLEZNIH

Zahtevali bomo sprejem novega pravilnika o poklicnih boleznih s soglasjem socialnih partnerjev v ESS. Seznam poklicnih bolezni kot njegova priloga mora biti usklajen z najnovejšim priporočilom evropske komisije. Financiranje izvedenskih postopkov postavitve suma in verifikacije poklicne bolezni mora postati finančno neodvisno od delodajalca, zato naj ga prevzame obvezno poklicno zavarovanje poklicnih bolezni in poškodb pri delu. Zahtevali bomo zanesljivo statistiko o številu obolelih in umrlih po posameznih poklicnih boleznih, da bo na tej podlagi mogoče voditi preventivno politiko. Na ravni delodajalca bomo zahtevali, da se ocene tveganja po delovnih mestih dopolnijo s tveganjem za poklicne bolezni.

Poročilo: Strokovna služba ZSSS in predstavniki ZSSS na pogajanjih in v socialnem dialogu na ekonomsko-socialnem svetu so vsako leto od pristojnega ministrstva za zdravje terjali predlog pravilnika o poklicnih boleznih. Kljub načelnemu pristanku se dejansko ni zgodilo veliko. V letu 2016 je ministrstvo za zdravje končno imenovalo delovno skupino in ji 7. 7. 2016 predstavilo izhodišča za predlog pravilnika. Napovedalo je tudi prenovu pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih. ZSSS je prav tako terjala sprejem pravilnika o poklicnih boleznih na sejah ESS in na to opozarjala javnost na številnih tiskovnih konferencah. Ministrstvo za zdravje je napovedalo obravnavo predloga pravilnika na ekonomsko-socialnem svetu v drugi polovici leta 2017.

6. DELAVSKI PREDSTAVNIKI ZA VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU – MREŽENJE IN USPOSABLJANJE

Da bi se povečal delež delavcev, ki imajo predstavnika za varnost in zdravje pri delu, bomo izvajali promocijska usposabljanja o postopkih volitev in na ravni podjetja/zavoda nudili strokovno podporo pri njihovi izvedbi. Na volitvah bomo predlagali kandidate, ki imajo med delavci ugled in pozitiven odnos do sindikalne organiziranosti. Izvoljenim bomo zagotavljali podporo pri pripravi na posvetovanja z delodajalcem o vseh vprašanih varnosti in zdravja pri delu. Z mreženjem delavskih predstavnikov/svetov delavcev različnih podjetij/organizacij po sindikatih, članih ZSSS, bomo omogočili izmenjavo izkušenj in dobre prakse na posvetih in delavnicah. Mreženje bomo podpirali s stroškovno učinkovito informacijsko tehnologijo. Pripravili bomo strokovna usposabljanja o učinkovitih tehnikah posvetovanja z delodajalcem, vlogi delavskih predstavnikov v postopkih ocenjevanja tveganja in promociji zdravja, posebnih varnostnih problemih v dejavnosti ipd.

Poročilo: Prvi začetki e-mreženja s pomočjo e-novic ZSSS, ki je vključevalo delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu ter udeležence vsakoletnih posvetov in usposabljanj v sindikalni akademiji, segajo v leto 2010. V letu 2016 so prejeli že 81 e-novic ZSSS z odgovori na njihova vprašanja, o najrazličnejših dogodkih, raziskavah, publikacijah, promociji zdravja na delovnem mestu in predpisih ter njihovih uradnih tolmačenjih. Da bi informacijsko tehnologijo približali delavskim zaupnikom, smo v sindikalni akademiji zanje pripravili računalniška usposabljanja. S pridobljenimi projektnimi sredstvi smo celo opremili učilnico s sodobno računalniško opremo za računalniško usposabljanje.

Za uresničitev omenjene kongresne naloge je strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu v obdobju med 6. in 7. kongresom ZSSS pridobila dodatna sredstva dveh javnih razpisov ZZZS za sofinanciranje projektov promocije zdravja na delovnem mestu⁴. Ob rednem delu je strokovna služba v sodelovanju z zunanjimi vrhunskimi strokovnjaki izvedla dva projekta, ki sta omogočila pripravo nove generacije usposabljanj delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu:

- Boljše poklicno zdravje z usposabljanjem delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu (Delavski zaupnik 2013–2014),
- Boljše poklicno zdravje delavcev z usposabljanjem delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu za učinkovito sodelovanje pri ocenjevanju tveganja (Delavski zaupnik 2015–2016).

V projektu Delavski zaupnik 2013–2014 smo pripravili sodobna usposabljanja delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu, ki naj bi povečala delež delavcev z izvoljenim delavskim zaupnikom za varnost in zdravje pri delu, zvišala njihovo učinkovitost pri zastopanju interesa delavcev za varno in zdravo delo, izkoristila prednosti informacijske tehnologije za njihovo boljšo informiranost in za boljšo dostopnost ponujenih možnosti za usposabljanje. Posledično naj bi omogočila boljše poklicno zdravje zaposlenih in s tem zmanjšanje obsega bolniške odsotnosti z dela in stroškov obveznega zdravstvenega zavarovanja za zdravljenje slabega poklicnega zdravja.

- V projektu Delavski zaupnik 2013–2014 so bile pripravljene naslednje tiskane in elektronske podlage za prenovljena usposabljanja:
- Priročnik za delavsko soupravljanje: Volitve sveta delavcev, delavskega zaupnika, delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu, Zakaj izvoliti, Kako izvoliti, Naloge in pristojnosti, ISBN 978-961-6708-22-7, ZSSS, 2014, 60 strani,
- Priročnik za delavske predstavnike: Učinkovito zastopanje interesov delavcev za varno in zdravo delo, ISBN 978-961-6708-23-4, ZSSS, 2014, 64 strani,
- Žepni priročnik za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu, ISBN 978-961-6708-24-1, ZSSS, 2014, 263 strani,
- e-učilnica z e-učili za pridobivanje poglobljenih znanj,
- pripravljen je bil 3-dnevni program osnovnega usposabljanja novoizvoljenih delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu.

⁴ Javni razpis Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) za sofinanciranje projektov zdravja na delovnem mestu v letu 2013 in 2014, UL RS 35/2013;
Javni razpis Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) za sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu v letu 2015 in 2016, UL RS 8/2015.

Žepni priročnik je enciklopedična publikacija s predstavitvami vseh elementov sistema varnosti in zdravja pri delu. Delavskim zaupnikom za varnost in zdravje pri delu omogoča, da se na kratko, a učinkovito opremijo z znanjem, ki jim omogoča enakopravno vlogo na posvetovanjih z delodajalcem in njegovimi strokovnimi službami.

V letu 2015 se je v prenovljeni učilnici v Domu sindikatov v Ljubljani, opremljeni s sodobno informacijsko-komunikacijsko opremo, pričelo tridnevno splošno usposabljanje novoizvoljenih delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu, pripravljeno v Delavskem zaupniku 2013–2014. Cilj je bil prehod iz pasivne v aktivno vlogo delavskih zaupnikov pri zastopanju interesa sodelavcev za varno in zdravo delo.

V projektu Delavski zaupnik 2015–2016 pa so bile pripravljene naslednje tiskane in elektronske podlage za prenovljena usposabljanja:

- Priročnik za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu, Učinkovito ocenjevanje tveganja, ISBN 978-961-6708-25-8, ZSSS, 2016, 347 strani,
- Izbrane/pomembnejše poklicne bolezni, Ocenjevanje tveganja za nastanek poklicnih bolezni, ISBN 978-961-6708-26-5, ZSSS, 2016, 120 strani,
- e-učilnica je bila dopolnjena z novimi e-učili,
- nadaljevalni 3-dnevni program za usposabljanje delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu.

Pripravili smo nadaljevalno usposabljanje o obvezni delodajalčevi listini »izjava o varnosti z oceno tveganja« kot temeljnem elementu evropskega in s tem slovenskega sistema varnosti in zdravja pri delu. ZVZD-1 namreč določa obveznost delodajalca, da se mora z delavci oziroma njihovimi predstavniki posvetovati med drugim tudi o oceni tveganja in o vsakem ukrepu, ki lahko vpliva na varnost in zdravje pri delu. Zapisnik o posvetovanju je obvezna priloga izjave o varnosti. Prav delavski zaupnik za varnost in zdravje pri delu je po ZVZD-1 predstavnik delavcev in ima položaj in vlogo sveta delavcev.

Ocenjevanje tveganja je torej ključen trenutek za uveljavljanje interesa delavcev za varno in zdravo delo. Letno poročilo Inšpektorata RS delo za leto 2015 pa omenja: »Za leto 2015 je bilo še zlasti značilno, da zaposleni pogosto niso sodelovali pri izdelavi tega dokumenta, v mnogih primerih pa sploh niso vedeli, kaj je izjava o varnosti z oceno tveganja, čeprav je v programu usposabljanja dan velik poudarek tej temi. Delavci se pogosto ne zavedajo pomena varnosti in zdravja pri delu in verjetno se zato kaže nezanimanje zaposlenih za politiko varnosti pri delu v podjetju in neustreznosti pri izvajanju usposabljanj delavcev.«

Da bi torej delavskim zaupnikom za varnost in zdravje pri delu in svetom delavcev približali postopek ocenjevanja tveganja in jih usposobili za učinkovito zastopanje interesa delavcev, smo v projektu Delavski zaupnik 2015–2016 pripravili zanje usposabljanje o njihovi aktivni vlogi pri ocenjevanju tveganja in v sodelovanju z vrhunskimi slovenskimi strokovnjaki pripravili dve publikaciji:

- Publikacija »Učinkovito ocenjevanje tveganja« naj jim približa postopke ocenjevanja tveganja in jim pokaže, kako lahko v njih smiselno sodelujejo. Po mnenju avtorjev je to praktično prva takšna publikacija o ocenjevanju tveganja v Sloveniji sploh in bo torej morda zanimiva ne le za delavske zaupnike, ampak tudi za vse druge, ki v najrazličnejših vlogah sodelujejo pri ocenjevanju tveganja,
- v sodelovanju s Kliničnim inštitutom za medicino dela, prometa in športa iz Ljubljane je bila pripravljena še dodatna publikacija »Izbrane/pomembnejše poklicne bolezni«, ki naj bi pripomogla, da bo v bodoče v slovenskih ocenah tveganja pogostejše ocenjeno tudi tveganje za nastanek poklicnih bolezni. Doslej namreč praviloma ni bilo. V ta namen jo je Strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu brezplačno razdelila tudi vsem v Sloveniji, ki za delodajalce pripravljajo strokovne podlage za oceno tveganja⁵, kot spodbudo, da ocenijo tudi tveganja za nastanek poklicnih bolezni.

7. VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU ZAPOSLENIH PRI MIKRO DELODAJALCIH Z MANJ KOT 10 ZAPOSLENIMI

Predlagali bomo spremembo predpisov za volitve območnih delavskih predstavnikov za zaposlene pri mikro delodajalcih, da bi tudi njim zagotovili pravico do učinkovitega delavskega zastopništva, kakršnega imajo zaposleni pri večjih delodajalcih. Za boljšo kakovost ocenjevanja tveganj za varnost in zdravje

⁵ Ker po osamosvojitvi Slovenije leta 1991 (kljub stalnim pozivom ZSSS dobesedno vsem vladam ter vsem ministrom za delo in zdravje zapored) ves čas ni bilo delujočega predpisa s postopkom verifikacije poklicnih bolezni, te praktično (z izjemo azbestnih) niso bile priznane. Posledično tudi ni bilo ocenjeno tveganje zaradi njih. In to kljub temu, da je zaradi njih škoda za zdravje delavcev precej večja v primerjavi z neizglednimi pri delu. Po mednarodnih ocenah naj bi v Sloveniji letno samo zaradi poklicnega raka umrlo 440 ljudi. Za primerjavo: v letu 2015 se je po podatkih Inšpektorata RS za delo na delovnem mestu ali v delovnem okolju v času opravljanja dela dogodilo 24 smrtnih nezgod pri delu.

pri delu pri mikro delodajalcih bomo v socialnem dialogu in v sodelovanju z inšpekcijo dela omogočili pripravo tovrstnih spletnih orodij.

Poročilo: Zaradi nasprotovanja delodajalskih organizacij niso bile uspešne pobude za dopolnitev predpisov, da bi omogočali izvolitev območnih delavskih predstavnikov za varnost in zdravje pri delu.

Po letu 2012 je bilo razvitih 17 slovenskih on-line OiRA⁶ orodij za ocenjevanje tveganja pri malih in mikro delodajalcih⁷ za naslednje poklice: avtoserviser, cestni transport, čiščenje poslovnih prostorov, elektroinštalater, gradbeništvo, kovinar, krovec, kuhar, mesar, mizarske delavnice, parketar, pekarne, pisarne, prodajalne, slikopleskar/črkoslikar/fasader, vulkanizer. Nekatera od teh orodij so bila razvita v projektih, v katerih je kot partner sodeloval Sindikat obrti in podjetništva, član ZSSS.

8. PUBLICISTIKA ZSSS NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Strokovno podporo sindikatom in mrežam delavskih predstavnikov za varnost in zdravje pri delu bomo nadaljevali z izdajanjem lastnih publikacij in ob zagotovljenih finančnih sredstvih tudi prevodov publikacij Evropskega sindikalnega inštituta ETUI o skupnih ciljih evropskih sindikatov in delavcev za varnost in zdravje pri delu.

Poročilo: V sodelovanju z uredništvom je bila pripravljena vrsta tematskih števil Delavske enotnosti, glasila ZSSS, o varnosti in zdravju pri delu, katerih namen je bil predstaviti področje in delavske pravice članstvu:

- Varnost in zdravje pri delu 1 (oktober 2014),
- Varnost in zdravje pri delu 2 – Psihosocialna tveganja (november 2014),
- Varnost in zdravje pri delu 3 (januar 2015),
- Promocija zdravja (april 2015),
- Invalidi (marec 2013),
- Alkohol v delovnem okolju (julij 2017).

V okviru projektov so bile natisnjene naslednje publikacije, namenjene usposabljanju delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu oziroma članom svetov delavcev:

Priročnik za delavsko soupravljanje: Volitve sveta delavcev, delavskega zaupnika, delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu, Zakaj izvoliti, Kako izvoliti, Naloge in pristojnosti, ISBN 978-961-6708-22-7, ZSSS, 2014, 60 strani,

Priročnik za delavske predstavnike: Učinkovito zastopanje interesov delavcev za varno in zdravo delo, ISBN 978-961-6708-23-4, ZSSS, 2014, 64 strani,

Žepni priročnik za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu, ISBN 978-961-6708-24-1, ZSSS, 2014, 263 strani,

Priročnik za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu, Učinkovito ocenjevanje tveganja, ISBN 978-961-6708-25-8, ZSSS, 2016, 347 strani,

Izbrane/pomembnejše poklicne bolezni, Ocenjevanje tveganja za nastanek poklicnih bolezni, ISBN 978-961-6708-26-5, ZSSS, 2016, 120 strani.

9. ORODJA ZA OBVLADOVANJE OBREMENITEV PRI DELU

Sodelovali bomo na razpisih evropskih in nacionalnih sredstev za projekte, ki lahko izboljšajo varnost in zdravje pri delu. Pripravljali bomo strokovne podlage za posvetovanja in pogajanja z delodajalcem za učinkovite preventivne ukrepe, kakršni so listine delodajalca o netoleriranju nasilja in trpinčenja na delovnem mestu ipd.

Poročilo: ZSSS je bila načrtno partner v seriji projektov, katerih cilj je bil izdelava slovenskim razmeram prilagojenega on-line orodja za delodajalce, ki želijo obvladati psihosocialne obremenitve na delovnem mestu. V obdobju po letu 2012 je sodelovala v naslednjih projektih Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti:

- 2013–2014: Skrb za zdravje zaposlenih skozi usmerjeno obvladovanje psihosocialnih obremenitev: Namen projekta je izdelava smernic za obvladovanje psihosocialnih tveganj v delovnem okolju, s ciljem zboljševanja zdravja in zmanjševanja obsega zdravstvenega absentizma zaposlenih in vzpostavitev

⁶ Generično orodje za on-line ocenjevanje tveganja je razvila Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu EU OSHA.

⁷ <http://www.osha.mddsz.gov.si/oira-ocenjevanje-tveganja>

mreže regionalnih promotorjev zdravja na delovnem mestu, s pomočjo socialnih partnerjev (ZSSS ter Območna organizacija ZSSS Podravje in Koroška), ki bodo povečali ozaveščenost delodajalcev in delojemalcev na področju skrbi za zdravje in dobrega počutja na delovnem mestu. Razvito je bilo on-line orodje OPSA za obvladovanje psihosocialnih tveganj in absentizma⁸,

- 2015–2016: Ocenjevanje izvorov psihosocialnih tveganj v zdravstvenih, socialnih in izbranih dejavnostih javnega sektorja⁹: e-orodje za celovito podporo promociji zdravja zaposlenih. E-orodje vsebuje vprašalnik, sestavljen iz dveh delov. V prvem oz. osnovnem delu so vprašanja, ki se nanašajo na zdravstveno stanje in sociodemografske značilnosti zaposlenega. V drugem delu pa orodje vsebuje samoocenjevalni vprašalnik s 130 trditvami, ki se nanašajo na značilnosti dela in delovne organizacije, v kateri je posameznik zaposlen, na njegove osebnostne značilnosti in posebnosti okolja, v katerem živi. E-orodje omogoča enostaven izpis vprašalnika in izpis rezultatov analize (pregled zdravstvenih in sociodemografskih značilnosti, profil obremenitev, oceno ranljivosti, priporočila za ukrepe) in prilagaja vprašalnike in izpise analiz glede na to, iz kakšne delovne organizacije bodo izhajali zaposleni – glede na sektor, kjer se bo izvajala ocena psihosocialnih tveganj. To e-orodje je prosto dostopno na svetovnem spletu in na voljo vsem zainteresiranim delovnim organizacijam (majhnim, srednjim in velikim) na celotnem območju Republike Slovenije. Ker je e-orodje izdelano na osnovi najnovejših smernic na področju obvladovanja psihosocialnih tveganj v delovnem okolju, je glede na tovrstna razpoložljiva orodja v slovenskem prostoru pomembna novost, ki bo delovnim organizacijam v veliko pomoč pri načrtovanju ustrezne strategije na področju promocije zdravja, ki bo vključevala tako omejevanje izvorov psihosocialnih obremenitev v delovnem okolju kakor njihovih za zdravje škodljivih posledic (stres, izgorevanje, nasilje, idr.).

Strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu je v sodelovanju s pravno službo ZSSS razvila tudi vzorec Dogovora o preprečevanju nadlegovanja in nasilja na delovnem mestu med sindikatom in delodajalcem z dvema prilogama (1 - vzorec Izjave delodajalca o ničelni toleranci do nasilja na delovnem mestu in 2 - vzorec Pravilnika o prepovedi spolnega in drugega nadlegovanja na delovnem mestu). Gre za vzorca dokumentov, ki jih delavski zaupniki za varnost in zdravje pri delu oziroma sveti delavcev na posvetovanjih ponudijo v sprejem svojemu delodajalcu. Tako lahko proaktivno prispevajo k obvladovanju tega problema pri delodajalcu.

10. PREDSTAVLJANJE INTERESOV SLOVENSКИH DELAVCEV ZA VARNO IN ZDRAVO DELO V TRIPARTITNIH POSVETOVALNIH ORGANIH SLOVENIJE IN EU

V socialnem dialogu o vprašanjih varnosti in zdravja pri delu v ESS in Svetu za varnost in zdravje pri delu v skladu z ZVZD-1 bomo zastopali interes delavcev za varno in zdravo delovno mesto. Predlagali bomo svoje kandidate za predstavnike slovenskih delavcev v tripartitnih strokovnih svetovnih institucijah Evropske komisije na področju varnosti in zdravja pri delu (Svetovni odbor za varnost in zdravje pri delu v Luksemburgu¹⁰, Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, Evropska fundacija za izboljševanje življenjskih in delovnih razmer v Dublinu).

Poročilo: Ker so slovenski predpisi na področju varnosti in zdravja povsem usklajeni z direktivami in uredbami EU, je pomembno sodelovanje v tripartitnih organih EU, v katerih se Evropska komisija seznana z opozorili evropskih in nacionalnih socialnih partnerjev o stanju na področju varnosti in zdravja pri delu na ravni delovnega mesta in posamičnega delodajalca. Predstavniki ZSSS, ki jih je vlada imenovala na podlagi predloga ekonomsko-socialnega sveta v Evropsko agencijo za varnost in zdravje pri delu EU OSHA¹¹, Evropsko fundacijo za izboljševanje življenjskih in delovnih razmer EUROFOUND¹² in luksemburški Svetovni odbor, so bili ves čas aktivni predstavniki slovenskih delavcev v teh tripartitnih organih EU.

Izvršna sekretarka ZSSS je bila tudi članica Sveta za varnost in zdravje pri delu, ki je v skladu z ZVZD-1 posvetovalno telo ministra/ice za delo. Dala je številne pobude za delo tega posvetovalnega organa.

11. JAVNE KAMPANJE NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Za ozaveščanje in varnostno kulturo ter obvladovanje tveganj za okvare zdravja zaposlenih bomo izvajali nacionalne in evropske javne kampanje, kakršne so ob 28. aprilu, mednarodnem dnevu varnosti in zdravja pri delu, in kampanje Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu. Z namenom promocije dobre prakse bomo podpirali podeljevanje nagrad in priznanj Avgusta Kuharja za izjemne dosežke stroke tehniške varnosti in medicine dela.

⁸ <http://dmi.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/skrb-za-zdravje-zaposlenih-skozi-usmerjeno-obvladovanje-psihosocialnih#v>

⁹ <http://dmi.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/ocenjevanje-izvorov-psihosocialnih-tveganj-v-zdravstvenih-socialnih-in-izbranih#v>

¹⁰ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=148&langId=en&intPageId=683>

¹¹ <https://osha.europa.eu/sl>

¹² <https://www.eurofound.europa.eu/sl>

Poročilo: Strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu je vsako leto vodila vrsto kampanj, o katerih smo javnost obveščali v Delavski enotnosti, na spletni strani ZSSS, na tiskovnih konferencah in v e-novicah ZSSS za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu. Prva vsakoletna kampanja je potekala ob 28. aprilu, svetovnem dnevu varnosti in zdravja pri delu in mednarodnem sindikalnem spominskem dnevu na umrle zaradi nezgod pri delu in poklicnih bolezni. Javnost smo obveščali o uradni statistiki smrtno poškodovanih na delovnem mestu v preteklem letu in o ocenah o številu v letu dni umrlih zaradi posledic poklicnih bolezni. Ocene smo objavljali, ker zaradi pomanjkljivih predpisov o poklicnih boleznih ni uradne statistike. Po metodologiji ILO je ocenjeno, da v Sloveniji zaradi poklicnih bolezni (ki so žal neprepoznane in se vodijo kot nepoklicne!) letno umre približno 700 ljudi, od tega jih 440 umre zgolj zaradi poklicnega raka. Druga vsakoletna kampanja se je izvajala oktobra v okviru evropske kampanje »Zdravo delovno okolje«, ki organizirano poteka ves čas pri Evropski agenciji za varnost in zdravje pri delu EU OSHA¹³. Vsaki dve leti poteka pod drugačnim naslovom:

- 2012–2013: Partnerstvo za preprečevanje tveganj (o pomenu vodstvene vloge vršnega menedžmenta in o soupravljanju delavcev za preprečevanje okvar zdravja na delovnem mestu),
- 2014–2015: Obvladajmo stres za zdrava delovna mesta (o psihosocialnih obremenitvah na delovnem mestu),
- 2016–2017: Zdrava delovna mesta za vse generacije (trajnostno delo in zdravo staranje od začetka poklicnega življenja).

V letih 2015 in 2016 je strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu v povezavi z odborom za varnost in zdravje pri delu Evropske konfederacije sindikatov izvajala tudi kampanjo za določitev evropskih obvezujočih mejnih vrednosti poklicne izpostavljenosti za 50 najbolj pogostih karcinogenov na delovnem mestu. Kampanja je imela uspeh, saj se je nanjo odzvalo vseh osem slovenskih poslancev v evropskem parlamentu s poslanskim vprašanjem evropski komisiji in slovenska ministrica za delo s pismom, v katerem je evropski komisiji sporočila, da podpira sprejem evropskih in hkrati napovedala posodobitev nacionalnih mejnih vrednosti. Evropska komisija je pripravila predloge dopolnitev prilog direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu.

ZSSS je z denarnimi in nedenarnimi donacijami podpirala vsakoletno podelitev nagrad in priznanj Avgusta Kuharja za izjemne dosežke v stroki varnosti in zdravja pri delu¹⁴. Med drugim je sedež Fundacije Avgusta Kuharja v Domu sindikatov na Dalmatinovi 4 v Ljubljani.

IX. ENAKE MOŽNOSTI

IX.1. Odbor ZSSS za enake možnosti 2012–2017 in obravnava zakonskih podlag

Odbor za enake možnosti se je sestajal na sejah, obravnaval aktualne izzive na področju uveljavljanja enakih možnosti na trgu dela in v družbi kot celoti ter se do njih opredeljeval. Posebna pozornost je bila v obdobju 2012–2017 posvečena plačni in pokojninski vrzeli med ženskami in moškimi, izboljšanju možnosti usklajevanja poklicnega in družinskega življenja, spodbujanju aktivnega očetovstva, dostopu žensk na mesta odločanja, ozaveščanju o nasilju, še zlasti o spolnem in drugem nadlegovanju ter trpinčenju na delovnem mestu.

Eno izmed temeljnih poslanstev odbora za enake možnosti je med drugim odpravljanje diskriminacij vseh vrst in zavzemanje za enako obravnavo posameznic in posameznikov ne glede na njihove osebne okoliščine. Leta 2015 se je odbor v okviru referenduma o noveli zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih opredelil in zavzel za enakopravno obravnavo istospolnih parov v družbi ter pozval javnost in člane k udeležbi na referendumu na način, da pripomorejo k strpnejši in pravičnejši družbi.

Med drugim je oktobra 2016 odbor ZSSS za enake možnosti zavzel stališče do bele knjige o pokojninah in pripravil dokument, v katerem je predstavil zahteve na področju prihodnje pokojninske reforme skozi prizmo spolne (ne)enakosti. Med drugim smo ostro zavrnil izenačitev odmernega odstotka za ženske in moške oziroma zahtevali ohranitev sedanjega 3 odstotne točke višjega odmernega odstotka za prvih 15 let pokojninske dobe žensk, saj vsebinska, materialna in dejanska enakost spolov ni uresničena. Opozorili smo, da bi odprava pozitivne diskriminacije v pokojninskem sistemu resno ogrozila ekonomsko varnost žensk v starosti in povečala njihovo tveganje za revščino. Sistemske in ekonomske neenakosti med spoloma obstajajo in se na nekaterih področjih celo povečujejo. Prav tako smo opozorili, da bela knjiga o pokojninah ne upošteva specifičnega položaja mladih na trgu dela in ne predlaga ukrepov za spodbujanje zaposlovanja in izboljšanja njihovega ekonomskega in socialnega položaja. Predstavnici odbora sta se udeleževali sestankov delovne skupine za obravnavo bele knjige o pokojninah, kjer sta predstavili in zagovarjali zahteve odbora.

V ZSSS smo aktivno spremljali vse zakonske podlage s področja, se po potrebi odzivali ter podajali stališča. Predstavnici ZSSS za to področje prav tako sodelujeta v delovni skupini za pripravo predloga zakona o ukrepih za uravnoteženo zastopanje žensk in moških v organih odločanja. Do septembra 2016 sta bila dva sestanka širše delovne skupine.

IX.2. Javne kampanje za enake možnosti

IX.2.1. Svetovni dan človekovih pravic v letu 2015 in kampanja za lažje usklajevanje dela in družinskega življenja

V ZSSS ob svetovnem dnevu človekovih pravic, ki ga zaznamujemo 10. decembra, vsako leto opozarjamo na najbolj aktualne kršitve človekovih pravic z namenom ozaveščanja javnosti, prav tako pa tudi postavljamo zahteve do odločevalcev, da te krivice odpravijo. V letu 2015 smo s tiskovno konferenco in z manifestacijo pred državnim zborom kot tudi pri sprejemu v državnem zboru opozorili na temeljno pravico vsakega posameznika do dela, počitka in prostega časa ter na naraščajoče kršitve delovnega časa. Prav tako smo na tiskovni konferenci in na sprejemu v državnem zboru zahtevali izboljšanje možnosti usklajevanja poklicnega in družinskega oziroma zasebnega življenja vseh delavk in delavcev, bolj humane delovne pogoje, izboljšanje delovanja inšpekcijskih služb ter strožje sankcije za kršitelje.

IX.2.2. Svetovni dan človekovih pravic v letu 2016 in kampanja o ničelni toleranci do nasilja

V decembru 2016 smo ob svetovnem dnevu človekovih pravic organizirali manifestacijo pred državnim zborom, kjer smo opozorili na potrebo po vzpostavitvi ničelne tolerance do nasilja, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja tako na delovnem mestu kot doma in v družbi na sploh. Prav tako smo predsedniku državnega zbora predstavili nabor ukrepov za sistemske spremembe/izboljšave na tem področju, ki vključujejo boljšo zaščito in podporo žrtvam, jasne in strožje sankcije za storilce ter dodatni plačani dopust za žrtve. Pripravljeni so bili tudi plakati in letaki.

IX.2.3. Kampanja ZSSS in Evropske konfederacije sindikatov: »Ženske zahtevamo enako plačilo za enako delo!« (2017)

ZSSS se je ob 8. marcu 2017 pridružila kampanji Evropske konfederacije sindikatov »Ženske zahtevamo enako plačilo za enako delo!«. Akcija je del širše kampanje za zvišanje plač delavcev po vsej Evropi, ki je podprta z ugodno gospodarsko rastjo in obravnava zmanjševanje neenakosti, vključno z zapiranjem plačne in pokojninske vrzeli. Opozorili smo, da je plačna vrzel boleča in nepravilna ter povzroča visoke družbene in gospodarske stroške, da nižje plačilo prinaša nižje pokojnine ter da bi zapiranje plačne vrzeli pripomoglo k zapiranju pokojninske vrzeli, ki številne ženske obsoja na revščino v starosti.« Ob tem so bili pripravljeni plakati, letaki in sporočilo za javnost.

IX.2.4. Dan DD (2015)

ZSSS se je pridružila kampanji Dan DD, ki ga je organiziral Ekvilib Inštitut. Namen akcije je bil spodbuditi razmislek o pomenu usklajevanja zasebnega in poklicnega življenja in o dolgih delovnikih, ki ne prinašajo zelenih rezultatov v obliki večje produktivnosti, ter potrebi po preoblikovanju kultur podjetij in zavodov na način, da v središče postavljajo produktivno, spoštljivo sodelovanje z zaposlenimi. Člane in zainteresirano javnost smo pozvali, naj delovno mesto na izbrani dan (10. december) zapustijo pravočasno, torej po osmih urah dela, in se posvetijo zasebnemu življenju.

IX.2.5. Manifestacija »Pravično plačilo – dostojne pokojnine!«

V sodelovanju z nevladno organizacijo Mirovni Inštitut je ZSSS 10. oktobra 2015 organizirala dogodek z namenom opozarjanja in povečanja ozaveščenosti splošne javnosti o pokojninski in plačni vrzeli med spoloma. Na stojnici na Prešernovem trgu smo mimoidočim razdelili več sto ozaveščevalnih letakov in priročnikov »Enako plačilo za enako delo ali delo enake vrednosti« ter piškotov z manjkajočim delom, ki simbolno predstavlja manjkajoči delež plače oziroma pokojnine, ki jo ženska prejme za enako delo ali delo enake vrednosti v primerjavi z moškimi. Prav tako so obiskovalci prejeli izvod glasila Delavska enotnost, katerega osrednji del je bil posvečen povečanju znanj in dvigu ozaveščenosti o pomembnosti te tematike. Strokovne članke so prispevale strokovnjakinje z Mirovnega inštituta in ZSSS.

Na plačno vrzel med spoloma smo opozarjali tudi na stojnicah

IX.3. Ženski odbor Evropske konfederacije sindikatov (Women's Committee)

Ženski odbor Evropske konfederacije sindikatov je eden izmed zelo pomembnih organov te konfederacije. Imenovani predstavnici ZSSS sta se redno udeleževali sej in posvetov ženskega odbora, prav tako pa sta redno obveščali tako članice in člane odbora za enake možnosti kot tudi celotno članstvo o pomembnih tematikah in izvajali skupne akcije.

Na pobudo ženskega odbora EKS je ZSSS 2. novembra 2015 pozvala slovensko vlado in ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj podpreta uvrstitev predloga mednarodne konvencije proti nasilju na podlagi spola na delovnem mestu na dnevni red mednarodne konference dela, ki je organ odločanja Mednarodne organizacije dela (MOD). Sprejem konvencije MOD proti nasilju na podlagi spola bi pomembno pripomogel k zaščiti dostojanstva in osebne integritete posameznic in posameznikov, pripomogel k povečanju ekonomske neodvisnosti in produktivnosti, k večji usklajenosti pravnih okvirov ter k izboljšanju stanja na področju enakosti spolov. Omeniti je potrebno, da se je ministrstvo na našo pobudo izredno pozitivno odzvalo in uradno podprlo sprejetje omenjene konvencije. Celotna akcija je bila uspešna tudi v mednarodnem merilu, saj je MOD odločanje o sprejetju konvencije uvrstila na sejo mednarodne konference dela.

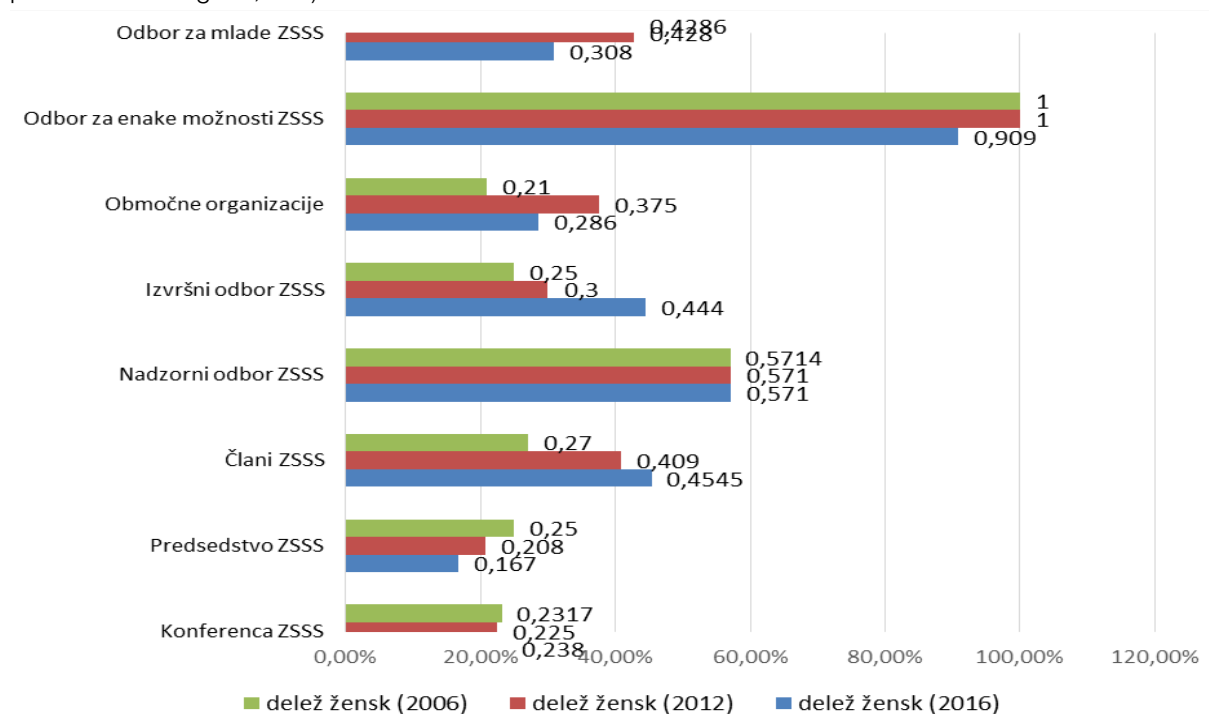
Dokumenti Evropske konfederacije sindikatov zavezujejo nacionalne članice k vodenju politike zastopanosti žensk na vseh ravneh organiziranosti in v skladu s sestavo članstva. Skladno s tem je ZSSS dolžna spremljati sestavo organov po spolu in na podlagi tega sprejemati ukrepe za izboljšanje uravnotežene zastopanosti žensk in moških na vseh ravneh odločanja v sindikatih. Ženski odbor EKS vsako leto ob osmem marcu izvede anketo med državami članicami, s katero se preverja uresničevanje listine EKS iz leta 2007 za integracijo načela enakih možnosti v vse sindikalne politike ter zmanjšanje podzastopanosti žensk v organih odločanja. Obvezni sestavni del ankete je poročanje nacionalnih članic o zastopanosti žensk na odločevalskih mestih v sindikatu.

Tabela: Zastopanost žensk v organih sindikatov (2016):

Organ	Št. članov (2016)	Št. žensk (2016)	Delež žensk med vsemi (2016, v %)
Konferenca ZSSS	80	19	23,8 %
Predsedstvo ZSSS	24	4	16,7 %
Sindikati, člani ZSSS	22	10	45,5 %
Nadzorni odbor ZSSS	7	4	57,1 %
Izvršni odbor ZSSS	9	4	44,4 %
Območne organizacije ZSSS	7	2*	28,6 %
Odbor za enake možnosti	11	10	90,9 %
Odbor za mlade	13	4	30,8 %

*7. aprila 2015 je bil sprejet akt o organiziranosti regijskih organizacij, v skladu s katerim sta ustanovljeni dve regijski organizaciji, eno od teh vodi ženska.

Graf: Sestava organov sindikata po spolu, primerjava med leti 2006, 2012 in 2016 (delež žensk v posameznem organu, v %)

Vir: ZSSS

IX.4. Roža mogota, priznanje predsedstva ZSSS za dosežek leta za enake možnosti žensk in moških

Vse od leta 2006 odbor za enake možnosti podeljuje priznanje roža mogota za dosežek leta na področju uveljavljanja enakih možnosti žensk in moških na trgu dela in v družbi kot celoti. Podelitev tradicionalno poteka na 8. marec, mednarodni dan žensk, in pomeni učinkovito javno kampanjo za povečanje znanj in dviganje ozaveščenosti o pomembnosti zagotavljanja enakih možnosti žensk in moških na vseh področjih človekovega življenja. Skozi leta je priznanje pridobilo pri prepoznavnosti in ugledu ter obenem ohranilo aktualnost, saj vsako leto pritegne pozornost ne le sindikalnih organizacij, temveč tudi širše javnosti. Prejemnice so bile izbrane na podlagi vsakoletnih razpisov, k predlaganju kandidatk in kandidatov pa je povabljen vsa članstva.

ZSSS vsako leto podeljuje tudi najvišje priznanje na področju enakih možnosti – rožo mogoto

IX.5. Projektno delo na področju enakih možnosti

ZSSS je v obdobju 2012–2017 na področju uveljavljanja enakih možnosti sodelovala kot nosilka ali partnerka v več mednarodnih projektih. Med te spadajo:

IX.5.1. Projekt: Plačne razlike med spoloma – od znanja k dejanju (Gender pay gap – from expertise to action)

Služba ZSSS za enake možnosti je bila nosilka projekta, ki je potekal med letoma 2012 in 2013 s finančno podporo Evropske komisije. Pravica do enakega plačila za enako delo je mednarodno uveljavljen standard, ki izhaja iz mednarodnih dokumentov in pravnih predpisov EU. Glede na to, da se po podatkih Eurostata Slovenija uvršča med države z najnižjo razliko v plačah med spoloma na nacionalni ravni, te razlike pa se drastično povečajo ob pregledu podatkov na ravni dejavnosti in podjetij, je bil glavni namen projekta ugotoviti, ali v Sloveniji prihaja do razlik v plačah po spolu na istem delovnem mestu znotraj posameznega podjetja, in izoblikovati priporočila za naprej. Opravljena je bila raziskava na ravni posameznih slovenskih podjetij z namenom, da se opredelijo potrebni ukrepi, ki bi omogočili uveljavitev zakonske določbe o pravici do enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti in zmanjševanje plačne vrzeli. V okviru projekta sta

nastali tiskani in elektronski publikaciji: študija »Enako plačilo za enako delo in plačna vrzel med spoloma« in priročnik »Enako plačilo za enako delo ali delo enake vrednosti«. Študije, ki so nastale znotraj projekta, so bile prepoznane kot izredno pomemben prispevek na tem področju tako od Ženskega odbora EKS, MDDSZ kot tudi Evropske komisije.

IX.5.2. Projekt: Gequal: Usklajevanje poklicnega in družinskega življenja v kolektivnih pogodbah: Vloga socialnih partnerjev pri spodbujanju enakosti spolov

Projekt, katerega nosilec je bil Inštitut za delo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, je potekal med letoma 2015 in 2016 s finančno podporo Norveškega finančnega mehanizma 2009–2014. Služba ZSSS za ekonomsko področje in enake možnosti je pri projektu sodelovala kot partnerka. Projekt je obravnaval izziv, kako lahko socialni partnerji (sindikati in delodajalci) prispevamo k spodbujanju enakosti spolov, zlasti z vključevanjem tematike usklajevanja poklicnega in družinskega življenja v kolektivna pogajanja in kolektivne pogodbe. V okviru projekta je bila opravljena analiza kolektivnih pogodb v Sloveniji, ločeni raziskavi o stališčih socialnih partnerjev (sindikatov in delodajalcev) glede vprašanja usklajevanja delovnih in družinskih obveznosti v kolektivnih pogodbah. Na podlagi vseh ugotovitev je bil razvit »Model ureditve ukrepov za lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, ki podpirajo enakost spolov«. Model služi pogajalcem kot izhodišče/strokovna podlaga za vključevanje teh ukrepov v kolektivna pogajanja in kolektivne pogodbe v Sloveniji. Izdana je bila publikacija: priročnik »Usklajevanje dela in družine: Primeri dobrih praks v kolektivnih pogodbah«, kjer so poleg dobrih praks na ravni Slovenije zbrane in predstavljene tudi dobre prakse iz Norveške. Prav tako sta bili v okviru projekta izvedeni delavnici, ki so se jih udeležili sindikalni predstavniki in predstavnice iz celotne Slovenije.

IX.5.3. Projekt: Očetje in delodajalci v akciji – ODA

Tudi projekt ODA je potekal v obdobju 2015–2016 in s finančno podporo Norveškega finančnega mehanizma 2009–2014. Služba ZSSS za ekonomsko področje in enake možnosti je pri projektu sodelovala kot partnerka. S projektom smo v središče postavili moške, njihove strategije usklajevanja poklicnega in družinskega življenja ter odkrivanje ovir, s katerimi se pri tem soočajo. V Sloveniji so spremembe na področju očetovstva podprte sistemsko z uvedbo očetovskega dopusta leta 2003, manjkajo pa spodbude in spremembe na ravni kolektivnega dogovarjanja in organizacijski ravni. V okviru projekta je ZSSS prispevala k naslednjim publikacijam: monografija »Spremembe očetovstva: moški med delom in starševstvom«, priročnik za delodajalce in zaposlene »Ukrepi usklajevanja plačanega dela in družine«, priročnik »Dobre prakse – Usklajevanje dela in družine, pregled pravic iz naslova starševstva/materinstva v slovenski zakonodaji«. Pripravljeno je bilo tudi kratko poročilo s priporočili in konkretnimi ukrepi za politike, prav tako sta bili izvedeni delavnici, ki so se ju udeležili sindikalni predstavniki, kadroviki in delodajalci.

IX.5.4. Projekt EKS: Varne doma, varne na delovnem mestu (Safe at home, safe at work)

Evropska konfederacija sindikatov je ZSSS povabila k sodelovanju v usmerjevalnem odboru pri svojem projektu: »Varne doma, varne na delovnem mestu«, ki obravnava spolno nadlegovanje in trpinčenje na delovnem mestu. Leta 2011 je EKS sprejela strategijo in akcijski načrt, ki navaja, da »ekonomska odvisnost in stereotipi na podlagi spola prispevajo k neenakosti in nasilju«, in pozvala k sprejetju novega evropskega pravnega instrumenta v boju proti nasilju nad ženskami. Prav tako je EKS v svojem programu enakosti spolov iz leta 2012 sprejela cilj, da bo spodbujala sindikate k obravnavi povezave med nasiljem doma in nasiljem na delovnem mestu. Projekt tako v ospredje postavlja preprečevanje, ravnanje in odpravljanje nasilja in nadlegovanja, ki je spolno pogojeno, na delovnem mestu in obravnava povezavo med nasiljem doma in nasiljem na delovnem mestu. V okviru projekta je bila opravljena raziskava o stanju na tem področju v enajstih evropskih državah, vključno s Slovenijo. Na povabilo službe ZSSS za ekonomsko področje in enake možnosti so v fokusnih skupinah sodelovali sindikalni predstavniki in predstavnice ter strokovnjakinje s tega področja. Eden izmed pomembnih ciljev projekta je na podlagi ugotovitev študije prispevati s konkretnimi predlogi k razpravi in sprejetju mednarodnega standarda o spolno pogojenem nasilju na delovnem mestu, o katerem potekajo razprave v MOD.

IX.5.5. Projekt: Spreminjanje tradicionalne miselnosti skozi kolektivne pogodbe na Zahodnem Balkanu – Vloga socialnih partnerjev pri usklajevanju dela in družine ter enakosti spolov (Changing traditional mindset through collective agreements in the Western Balkans the role of social partners in enabling work-family reconciliation and gender equality)

Projekt, podprt od evropske komisije, se izvaja med letoma 2015 in 2017, pri čemer ZSSS sodeluje kot partnerka. Projekt je usmerjen v spreminjanje tradicionalne miselnosti in preseganje stereotipov na

Zahodnem Balkanu ter v spodbujanje zaposlitvenih možnosti žensk in moških preko socialnega dialoga oziroma kolektivnega dogovarjanja. Prav tako je namen projekta spodbujanje socialnih partnerjev, delodajalcev, delavcev in odločevalcev k refleksiji o pomembnosti usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja in razvijanje takšne organizacijske kulture, ki v ospredje postavlja blaginjo zaposlenih. Le takšna organizacijska kultura lahko prispeva k večji produktivnosti, inovativnosti, kreativnosti in k večji poslovni uspešnosti podjetja. V okviru projekta je nastala publikacija s področja usklajevanja dela in družine ter enakosti spolov, izvedene so bile nacionalne ozaveševalne delavnice s poudarkom na možnostih prenosa evropskih direktiv in priporočil s področja usklajevanja v nacionalne zakonodaje v projektu sodelujočih držav.

IX.6. Mednarodna konferenca ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Avstrije: Moški in usklajevanje plačanega dela in družine: Podpiranje poti k spolno uravnoteženi delitvi starševskega dopusta in delovnega časa

ZSSS se je odzvala na povabilo avstrijskega inštituta L&R Social Research, ki je organiziral posvetovalno mednarodno konferenco za predstavnike avstrijskega ministrstva ter avstrijske socialne partnerje – sindikate in delodajalce. Fokus konference je bil raziskovanje in predstavitev pristopov, ki jih uporabljajo različne države Evropske unije pri spodbujanju in podpiranju moških k izrabi očetovskega in starševskega dopusta in drugih ukrepov usklajevanja plačanega dela in družine. Predstavnica ZSSS je predstavila slovenski pristop k tematiki, med drugim zakonski okvir, urejenost tega področja v posameznih kolektivnih pogodbah dejavnosti, in izpostavila primere dobrih praks na ravni posameznih delodajalcev.

X. IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

X.1. Uvod

V programskem dokumentu ZSSS smo se zavezali, da bomo spodbujali prepoznavanje potreb po usposabljanju pri sindikalnih vodstvih ter promovirali izobraževanje in si prizadevali za dvig ravni zavesti o pomembnosti vseživljenjskega učenja. Ustrezno vseživljenjsko izobraževanje namreč postaja vse pomembnejša pogajalska zahteva. V zadnjih petih letih smo si tako prizadevali slediti ciljem, ki smo si jih zastavili, ter poskušali narediti področje izobraževanja in usposabljanja še bolj dostopno, strokovno in kontinuirano in predvsem takšno, ki sledi potrebam organizacije ZSSS.

Temelj vsake uspešne organizacije, ki je tesno ob boku izobraževanja, pa je tudi informiranje. Mnogokrat je to področje zaznati kot izjemno šibko razvito kljub nenehnemu trudu stroke, ki je za to odgovorna. Informiranje, ki temelji na učinkovitemu komuniciranju, je namreč rezultat vključevanja vseh v organizaciji preko več informacijskih/komunikacijskih kanalov, za kar si ljudje mnogokrat ne vzamejo dovolj časa ali pozornosti. Ker informiranje temelji na tesnem sodelovanju, je za njegovo krepitev potrebna krepitev sodelovanja med vsemi nivoji sindikalne organiziranosti. Sindikati radi gradimo svojo pripadnost na izreku »Skupaj smo močnejši«, to dejstvo pa lahko zares živi le v dobro informirani organizaciji.

X.2. Sistem izobraževanja in usposabljanja v ZSSS

V letu 2013 je predsedstvo ZSSS sprejelo dokument o sistemu izobraževanja in usposabljanja v ZSSS do leta 2018, v katerem se je zavezalo, da bo sindikalno izobraževanje sledilo ciljem krepitev sindikalne organizacije in članstva, strokovne usposobljenosti sindikalnih predstavnikov, pogajalske usposobljenosti sindikalnih predstavnikov v postopkih pogajanj z delodajalci in vlado, usposobljenosti sodelovanja v makroekonomskih in političnih razpravah in uresničevanju ciljev sindikatov na vseh področjih družbe.

Področje izobraževanja in usposabljanja v ZSSS je bilo zadnja leta posvečeno pretežno sindikalnemu izobraževanju. To izobraževanje zajema funkcionalno izobraževanje (ki se nanaša na usposabljanje članov v poslovanju in delovanju znotraj sindikalnih struktur) in predmetno izobraževanje (ki obravnava splošne teme, kot so ekonomija in pravo, ter jih aplicira na vprašanja sindikatov, kot so kolektivna pogajanja ali analiza poslovanja podjetij).

Manj je bilo izobraževalnih dogodkov, ki so zajemali izobraževanje delavcev. Gre za programe, povezane z opismenjevanjem, računanjem, učenjem tujega jezika, uporabo računalnika in druge splošne veščine.

Na podlagi sistemskega usposabljanja v okviru sindikalne akademije smo gradili bazo usposobljenih sindikalnih zaupnikov in drugih sindikalnih akterjev, ki se jim stalno viša raven znanja, kar je pogoj za uspešno delo in promocijo sindikata. Takšno izobraževanje se je izvajalo redno in skozi celo leto. Na teh seminarjih smo spodbujali sodelovanje in izmenjavo izkušenj ter dobrih praks med udeleženci iz različnih sindikatov dejavnosti. V okviru sistemskega izobraževanja smo oblikovali 6 vsebinskih sklopov izobraževanja: 1) Sindikalno vodenje; 2) Organiziranje delavcev; 3) Pravo; 4) Ekonomija; 5) Sociala; 6) Varnost in zdravje pri delu. Vsebine so bile organizirane na treh težavnostnih stopnjah: mala, srednja in višja sindikalna akademija.

Na podlagi sistemske ureditve organiziranosti, izvajanja in evidentiranja izobraževanja, ki smo si ga zastavili pred petimi leti, smo vzpostavili tudi standardizacijo administrativnih postopkov, evidentiranja izobraževanj sindikalnih zaupnikov ter samega izvajanja seminarjev. Uvedli smo standarde pri vsebini, izvajanju, materialni podpori ter moderiranju seminarjev. Sistem izobraževanja temelji tudi na ustreznem poročanju, tako z vsebinskega, kvalitativnega in kvantitativnega, kot tudi finančnega vidika.

Uspelo nam je uvesti javno objavljane in informiranje o razpisanih izobraževalnih seminarjih/usposabljanjih in drugih izobraževalnih aktivnostih. Žal pa v praksi še vedno prepogosto opazujemo premajhno obveščenost pri sindikalnih zaupnikih v podjetjih in zavodih ter slabo povezovanje in sodelovanje med njimi in višjimi ravni sindikalne organiziranosti.

X.3. Sindikalna akademija ZSSS

Sindikalna akademija je bila zasnovana v letu 2013. Seminarje smo pričeli izvajati januarja 2014. Vsako leto je bilo razpisanih med 20 in 30 seminarjev. Nekatere teme so bile razpisane večkrat na različnih lokacijah. Večina seminarjev je bilo z nivoja mala sindikalna akademija. V drugi polovici leta 2015 smo pričeli razpisovati tudi seminarje z nivoja srednja sindikalna akademija. Seminarje višje sindikalne akademije smo pričeli izvajati v letu 2017. Vsako leto je nekaj razpisanih seminarjev tudi odpadlo. Večinoma so bili razlog bolezni predavateljev, premajhno število prijav ali preobilica dela sindikalne stroke. Vsi člani sindikata, ki so se udeležili seminarjev, imajo to zabeleženo v centralni evidenci članstva. Prav tako so vsi dobili beležnice sindikalnega znanja – Sindeks. Po vsakem seminarju udeleženci prejmejo potrdilo o udeležbi ter evalvacijske vprašalnike. Vprašalniki so vsakokrat pregledani in statistično obdelani. Seminarji so ocenjeni kot zelo dobro pripravljene in izvedeni, kar pomeni, da udeleženci seminarjev dobijo kvalitetno pripravljene vsebine in gradiva. Velikokrat udeleženci pohvalijo sindikalno akademijo in si želijo še več vsebin ter izvedb seminarjev.

V okviru Sindikalne akademije ZSSS smo organizirali številne seminarje z različnih področij sindikalnega dela

Teme, ki jih razpisujemo, so zanimive in koristne za njihovo sindikalno delovanje. Če udeleženci izrazijo pobude za vsebine, ki niso planirane v okviru sindikalne akademije, se potrudimo in njihovo izvedbo načrtujemo v prihodnje. Tako smo v letu 2016 izvedli tudi posebne seminarje: Kako privabiti mlade v sindikat ter Prepričljivo komuniciranje in javno nastopanje. V prihodnje pa načrtujemo tudi posebni seminar o psihičnem trpinčenju na delovnem mestu ali mobingu, posebni seminar za zasebni sektor na področju spoznavanja procesa pogajanj ter še nekatere druge dodatne vsebine.

SEMINARJI v okviru SINDIKALNE AKADEMIJE ZSSS 2013				
1	21. 11. 2013, Ljubljana	Seminar: M103 Priprava sindikalnega letnega poročila	27 udeležencev	
2	29. 11. 2013, Celje	Seminar: M103 Priprava sindikalnega letnega poročila	14 udeležencev	
3	5. 12. 2013, Maribor	Seminar: M103 Priprava sindikalnega letnega poročila	23 udeležencev	
4	11. 12. 2013, Ljubljana	Seminar: M103 Priprava sindikalnega letnega poročila	19 udeležencev	
SKUPAJ v 2013			83 udeležencev	

SEMINARJI v okviru SINDIKALNE AKADEMIJE ZSSS 2014

1	23. in 29. 1. 2014, Ljubljana 23. in 30. 9. 2014, Maribor	Seminar: M102 Uspešnejše sindikalno delo s pomočjo informacijske tehnologije	15 udeležencev
2	31. 1. 2014, Maribor 7. 3. 2014, Ljubljana	Seminar: M312 ABC zakonodaja za sindikaliste	34 udeležencev
3	5. in 12. 2. 2014, Ljubljana 9. 4. 2014, Nova Gorica	Seminar: M204 Organiziranje in včlanjevanje v sindikat	26 udeležencev
4	14. 2. 2014, Maribor	Seminar: M313 Kolektivne pogodbe	11 udeležencev
5	25. 2. 2014, Ljubljana	Seminar: M207 Akcijska moč sindikata	9 udeležencev
6	20. 3. 2014, Ljubljana	Seminar: M311 Delovni čas	12 udeležencev
7	1. 4. 2014, Maribor	Seminar: M310 Pogodba o zaposlitvi	13 udeležencev
8	5. in 11. 6. 2014, Ljubljana	Seminar: S101 Usposabljanje za projektno delo v sindikatih	9 udeležencev
9	19. 6. 2014, Maribor 11. 9. 2014, Nova Gorica 20. 11. 2014, Novo mesto	Seminar: M409 Plača in plačni prejemki iz delovnega razmerja	37 udeležencev
10	10. 7. 2014, Ljubljana	Seminar: M101 Komuniciranje in informiranje v sindikatih	12 udeležencev
11	4. 9. 2014, Ljubljana	Seminar: M408 Osnove ekonomije za sindikalne zaupnike	11 udeležencev
13	22. 10. 2014, Nova Gorica 26. 11. 2014, Maribor	Seminar: M103 Upravljanje sindikalne članarine	32 udeležencev
12	12. 11. 2014, Ljubljana	Seminar: M205 Osnove sindikalnega delovanja v ZSSS	11 udeležencev
SKUPAJ v 2014			232 udeležencev

IZVEDENI SEMINARJI v okviru SINDIKALNE AKADEMIJE ZSSS 2015

1	12. 3. 2015, Ptuj	Seminar: M204 Organiziranje in včlanjevanje delavcev v sindikat	11 udeležencev
2	20. 3. 2015, Nova Gorica	Seminar: M312 ABC zakonodaja za sindikaliste	18 udeležencev
3	26. 3. 2015, Ljubljana	Seminar: M409 Plača in prejemki iz delovnega razmerja	8 udeležencev
4	16. 4. 2015, Nova Gorica	Seminar: M313 Kolektivne pogodbe	15 udeležencev
5	14. 5. 2015, Ljubljana	Seminar: M206 Sindikalno gibanje skozi čas	9 udeležencev
6	22. 5. 2015, Ljubljana	Seminar: M207 Akcijska moč sindikata	9 udeležencev
7	3. 6. 2015, Ljubljana	Seminar: S608 Varnost in zdravje pri delu	9 udeležencev
8	2. 7. 2015, Ljubljana	Seminar: S304 Kazenska odgovornost delodajalcev	11 udeležencev
9	17. 9. 2015, Ljubljana	Seminar: M102 Uspešnejše delo z IT	5 udeležencev
10	18. 9. 2015, Nova Gorica	Seminar: M311 Delovni čas	20 udeležencev
11	25. 9. 2015, Ljubljana	Seminar: M311 Delovni čas	7 udeležencev
12	24. 9. 2015, Ljubljana	Seminar: M102 Uspešnejše delo z IT	4 udeleženci
13	22. 10. 2015, Ljubljana	Seminar: M205 Osnove sindikalnega delovanja v ZSSS	6 udeležencev
14	23. 10. 2015, Maribor	Seminar: M311 Delovni čas	20 udeležencev
15	25. 11. 2015, Ljubljana	Seminar: M103 Upravljanje sindikalne članarine	20 udeležencev
16	26. 11. 2015, Nova Gorica	Seminar: M310 Pogodba o zaposlitvi	16 udeležencev
17	3. 12. 2015, Ljubljana	Seminar: S405 Analiza poslovanja gospodarskih družb	9 udeležencev
18	10. 12. 2015, Ljubljana	Seminar: S507 Brezposelnost in zaposlovanje	11 udeležencev
SKUPAJ v 2015			208 udeležencev

IZVEDENI SEMINARJI v okviru SINDIKALNE AKADEMIJE ZSSS 2016			
1	11. 2. 2016, Ljubljana	Seminar: M310 Pogodba o zaposlitvi	7 udeležencev
2	3. 3. 2016, Ljubljana	Seminar: M204 Organiziranje in včlanjevanje delavcev v sindikat	8 udeležencev
3	17. 3. 2016, Celje	Seminar: M311 Delovni čas	19 udeležencev
4	7. 4. 2016, Nova Gorica	Seminar: S608 Varnost in zdravje pri delu - 1	20 udeležencev
5	21. 4. 2016, Maribor	Seminar: M101 Komuniciranje in informiranje	5 udeležencev
6	12. 5. 2016, Maribor	Seminar: S507 Brezposelnost in zaposlovanje	8 udeležencev
7	16. 5. 2016, Ljubljana	Seminar: S203 Socialni dialog	20 udeležencev
8	7. 6. 2016, Maribor	Seminar: M310 Pogodba o zaposlitvi	12 udeležencev
9	16. 6. 2016, Nova Gorica	Seminar: PS M01 Kako privabiti mlade v sindikat	17 udeležencev
10	30. 6. 2016, Ljubljana	Seminar: M313 Kolektivne pogodbe	16 udeležencev
11	30. 8. 2016, Ljubljana	Seminar: PS K01 Prepričljivo komuniciranje in javno nastopanje	29 udeležencev
12	15. 9. 2016, Nova Gorica	Seminar: M207 Akcijska moč sindikata	6 udeleženci
13	22. 9. 2016, Ljubljana	Seminar: S102 Upravljanje z evidenco članstva	11 udeležencev
14	13. 10. 2016, Maribor	Seminar: M103 Upravljanje s sindikalno članarino	21 udeležencev
15	21. 10. 2016, Maribor	Seminar: M205 Osnove sindikalnega delovanja v ZSSS	8 udeležencev
16	24. 11. 2016, Ljubljana	Seminar: V101 Priprava na pogajanja	19 udeležencev
17	1. 12. 2016, Celje	Seminar: PS M01 Kako privabiti mlade v sindikat	5 udeležencev
18	5. 12. 2016, Novo mesto	Seminar: M103 Upravljanje sindikalne članarine	18 udeležencev
19	6. 12. 2016, Maribor	Seminar: M103 Upravljanje sindikalne članarine	17 udeležencev
20	15. 12. 2016, Ljubljana	Seminar: S608 Varnost in zdravje pri delu - 1	10 udeležencev
SKUPAJ v 2016			274 udeležencev

IZVEDENI SEMINARJI v okviru SINDIKALNE AKADEMIJE ZSSS 2017			
1	18. 1. 2017, Ljubljana	Seminar: M312 ABC zakonodaja za sindikaliste	19 udeležencev
2	26. 1. 2017, Nova Gorica	Seminar: S304 Kazenska odgovornost	9 udeležencev
3	7. 2. 2017, Ljubljana	Seminar: M103 Upravljanje sindikalne članarine	10 udeležencev
4	16. 3. 2017, Ljubljana	Seminar: PSM03 Mobing	23 udeležencev
5	23. 3. 2017, Maribor	Seminar: V303 Reševanje delovnopравnih in socialnih sporov	11 udeležencev
6	13. 4. 2017, Maribor	Seminar: V305 Zaščitene kategorije delavcev	15 udeležencev
SKUPAJ v 2017			87 udeležencev

Udeležencev seminarjev sindikalne akademije je vsako leto med 200 in 300, kar je razmeroma dober rezultat, vsekakor pa bi lahko bil še boljši. Seminarji so najbolj obiskani v Novi Gorici, kjer pri organizaciji dodatno sodelujemo s sekretarjem regijske organizacije SKEI. Izkušnje so pokazale, da je dobra udeležba odvisna ne samo od zadostnega obveščanja, temveč tudi od osebnega prizadevanja posameznega sekretarja oziroma območja. Izredno velik vpliv na interes sindikalnih zaupnikov za sindikalno usposabljanje ima predvsem politična teža področja izobraževanja v posameznem sindikatu, članu ZSSS. Med udeleženci so najpogostejše sindikalisti iz vrst SKEI, KNG, SDPZ in SDTS.

V letu 2016 smo začeli razvijati e-učila in vzpostavili spletno učilnico ZSSS, ki je dostopna preko spletne strani. Namen e-učilnice je omogočiti dostop in učenje na daljavo na področju varnosti in zdravja pri delu. V prihodnje je v načrtu tudi razširitev na druge vsebine. Vzpostavili smo tudi e-sindikalno bazo znanja, kjer lahko sindikalisti na enem mestu dostopajo do gradiv in dodanih strokovnih materialov seminarjev sindikalne akademije.

X.4. Izobraževanja izven sindikalne akademije ZSSS

V letu 2013 smo od meseca marca do junija v ZSSS pripravili izobraževanje iz ZDR-1. Razdeljeno je bilo na štiri kategorije: 1 – izobraževanje za profesionalce, 2 - izobraževanje za sindikate, člane ZSSS, 3 – informiranje za člane sindikatov po območnih organizacijah ter 4 – informiranje za sindikate v podjetjih. Vsi seminarji so bili namenjeni seznanjanju sindikalistov z marca 2013 sprejetim zakonom o delovnih razmerjih in zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju trga dela, ki prinašata vrsto novosti na področju delovnega in socialnega prava. Po eni strani zakona omogočata prožnejšo organizacijo dela pri delodajalcih, po drugi pa uvajata nove varovalne institute za učinkovitejšo zaščito pravic delavcev. Na seminarju za profesionalce se je skupaj izobraževalo 42 udeležencev. V mesecu aprilu, maju in juniju smo izvedli seminarje za 11 sindikatov, članov ZSSS (GIT, SKVNS, VIR, KŽI, STUPIS, KNG, SDTS, SPGS, SZSSS, SDE, SMO). Seminarjev se je udeležilo 389 sindikalistov. Prav tako je krajše seminarje organiziralo osem podjetij (Petrol, Pošta (Ljubljana in Maribor), UKC Maribor, Johnson Controls, Swaty Comet, Terme Maribor in Letrika). Udeležencev je skupaj bilo okoli 200. Seminarje na območnih organizacijah ZSSS so izvedla tri območja (Podravje in Koroška, Gorenjska ter Dolenjska, Bela krajina in Posavje), skupaj smo informirali okoli 100 sindikalistov. Informacije o novem ZDR-1 je tako prejelo skupaj okoli 700 sindikalistov. Osrednjeslovenska območna organizacija ZSSS je izobraževanje zaupnikov o novem zakonu o delovnih razmerjih izvedla z lastnim kadrom ter izdala natisnjeno knjižico ZDR-1. Enako je organizirala izobraževanja o spremembah zakonodaje v okviru zakona o urejanju trga dela, zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in pri drugih pomembnih temah. Izobraževanja so bila v okviru območnih odborov ter za posamezna podjetja.

V okviru izobraževanja ZSSS smo v letu 2013 organizirali tudi informativno srečanje za člane in sindikalne zaupnike sindikatov iz javnega sektorja. Seminar, ki se ga je udeležilo 25 zaupnikov, z naslovom »Zaposleni v javnem sektorju – vprašanja in odgovori« je bil namenjen srečanju s strokovnjaki z ministrstva za notranje zadeve, direktorata za javni sektor, ki so odgovarjali na vprašanja, ki so jih zastavljali udeleženci. Skupaj s sindikatoma SKVNS in KŽI pa smo izvedli seminar za sindikalne zaupnike na temo ABC sindikalizem in komuniciranje. Seminarjev se je udeležilo okoli 130 sindikalistov.

V letu 2014 smo organizirali šest seminarjev z različnimi vsebinami (organiziranje in včlanjevanje v sindikat, delovanje ZSSS, sindikalno gibanje skozi čas, osnove komuniciranja in pridobivanje mladih v sindikat) s petimi sindikati, člani ZSSS: SZSSS, SKVNS, SINLES, REO SKEI Velenje in KŽI. Skupaj se je seminarjev udeležilo 222 sindikalistov. Prav tako smo v letu 2014 izvedli poseben seminar za sindikalne zaupnike iz območne organizacije ZSSS Gorenjske o delovanju ZSSS in organiziranju in včlanjevanju v sindikat ter o vprašanjih iz delovnopravne zakonodaje. Informirali smo 30 udeležencev.

V letu 2015 je služba za izobraževanje v ZSSS organizirala dva posebna seminarja. Skupaj z območno organizacijo ZSSS Gorenjske smo izvedli seminar za sindikalne zaupnike iz Gorenjske regije na temo »Aktualna znanja za uspešno sindikalno delo«. Skupaj s sindikatom SDPZ pa smo organizirali seminar na temo »Osnove sindikalizma, akcijska moč sindikatov, VZD, včlanjevanje in organiziranje delavcev v sindikate«. Skupaj se je izobraževanj udeležilo okoli 60 sindikalistov.

V letu 2016 smo skupaj s sindikatom KŽI izvedli seminar za sindikalne zaupnike s temama »Osnove delovanja sindikata v podjetju« in »Kaj je mobing«. Seminarja se je udeležilo 65 zaupnikov. Za člane izvršnega odbora sindikata SKEI Domel smo izvedli dve zelo uspešni usposabljanji s področja računalniških znanj – Microsoft Outlook.

V letu 2017 smo skupaj s sindikatom KŽI izvedli dva seminarja za sindikalne zaupnike na temi »Ideje za včlanjevanje« in »Komuniciranje in informiranje«. Skupaj se je izobraževalo 40 sindikalistov.

Leto	2013	2014	2015	2016	2017
št. udeležencev	855	252	60	73	40

ZSSS je v letu 2015 vzpostavila posebna usposabljanja za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu. V letu 2016 je ponudbo vsebin še dopolnila. V letu 2017 smo izvajali ta usposabljanja delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu:

- Kako in zakaj izvoliti svet delavcev oziroma delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu; enodnevni program po programu, ki ga izvajamo od 2015,
- Osnovno usposabljanje novoizvoljenih članov svetov delavcev in delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu; tridnevni program, ki ga izvajamo od 2015,

- Nadaljevalno usposabljanje novoizvoljenih članov svetov delavcev in delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu o njihovi vlogi v delodajalčevem ocenjevanju tveganja; tridnevni program na podlagi programa v okviru projekta Boljše poklicno zdravje delavcev z usposabljanjem delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu za učinkovito sodelovanje pri ocenjevanju tveganja,
- Ocenjevanje tveganja zaradi psihosocialnih obremenitev s tremi verzijami e-orodja OPISA in izračun donosnosti promocije zdravja z e-kalkulatorjem KALDOZ; enodnevni program, pripravljen na podlagi projekta Ocenjevanje izvorov psihosocialnih tveganj v zdravstvenih, socialnih in izbranih dejavnostih javnega sektorja: e-orodje za celovito podporo promociji zdravja zaposlenih,
- Računalniško usposabljanje novoizvoljenih delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu; enodnevni program, ki ga izvajamo od leta 2015.

V letu 2015 smo začeli tudi sistematično usposabljati delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu:

Zaupniki iz KŽI	9. in 10. 11. 2015 ter 17. 12. 2015
Zaupniki iz SKEI - 1. skupina	7. in 8. 12. 2015 ter 21. 1. 2016
Zaupniki iz SKEI - 2. skupina	11. in 12. 1. 2016 ter 25. 2. 2016
Zaupniki iz SZSSS	9. in 10. 2. 2016 ter 24. 3. 2016

X.5. Sodelovanje v Tednu vseživljenjskega učenja

Teden vseživljenjskega učenja (TVU), ki vsako leto poteka v mesecu maju, je najvidnejša promocijska manifestacija na področju izobraževanja in učenja v Sloveniji. Vsi sodelujoči v okviru tega izobraževalnega festivala prispevamo k udeležanju slogana »Slovenija, učeča se dežela« ter pomagamo pri uresničevanju nacionalnih in evropskih strategij na področju izobraževanja.

ZSSS je v dvajsetih letih, od 1996, kolikor že poteka TVU, sodelovala s svojimi dogodki desetkrat. V letu 2012 smo v okviru krovne teme »Evropsko leto aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami« organizirali pet dogodkov: delavnico Veščine pravilnega govora, okroglo mizo v podjetju ETI Elektroelement, d. d., Izlake z naslovom O sindikatu »malo drugače« in tri regionalne posvete na temo aktivno staranje in medgeneracijsko sodelovanje na delovnem mestu. Skupaj je na dogodkih sodelovalo okoli 80 udeležencev. V letu 2013, ki je bilo razglašeno za evropsko leto državljanov, je bila naša vodilna tema »Sindikalizem kot aktivno državljanstvo«. Organizirali smo nacionalni posvet o zaposlovanju mladih in štiri regionalne posvete, ki so bili namenjeni sindikalnim zaupnikom in predsednikom sindikatov v podjetjih in so potekali v Škofiji Loki, Murski Soboti, Celju in v Novem mestu. Skupaj je na dogodkih sodelovalo okoli 70 udeležencev. V letu 2014 smo organizirali izobraževalni posvet na temo »Kazenska zakonodaja in varstvo temeljnih pravic delavcev« in nagradni natečaj za najboljšo sindikalno zgodbo ali pesem na temo »Izpovedi sindikalista/sindikalistke«, na katerem je sodelovalo 19 avtorjev. Strokovna komisija je nagradila zgodbo Dareta Likarja Tekma in pesem Brede Črnčec Delavčeva tožba. ZSSS je na svoji spletni strani tudi izdala lično e-publikacijo z vsemi literarnimi prispevki.

X.6. Sodelovanje s šolskim sistemom

V letu 2016 in 2017 smo izvedli skupaj tri predavanja z naslovom »Sindikalno gibanje – od družbenih premikov do posameznika« v okviru rednega izobraževalnega sistema v Sloveniji. Eno predavanje je potekalo na Fakulteti za management v Kopru v obsegu dveh šolskih ur pri predmetu Sociologija dela za študente prvih in drugih letnikov. Drugo predavanje je potekalo na Srednji trgovski šoli v Mariboru v obsegu ene šolske ure pri predmetu Etika poslovanja za dijake prvih in drugih letnikov smeri ekonomski tehnik in administrator. Tretje predavanje pa je bilo izvedeno v Izobraževalnem centru Piramida v Mariboru za študente drugega letnika višje strokovne šole – program živilstvo in prehrana. O sindikalnem gibanju je skupaj bilo informiranih okoli 150 mladih.

X.7. Interna usposabljanja za zaposlene v ZSSS

V letu 2013 smo izvedli tri usposabljanja za zaposlene, ki so tudi v vlogi predavateljev v okviru sindikalne akademije. Dvanajst zaposlenih se je izobraževalo iz vsebin Javno nastopanje in retorika ter Oblikovanje in raba računalnike predstavitve. Devet zaposlenih se je usposabljal na seminarju Priprava e-gradiv in učnih pripomočkov. Izvedli smo tudi izobraževanje iz evidence članstva za tiste sindikalne uslužbenke, ki pri svojem delu uporabljajo evidenco. Za vse zaposlene v ZSSS smo izvedli tudi predavanje Ergonomija – oblikovanje dela in delovnih mest.

V letu 2014 smo s projektnimi sredstvi iz ESS izvedli dve usposabljanji za zaposlene v ZSSS in v sindikatih, članih ZSSS na temi: Usposabljanje sindikalnih pogajalcev – Priprava pogajalske strategije (Pogajalska akademija) in Usposabljanje sindikalnih pogajalcev – iskanje informacij za pripravo na pogajanja (SURS). S projektnimi sredstvi iz ZZZS smo izvedli različna pilotna usposabljanja, predvsem za izobraževalce, na teme volitve delavskih predstavnikov in učinkovito zastopanje interesov delavcev za varno in zdravo delo. Izvedli smo tudi računalniško opismenjevanje za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu/predstavnike sveta delavcev ter sindikaliste z naslovom Uspešnejše delo s pomočjo informacijske tehnologije: osnove programa Word. Za vse zaposlene v ZSSS smo izvedli tudi predavanje Usposabljanje za varno in zdravo delo.

V letu 2016 smo za vse zaposlene v ZSSS izvedli predavanje o varnosti in zdravju pri delu ter požarnem varstvu.

X.8. Drugi dogodki

KONFERENCE IN DRUGI DOGODKI		
1	17. 1. 2013	Okrogla miza ob 70-letnici Delavske enotnosti
2	14. 1. – 28. 1. 2013	Razstava ob 70. obletnici izhajanja časopisa Delavska enotnost v Miklošičevem parku v Ljubljani
3	17. – 18. 6. 2013	FES seminar: Prilagajanje sindikatov socialno-ekonomskim spremembam v družbi
4	2. 9. 2013	Posvet o Delavski enotnosti
5	20. 11. 2013	Posvet ZSSS za delavske zaupnike o preprečevanju, odpravljanju in obvladovanju trpinčenja na delovnem mestu/mobinga
6	28. 11. 2013	Okrogla miza ob 71-letnici Delavske enotnosti »Delavske pravice – tretjerazredna tema!?!«
7	2. 12. 2013	Posvet o vlogi sindikatov na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja
8	29. 1. 2014	Projekt KP: Mednarodna konferenca »Posodabljanje industrijskih odnosov skozi spodbujanje prenove kolektivnih pogodb«
9	23. 10. 2014	Projekt Delavski zaupnik: Posvet ZSSS za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu o prenovljenem programu ZSSS za usposabljanje delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu
10	17. 11. 2015	Projekt Delavski zaupnik: Posvet ZSSS za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu
9	12. 12. 2016	Projekt Delavski zaupnik: Posvet ZSSS za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu

ZSSS je s svojimi imenovanimi predstavniki aktivno sodelovala tudi v različnih organih in institucijah: Strokovnem svetu RS za izobraževanje odraslih in Strokovnem svetu za poklicno in strokovno izobraževanje pri ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, Svetovalnem odboru za poklicno izobraževanje in usposabljanje pri Evropski komisiji, Upravnem odboru pri Evropskem centru za razvoj poklicnega usposabljanja – CEDEFOP in v več področnih odborih za poklicne standarde.

XI. MEDNARODNA DEJAVNOST

V ZSSS smo aktivno sodelovali v aktivnostih, ki jih je organizirala Evropska konfederacija sindikatov. Poleg tega, da so se delegati ZSSS udeležili kongresa konfederacije, ki je bil konec septembra leta 2015 v Parizu, smo se udeleževali sej izvršnega odbora EKS, sodelovali v delovnih telesih in odborih EKS ter odborih socialnega dialoga. Udeležili smo se demonstracij, ki jih je organizirala EKS 4. aprila 2014 v Bruslju, na katerih smo izpostavili zahteve, da se preneha strogo varčevanje, povečajo investicije, odpirajo nova kakovostna delovna mesta in doseže večja enakost.

O seminarjih, ki jih organizira Evropski sindikalni inštitut (ETUI) v okviru Evropske konfederacije sindikatov, smo redno obveščali sindikate, člane ZSSS ter zaposlene v ZSSS, ki so se jih udeleževali glede na svoj interes za posamezne teme. Vedno pogosteje pa se dogaja, da ETUI zaprosi posameznike iz ZSSS, da na njihovih seminarjih sodelujejo tudi kot predavatelji.

ZSSS je bila edina sindikalna konfederacija v Evropi, ki je bila polnopravna članica Evropske konfederacije sindikatov, ni pa bila hkrati tudi polnopravna članica Mednarodne konfederacije sindikatov (ITUC). V stikih z Evropsko konfederacijo sindikatov in tudi s posameznimi njenimi članicami so nam zato večkrat postavljali vprašanje, zakaj se nočemo včlaniti v to svetovno sindikalno organizacijo oziroma so želeli izvedeti za vzroke. Zato smo 23. oktobra 2013 gostili na obisku v Ljubljani namestnika generalne sekretarke ITUC Jaapa Wienena, ki ga je spremljala vodja oddelka ITUC-PERC v Sarajevu Enisa Selimović. Po pogovorih z vodstvom ZSSS ter vodji nekaterih sindikatov, članov ZSSS, ki so tudi člani globalnih sindikalnih zvez, je predsedstvo ZSSS sklenilo, da je v sedanjih razmerah edina možnost sodelovanja z ITUC v obliki pridruženega članstva. O tem smo obvestili vodstvo ITUC, ki je na 14. zasedanju generalnega sveta ITUC, 16. decembra 2014, predlagalo, da ZSSS ponudi status pridružene članice. Generalni svet je predlog sprejel in generalna sekretarka ITUC Sharan Burrow je predsednika ZSSS Dušana Semoliča 19. decembra 2014 obvestila, da ima ZSSS od takrat naprej status pridružene članice Mednarodne konfederacije sindikatov.

Predstavniki ZSSS so prisostvovali na sejah tristransko sestavljenih upravnih odborov evropskih agencij, in sicer Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA), Evropske fundacije za izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev (Eurofound) ter Evropskega centra za razvoj poklicnega usposabljanja (CEDEFOP).

Predstavniki ZSSS je aktivno sodeloval v Evropskem ekonomskem in socialnem odboru ter njegovem predsedstvu pri pripravljanju mnenj o gradivih Evropske komisije ter o drugih perečih socialnih in ekonomskih zadevah v Evropski uniji.

V medkongresnem obdobju smo še naprej razvijali sodelovanje v okviru Regionalnega sindikalnega sveta »Solidarnost«, ki je bil ustanovljen konec marca 2011 v Ljubljani. Potem ko je delovanje sveta prenehala financirati fundacija Friedrich Ebert Stiftung, je to vlogo prevzela Evropska konfederacija sindikatov, ki delo sveta podpira preko projekta. Poleg funkcionarjev sindikalnih konfederacij z območja držav nekdanje Jugoslavije, ki tvorijo regionalni svet, so zelo aktivni tudi mladi iz teh konfederacij, ki se redno sestajajo pred sestanki voditeljev sindikalnih central. Na sestankih, ki jih sklicuje takrat predsedujoča sindikalna konfederacija, se obravnavajo različne teme, vmes pa potekajo strokovni seminarji s področja delovnopravne in socialne zakonodaje, ki se jih udeležujejo strokovnjaki za posamezna področja iz sindikalnih central.

Na sestanku v Tesliću oktobra 2013 so voditelji sindikalnih konfederacij razpravljali o primerjalni analizi zakonov o delovnih razmerjih v nekdanjih državah Jugoslavije in sprejeli deklaracijo o minimalnih standardih, za katere se bodo sindikati zavzemali pri zakonu o delovnih razmerjih, kolektivnih pogodbah, inšpekciji dela in delovnih in socialnih sodiščih.

V Tuhelskih Toplicah so februarja 2014 voditelji sindikalnih central razpravljali o akcijski sposobnosti sindikatov v kontekstu sprememb delovnopravne in socialne zakonodaje, o imidžu ter vlogi sindikata v družbi ter sodelovanju z organizacijami civilne družbe, o regionalnem sodelovanju, evropskih integracijah ter politikah sindikata, o mladih v sindikatu ter o sindikalnem izobraževanju. Na sestanku v novembru 2014, ki je bil prav tako v Tuhelskih Toplicah, pa so razpravljali o krepitvi sindikatov ter pridobivanju in mobilizaciji članov, o vzpostavljanju povezave med Mednarodno sindikalno konfederacijo (ITUC) in Regionalnim sindikalnim svetom Solidarnost ter o kampanjah mladih v sindikatu.

Pod predsedovanjem makedonskih sindikalnih konfederacij regionalnemu svetu je bil prvi sestanek sveta februarja 2015 v Beogradu. Na njem je bil predstavljen način financiranja delovanja RSS Solidarnost preko projekta EKS, razprava pa je potekala tudi o tem, kakšne strokovne skupine potrebujemo znotraj projekta in

katere teme bodo pokrivala. Na sestanku sta se predstavila tudi kandidata za funkcijo generalnega sekretarja EKS Peter Scherrer in Luca Visentini. Na drugem sestanku, ki je bil oktobra istega leta v Skopju, pa so vodje članic regionalnega sveta razpravljali o makroekonomskih in zaposlovalnih politikah, ki promovirajo formalno zaposlovanje, posebej za mlade, ter o izzivih prehoda iz sive ekonomije v uradno gospodarstvo.

V maju 2016 je bila predstavnikom sindikalnih central pod predsedovanjem črnogorske sindikalnega centrale USSCG v Bečićih predstavljena baza podatkov kolektivnih pogodb v Zvezi samostojnih sindikatov Hrvaške; govor je bil o sodelovanju EKS in Regionalnega sindikalnega sveta Solidarnost ter Mednarodne konfederacije sindikatov in regionalnega sveta, seznanili pa so se tudi z rezultati delavnice delovne skupine za delovnopravno zakonodajo. Na koncu sestanka je predstavnik francoske sindikalne centrale CFDT govoril o možnostih dvostranskega sodelovanja te centrale z regionalnim sindikalnim svetom.

Pod predsedovanjem predsednika ZSSS Dušana Semoliča je 9. julija 2017 potekalo plenarno zasedanje Regionalnega sindikalnega sveta Solidarnost v Sarajevu. Glavna tema zasedanja, ki je potekalo dan pred Forumom civilne družbe Zahodnega Balkana, ki ga je organiziral Evropski ekonomsko-socialni odbor, je bila ocena dela ekonomskih in socialnih svetov v regiji z vidika sindikatov; predstavila jo je izvršna sekretarka Združenja panožnih sindikatov »Neodvisnost« iz Srbije Čedanka Andrić. V razpravi je bilo ugotovljeno, da obstoječi pravni okviri za delo tristranskih organov socialnega dialoga niso ovira za kakovosten socialni dialog, vendar pa ta oblika dialoga zaenkrat še ni izpolnila pričakovanj socialnih partnerjev. Še vedno obstaja veliko nezaupanje med partnerji, za vlade v regiji pa je pomembna samo oblika, ne pa tudi vsebina in rezultati dialoga. Nadaljuje se praksa, da vlade večino zakonskih predlogov s področja delovne in socialne zakonodaje ne pošiljajo v razpravo na ekonomske in socialne svete, če pa jih že, so sindikati nezadovoljni s tem, v kolikšni meri partnerji upoštevajo njihova stališča. Izpostavljeno je bilo, da je v strukturi skoraj vseh ekonomsko-socialnih svetov vprašljiva reprezentativnost delodajalskih organizacij in da so sindikati od vseh partnerjev najbolj glasni zagovorniki socialnega dialoga in razvoja tristranskih organov.

Vzporedno s plenarno sejo je potekal tudi sestanek mladih sindikalistov v okviru RSS Solidarnost, ki ga je vodil Želimir Stanić iz Sindikata Mladi plus iz ZSSS. Glavna tema njihove razprave je bilo poklicno izobraževanje in uvajanje dualnega sistema. V razpravi je bilo izpostavljeno, da je pri uvajanju tega sistema potrebno tesno sodelovanje med sindikati in delodajalci in da je največji problem v nejasni definiciji, ali se dijak obravnava kot delavec ali je pa je to zgolj dijak na delu. Dogovorjeno je bilo, da naj se v okviru mladih oblikuje skupina, ki bo pripravila model poklicnega izobraževanja in dualnega sistema, ki ga bodo potem zagovarjale vse sindikalne konfederacije in zveze v regiji.

ZSSS se je aktivno vključila v volitve v evropski parlament, ki so potekale v letu 2014. Poleg razprave o volitvah na seji predsedstva ZSSS smo organizirali novinarsko konferenco, na kateri smo govorili o tem, kaj pričakujemo od slovenskih kandidatov za evropski parlament, predvsem pa pozvali državljanke in državljane, naj se množično udeležijo volitev. Predstavili smo tudi manifest Evropske konfederacije sindikatov z naslovom »Nova pot za Evropo«, v katerem so bile vsebovane glavne zahteve članic EKS, namenjene kandidatom na volitvah v evropski parlament. Poziv predsednika ZSSS Dušana Semoliča k udeležbi na volitvah smo objavili v Delavski enotnosti, na spletni strani ZSSS ter ga razposlali tudi v obliki e-novic.

Sodelovali smo tudi z MOD. Preverjali smo, kako se uresničujejo konvencije in priporočila MOD v naši državi, in sodelovali na izobraževalnih seminarjih, ki jih je organiziral njihov mednarodni izobraževalni center v Torinu. Na njihovo prošnjo smo preverili slovenskih prevod njihovega izobraževalnega priročnika za socialni dialog, naša predstavnica pa je sodelovala tudi v delu mednarodne konference dela, ki je bila junija 2016 v Ženevi.

Tudi v tem obdobju smo nadaljevali tradicionalna prvomajska srečanja delegacij ZSSS in Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške na mednarodnem mejnem prehodu Obrežje/Bregana. Tovrstna srečanja, namenjena počastitvi praznika dela, smo pričeli leta 2007, ko smo s kolegi iz Hrvaške podpisali listino »Sindikati brez meja«.

Prvomajska srečanja med ZSSS in Zvezo samostojnih sindikatov Hrvaške na mejnem prehodu Obrežje so že tradicija

Na srečanju leta 2013 smo v skupni izjavi podprli formalni vstop Republike Hrvaške v Evropsko unijo ter čestitali vsem njenim državljanom ob tem dogodku. Leta 2014 sta predsednika ZSSS in SSSH Dušan Semolič in Mladen Novosel podpisala skupno izjavo o volitvah v evropski parlament z naslovom »Za kakovostna delovna mesta, enakost in demokracijo v Evropi«. Konec aprila 2015 pa sta predsednika obeh sindikalnih central podpisala skupno izjavo o davčni pravičnosti. Z nastopom begunske krize v članicah EU sta predsednika obeh sindikalnih central na tradicionalnem srečanju aprila 2016 na meji med obema državama podpisala skupno izjavo o beguncih za naslovom »Človekove in delavske pravice za vse«. Aprila 2017 pa so se sindikalisti obeh držav morali prvič srečati v bližini gradu Mokrice na Dolenjskem, ker je EU z odredbo zaostрила prehajanje schengenske meje. Na srečanju sta predsednika obeh sindikalnih central podpisala skupno izjavo o plačah »Čas je za naše okrevanje!«.

Sindikat upokojencev Slovenije je skupaj s kolegi iz upokojenskega sindikata Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške, sindikati upokojencev Avstrije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Italije, Kosova, Madžarske, Makedonije in Srbije organiziral 7. junija 2017 srečanje v bližini mednarodnega mejnega prehoda Obrežje, na katerem so udeleženci protestirali proti postavljanju ograj in bodečih žic na meji in se zavzeli za dostojanstvo in pravice beguncev in migrantov.

Zelo dobro sodelovanje s kolegi iz Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške dopolnjujejo tudi vsakoletna športna srečanja med ekipami obeh sindikalnih central ter srečanja med sindikalisti iz Karlovca ter območja Dolenjske, Bele krajine in Posavja, ki izmenoma potekajo v Karlovški ali Dolenjski regiji in katerih se udeležujejo tudi najvišji predstavniki ZSSS in SSSH.

Tudi v tem obdobju smo nadaljevali sindikalno sodelovanje v okviru Medregijskega sindikalnega sveta Severovzhod, Furlanija-Juljska krajina – Slovenija, ki združuje regionalne organizacije CGIL, CISL in UIL iz Italije ter ZSSS in Konfederacijo sindikatov 90 Slovenije. Tako smo skupaj z Medregijskim sindikalnim svetom Furlanije-Juljske krajine, Benečije in Hrvaške Jugozahod z dvojnim praznovanjem na slovensko-hrvaški meji v Kaštelu ter slovensko-italijanski meji v Škofijah 27. junija 2013 pozdravili vstop Hrvaške v Evropsko unijo. Poleg tega smo nadaljevali tradicionalna čezmejna srečanja, ki jih že vrsto let organiziramo v počastitev praznika dela. Tako smo v letu 2014 sprejeli dokument z naslovom »Dovolj varčevalnih ukrepov:

združeni delavci zahtevajo drugačno strategijo za delo, socialne pravice in naložbe», leta 2015 pa smo sprejeli in predstavili skupni dokument o pomenu 1. maja v razmerah gospodarske, družbene in kulturne krize ter krize pravic z naslovom »Stopimo korak dlje – skupaj se odločimo, kakšno prihodnost želimo!«. V času begunske krize, ki je zajela Evropo leta 2016, pa smo ob prvomajskem srečanju sopedpisali skupno izjavo evropskih socialnih in ekonomskih partnerjev o begunski krizi, ki je bila sprejeta na tristranskem socialnem vrhu v Bruslju, z naslovom »Prost čezmejni pretok in zaščita načel Schengenskega sporazuma«. Konec aprila 2017 smo se najprej srečali ob spominski plošči na mejnem prehodu Fernetiči, nato pa so Dušan Semolič, predsednik ZSSS, in Peter Majcen, predsednik Konfederacije sindikatov 90 Slovenije, skupaj z regionalnimi generalnimi sekretarji sindikatov CGIL Villiamom Pezzetto, CISL Giovannijem Fania in UIL Giacintom Menisom podpisali skupno izjavo, s katero so izrazili odločno nasprotovanje postavljanju novih pregrad in zidov, ki ponovno delijo Evropo in ogrožajo prosto gibanje ljudi in delavcev. Zahtevali so takojšen umik evropske uredbe, ki omejuje in ovira mobilnost med državami tega prostora ter posebej prizadene čezmejne delavce in načelo prostega gibanja med Hrvaško, Slovenijo in Italijo.

Poleg tega je medregijski sindikalni svet Severovzhod organiziral 8. novembra 2013 v Trstu okroglo mizo z naslovom »Gospodarska kriza: odgovor sindikatov«, na kateri so italijanski in slovenski voditelji sindikalnih konfederacij predstavili predloge sindikatov za reševanje gospodarske krize. Dne 9. decembra 2014 smo v Trstu sodelovali na konferenci z naslovom »Atipične oblike dela v Euradiji«, namenjeni izmenjavi izkušenj o teh oblikah dela v Italiji in Sloveniji ter še predvsem agencijskemu delu. Na okrogli mizi, ki jo je medregijski sindikalni svet organiziral 22. decembra 2014 v Trstu, pa smo razpravljali o ovirah glede mobilnosti delavcev v čezmejnem prostoru med Italijo in Slovenijo ter o tem, kako bi jih lahko odstranili.

Medregijski sindikalni svet Furlanije Julijske krajine in Slovenije je v preteklem obdobju organiziral številne aktivnosti

Dne 31. marca 2015 je bila tudi skupščina medregijskega sindikalnega sveta Furlanije-Julijske krajine in Slovenije, na kateri smo sprejeli spremembe statuta, finančno poročilo ter finančni načrt za naslednje obdobje. Na skupščini smo izvolili tudi novo predsednico sveta, Monico Ukmar, namesto dolgoletnega predsednika Roberta Treua, ki te funkcije ni mogel opravljati zaradi nezdružljivosti funkcije odbornika za delo in socialne zadeve na občini Trst in predsednika sindikalnega sveta. Ob tej priložnosti mu je predsednik ZSSS Dušan Semolič izročil posebno priznanje ZSSS v zahvalo za njegovo dolgoletno delo v medregijskem svetu, za njegovo pomoč in naklonjenost ZSSS, skupščina pa ga je imenovala tudi za častnega predsednika sveta.

V letu 2013 je medregijski svet izdal tudi dve brošuri, in sicer Vodnik za čezmejne delavke med Italijo in Slovenijo ter Vodnik o prekarnih oblikah dela v Sloveniji in Italiji.

Sodelujemo tudi v čezmejnem partnerstvu Eroadria – Eures, kjer se oblikuje skupni trg delovne sile in povečujejo zaposlitvene možnosti za delavce ter nudi pomoč tudi delodajalcem pri iskanju potrebne delovne sile. V partnerstvo so vključeni državni zavodi za zaposlovanje, delodajalske organizacije in tudi sindikalne organizacije Italije in Slovenije, po vstopu Hrvaške v EU pa tudi njihove institucije in organizacije.

Sodelujemo tudi v društvu INCA Slovenija, ki je društvo prijateljstva med prebivalci obmejnih območij Italije in Slovenije. Društvo razvija in krepi sodelovanje in prijateljstvo med prebivalci na socialnem, družabnem, kulturnem in športnem področju. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1992 in se je sprva preko njega pomagalo slovenskim prejemnikom italijanskih pokojnin, kasneje pa je dejavnost prerasla tudi v vsestransko pomoč in svetovanje našim prebivalcem, ki delajo v obmejnih krajih v Italiji, kot tudi državljanom Italije, ki delajo na naši strani meje. Pomoč in svetovanja se nanašajo na vprašanja, povezana z delom, zdravstvom, socialo, davčno in pokojninsko zakonodajo.

ZSSS je skupaj s predstavniki Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške ter nove madžarske sindikalne konfederacije – MASZSZ obnovila delovanje medregijskega sindikalnega sveta, v katerem delujejo regionalne organizacije teh central, in sicer Pomurje in Ptuj, Medjimurje ter Zala in Somogy. Ta medregijski sindikalni svet je bil sicer prvotno ustanovljen 11. oktobra 2006, vendar je njegovo delovanje zamrlo; zato so se ustanovne sindikalne centrale odločile, da ga poskušajo oživiti oziroma okrepiti in izboljšati sodelovanje sindikatov v regijah, ki so članice medregijskega sveta.

Tudi v obdobju med kongresoma smo nadaljevali dobro sodelovanje z vodstvom fundacije Friedrich Ebert Stiftung iz Zagreba. Tako smo z njihovo pomočjo organizirali mednarodno konferenco na temo »Prilagajanje sindikatov socialno-ekonomskim spremembam«, ki je bila 17. in 18. junija 2013 v Domu sindikatov v Ljubljani. Na konferenci smo s pomočjo strokovnjakov iz Evropskega sindikalnega inštituta iz Bruslja, sindikatov DGB in Ver.di iz Nemčije ter sindikalne konfederacije ICTU iz Irske govorili o tem, kako se je sindikalno gibanje v Evropi odzvalo na upadanje članstva v sindikatih. Poleg tega smo organizirali še eno mednarodno konferenco, ki je bila 16. junija 2015 v Domu sindikatov v Ljubljani, in sicer na temo »Sprememba definicije minimalne plače«. Konferenco smo organizirali v sklopu priprav na spremembo definicije minimalne plače v Sloveniji, ki smo jo kasneje dosegli z neposredno vložitvijo zakonskih sprememb v državni zbor s pomočjo zbranih podpisov. Konferenca je bila razdeljena na tri dele. V prvem delu pod naslovom »Minimalne plače v EU in širše« so sodelovali strokovnjaki s slovenske univerze, fundacije Hans-Böckler in Evropske konfederacije sindikatov. V drugem delu, ki je nosil naslov »Minimalna plača v Sloveniji – problemi in rešitve«, so sodelovali ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, generalni sekretar Združenja delodajalcev Slovenije ter izvršna sekretarka ZSSS za ekonomsko področje. Tretji del konference pa je bila okrogla miza z naslovom »Minimalna plača – pogled sindikatov«, na kateri so sodelovali predstavniki sindikatov delavcev trgovine, tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije ter zdravstva in socialnega skrbstva iz ZSSS ter predstavnika Konfederacije sindikatov Slovenije Pergam in Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije.

Trije predavatelji iz ZSSS so sodelovali na delavnici foruma sindikatov v trgovinskem sektorju iz regije Jugovzhodne Evrope, ki je bila od 27. do 29. novembra 2014 v Termah Olimia v Podčetrtku. Na delavnici, ki jo je organizirala fundacija Friedrich Ebert Stiftung v okviru regionalnega projekta za odnose med delavci in delodajalci ter socialni dialog, so udeležencem foruma predstavili osnove strategije ZSSS za organiziranje delavcev v sindikate in včlanjevanje, zdravje in varnost pri delu v naši državi ter obdavčevanje plač v Sloveniji.

Predsednik ZSSS Dušan Semolič je marca 2017 na povabilo srbskih sindikalnih central UGS Neodvisnost in Zveze samostojnih sindikatov Srbije sodeloval na forumu »Tripartizem v senci države« v Beogradu in predstavil izkušnje tristranskega dialoga v Sloveniji.

Skupaj s Konfederacijo sindikatov javnega sektorja smo organizirali in sofinancirali obisk v Sloveniji enega največjih strokovnjakov za ekonomske analize v Evropi, profesorja Erica Toussainta iz Belgije. V dvorani Mestnega muzeja v Ljubljani je imel odmevno predavanje z naslovom Javni dolg: kdo je komu dolžan?, v katerem je govoril o alternativnih rešitvah za nedemokratično reševanje kapitalizma, ki povzroča spiralno in krivično javno zadolževanje ne glede na žrtve, in opozoril na prikrivanje pravih vzrokov zadolževanja.

S pomočjo kolegov iz posameznih sindikalnih konfederacij v Evropi smo pridobili podatke o tem, kako je v posameznih državah urejena reprezentativnost sindikalnih organizacij in delodajalskih organizacij, za izdelavo mednarodne primerjave.

Maja 2013 smo v Ljubljani gostili sedemčlansko skupino učiteljev v sindikalni šoli Inštitut Kiljava finske sindikalne konfederacije SAK. Seznanili smo jih s sindikalnim gibanjem pri nas, razmerami na trgu dela ter

izobraževalnim sistemom v ZSSS. Obiskali so tudi sedež Osrednjeslovenske območne organizacije ZSSS v Ljubljani, kjer so jih seznaili s sindikalnim delom na regionalni ravni. V ZSSS pa smo se seznaili tudi z njihovim sistemom sindikalnega izobraževanja.

V maju 2017 smo v Domu sindikatov v Ljubljani gostili večji skupini sindikalistov iz Nemčije in Švedske. Iz Nemčije nas je obiskalo 20 sindikalistov iz centrale Ver.di, ki jih je zanimal sindikalizem v Sloveniji, kako smo organizirani v ZSSS, razmere v gospodarstvu, plačno gibanje in davčna politika ter delovanje Sindikata Mladi plus. Iz Švedske pa nas je obiskalo 18 študentov triletnega študija na šoli GAF v Göteborgu, ki jo je ustanovila švedska sindikalna centrala LO za izobraževanje bodočih političnih in sindikalnih kadrov. Predstavili smo jim delovanje naše sindikalne centrale, kako je organiziran trg dela pri nas, položaj mladih na trgu dela ter delovanje Sindikata Mladi plus.

Dne 27. junija 2017 smo v Domu sindikatov v Ljubljani gostili 20 predstavnikov nevladnih organizacij iz držav na območju nekdanje Jugoslavije ter Kosova in Albanije, ki delujejo v okviru švedskega Mednarodnega centra Olof Palme, ki ga je ustanovilo švedsko delavsko gibanje. Predstavili smo jim delovanje ZSSS in razvoj sindikalizma v naši državi.

V maju 2014 so bile na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini in v Srbiji katastrofalne poplave, ki so povzročile ogromno gmotno škodo in zahtevale okoli 50 smrtnih žrtev. V ZSSS smo zato sprožili solidarnostno akcijo zbiranja pomoči žrtvam poplav, v kateri smo zbrali 17.311 evrov finančne pomoči ter za 13.277 evrov pomoči v obutvi, ki jo je prispevala predvsem tovarna Peko iz Tržiča, in oblačilih.

XII. KREPIMO STROKOVNOST, ŠTEVILO ČLANOV NAŠIH SINDIKATOV IN NOTRANJO TRDNOST NAJVEČJE SINDIKALNE ORGANIZACIJE V DRŽAVI

XII.1. Včlanjevanje in organiziranje delavcev v sindikate

V ZSSS smo v obdobju med kongresoma veliko pozornost namenili organiziranju in včlanjevanju delavcev v sindikate. Podlag za takšno strategijo smo se lotili na ta način, da smo najprej opravili intervjuje z 18 voditelji sindikatov, članov ZSSS, in jim postavili osem enakih vprašanj: kakšni so po njihovem mnenju zunanji vzroki za upadanje članstva v sindikatih, kakšni so vzroki za upadanje članstva znotraj ZSSS, kaj naj bi bilo treba po njihovem mnenju narediti na področju včlanjevanja in kdo naj bo ključni nosilec, ali so si v sindikatih, članih ZSSS, postavili konkretne cilje glede včlanjevanja in ali na sestankih razpravljajo o včlanjevanju, ali je po njihovem mnenju treba v sindikat včlanjevati tudi delavce, zaposlene v negotovih oblikah dela, in ali jih je treba včlanjevati v okviru posameznega sindikata, člana ZSSS, ali pa zanje ustanoviti poseben sindikat, ali je treba na ravni ZSSS oblikovati posebno skupino zunanjih strokovnjakov, ki bo sindikatom pomagala pri včlanjevanju, kakšna marketinška podpora aktivnostim za včlanjevanje je potrebna in ali naj promocija včlanjevanja ostane znotraj ZSSS ali pa naj se oglašuje v javnih medijih ter ali so sindikati pripravljeni sofinancirati skupen sklad na ravni ZSSS, s katerim bi financirali strategijo včlanjevanja.

Na podlagi odgovorov vodstev sindikatov smo pripravili pregled večinskih ugotovitev, ki je postal, skupaj z opisom izkušenj pri organiziranju in včlanjevanju delavcev v sindikate, ki jih imajo nekatere sindikalne centrale iz drugih držav, ter gradivom z naslovom »Reorganizacija območnih organizacij ZSSS«, podlaga za pripravo gradiva »Podlage za strategijo organiziranja in včlanjevanja delavcev v sindikate v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije«, o katerem je dvakrat razpravljalo predsedstvo ZSSS. Na prvi seji predsedstva se je le-to sicer strinjalo s smerjo podlag za organiziranje in včlanjevanje, vendar pa je zavrnilo oblikovanje skupnega sklada pri ZSSS, iz katerega bi sofinancirali oblikovanje in izobraževanje tima, ki bi včlanjeval delavce v sindikate, ter izdelavo propagandnega gradiva za včlanjevanje. Na naslednji seji predsedstva so člani sprejeli nekoliko spremenjen dokument, ki ni več vseboval sklada na ravni ZSSS ter je prepustil izdelavo strategije in način včlanjevanja in njegovo financiranje odločitvi posameznih sindikatov, članov ZSSS.

Kljub temu, da v ZSSS nismo uspeli s skupno strategijo organiziranja in včlanjevanja delavcev v sindikate, pa smo vseeno temu področju namenili veliko pozornosti, saj smo med drugim organizirali mednarodni posvet na to temo, na sejah predsedstva smo uvedli posebno točko »včlanjevanje«, na pobudo nekaterih sindikatov izpeljali predavanja o pomembnosti sindikatov ter včlanjevanju vanje in podobno. V okviru sindikalne akademije smo uvedli temo organiziranje in včlanjevanje delavcev v sindikat ter zanjo pripravili tudi priročnik.

XII.2. Reorganizacija območnih organizacij ZSSS v regijski organizaciji

Statut ZSSS, sprejet na 7. kongresu ZSSS leta 2014, je poleg drugih sprememb predvidel tudi reorganizacijo območnih organizacij ZSSS: osem območnih organizacij naj bi se združilo v dve regijski organizaciji, in sicer Zahodno, s sedežem v Ljubljani, ter Vzhodno, s sedežem v Mariboru. Cilj reorganizacije je bil, da se zmanjšajo stroški delovanja območnih organizacij, združijo nekatera opravila in poveča učinkovitost servisa, ki ga v ZSSS nudimo članicam in članom na terenu.

V ZSSS smo takoj po kongresu začeli pripravljati spremembe aktov, ki se tičejo reorganizacije območnih organizacij v regijski organizaciji, in najprej pripravili Akt o organiziranosti regijskih organizacij ZSSS. Pred sprejemom na konferenci je bil akt večkrat obravnavan na sejah izvršnega odbora ZSSS ter pred konferenco ZSSS, ki ga je 7. aprila 2015 soglasno sprejela, tudi na predsedstvu ZSSS.

Po sprejemu tega akta smo začeli pripravljati nov pravilnik o financiranju in finančno-materialnem poslovanju ZSSS. Strokovna skupina, ki smo jo oblikovali znotraj ZSSS in je bila sestavljena iz pravnika, dveh finančnih strokovnjakinj ter generalnega sekretarja ZSSS, je prvi delovni osnutek pravilnika predstavila na posvetu s predsedniki in sekretarji sindikatov 15. septembra 2016. Na posvetu je bilo sklenjeno, da naj sindikati v mesecu dni posredujejo prve pripombe in predloge na delovni osnutek pravilnika; te je strokovna skupina večinoma upoštevala. O osnutku pravilnika smo nato več mesecev razpravljali od člena do člena na sejah izvršnega odbora ZSSS, dokler nismo pripravili teksta, ki je bil sprejemljiv za razpravo na seji predsedstva. Konferenca ZSSS je nato 11. aprila 2016 soglasno in le z enim vzdržanim glasom sprejela Pravilnik o financiranju in finančno-materialnem poslovanju ZSSS.

Po sprejetju pravilnika smo na seji predsedstva ZSSS imenovali generalna sekretarja obeh regijskih organizacij ter sprejeli sklepe o določitvi teritorialnih meja regijskih organizacij ZSSS. Generalna sekretarja regijskih organizacij sta nato pripravila pravila o delovanju regijskih organizacij, akt o sistemizaciji delovnih mest v regijskih organizacijah ter kadrovska načrta zaposlenih v regijskih organizacijah, ki smo jih obravnavali na sejah izvršnega odbora ZSSS in dali soglasje k predlaganim aktom. Sprejeti so bili torej vsi dokumenti, ki smo jih predvideli za reorganizacijo območnih organizacij ZSSS v regijski, vendar pa zaradi objektivno različnih interesov, ki jih imajo sindikati, člani ZSSS, postopka reorganizacije še nismo zaključili v celoti.

XII.3. Volitve in imenovanja

Na podlagi novega statuta ZSSS smo izpeljali postopek izvolitve novih članov konference ZSSS ter sprejeli spremenjen poslovnik o delu konference in poslovnik o delu predsedstva ZSSS. Uspešno smo izpeljali volilni postopek za imenovanje našega predstavnika Ladislava Rožiča v nadzorni svet Kapitalske družbe ter kandidacijske postopke za 287 članic in članov sindikatov v okviru ZSSS za imenovanje sodnikov porotnikov v delovna in socialno sodišče, ki so bili nato imenovani v državnem zboru.

XII.4. Informiranje

Delavska enotnost je časopis z najdaljšo tradicijo v Sloveniji. Prva številka je izšla novembra 1942 kot glasilo gibanja Delavska enotnost. Od leta 1997 Delavsko enotnost izdaja ZSSS. Osrednjo pozornost Delavska enotnost posveča socialnemu dialogu in kolektivnemu dogovarjanju na državni, panožni, regionalni in podjetniški ravni. Delavska enotnost pomembno prispeva k enotnosti prizadevanj slovenskih delavcev in javnih uslužbencev za svoje pravice.

V preteklih petih letih smo si v ZSSS prizadevali, da bi spodbujali branje lastnega glasila in da bi z njegovim razširjanjem povečali informiranost celotne organizacije in sindikalnega gibanja. Konec leta 2012 smo ob 70-letnici Delavske enotnosti po daljši razpravi in upoštevanju predlogov, ki smo jih prejeli znotraj organizacije, glasilo vizualno prenovili in mu dodali tudi nekatere vsebinske dopolnitve (krajša besedila, nove rubrike ...). Jubilej smo zaznamovali januarja 2013 z razstavo, retrospektivo pomembnejših člankov, objavljenih v sedmih desetletjih. V letu 2014 smo pričeli enkrat mesečno izdajati tematske številke, kjer smo poskušali temo, ki smo jo prepoznali za pomembno za slovenske delavce in sindikate, podrobneje osvetliti na podlagi ključnih informacij, prispevkov strokovnjakov ter intervjujev ključnih akterjev stroke in sindikalistov. Tematske številke so postale bolj prepoznavne in so dobro sprejete med bralci.

Ker vsakokrat posebej pozovemo k naročanju teh »mini priročnikov« na določeno temo, niha tudi njihova naklada. Ugotavljamo, da je to bolj povezano s promocijo same številke kot s temo. Stalnih naročnikov vseh tematskih številk imamo več kot sto, dodatno pa se jih naroča še med 200 in 2000 izvodov. V prihodnje bi se kazalo temu področju bolj posvetiti in tematske Delavske enotnosti promovirati bolj sistematično.

Seznam tematskih števil Delavske enotnosti:

Mesec/leto 2014	2015	2016	2017
Januar /	Varnost in zdravje pri delu 3	Upokojevanje 2	Sindikat smo mi vsi!
Februar /	Sindikalni zaupnik	Pravice iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja - 1	Plačni priročnik
Marec Poklicno upokojevanje	Letni dopust	Pravice iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja - 2	Invalidi

April	Minimalna plača	Promocija zdravja	Stavke	Delo v tujini
Maj	Delovni čas	Dodatki k plačam (minimalna plača)	Upravljanje sindikalne članarine	
Junij	Zaposlovanje 1	Kazenska odgovornost delodajalcev	Negotove oblike dela	Prihodnost trga dela
Julij	Zaposlovanje 2	Soupravljanje	Komuniciranje v sindikatih	Alkohol in druge prepovedane substance na delovnem mestu
Avgust	/	/		
September	Kolektivne pogodbe	/	Sindikati in javnosti	Pogodba o zaposlitvi
Oktober	Varnost in zdravje pri delu 1	Akcijska moč sindikata	Izobraževanje in usposabljanje	ZSSS gre naprej
November	Varnost in zdravje pri delu 2 – Psihosocialna tveganja	/	Enake možnosti	Pravna pomoč
December	/	Upokojevanje 1		

Kljub številnim posvetovanjem s sindikati, člani ZSSS in podanim predlogom o preoblikovanju glasila in spremembi izhajanja (štirinajstdnevnik ali mesečnik) spremembe niso bile uveljavljene. Naklada je žal zadnjih pet let stalno padala in glasilo trenutno izdajamo v 5000 izvodih, razen mesečne tematske številke, ki doseže nekaj več bralcev.

SDPZ je edini član ZSSS, ki glasilo Delavska enotnost naroča stalno za vse svoje člane. Občasno glasilo vsem svojim članom zagotovi še SKVNS, nekajkrat na leto pa še nekaj drugih sindikatov, če imajo v glasilu objavljene svoje članke, ki so za sindikat pomembni.

Eden od pozitivnih vidikov lastnega glasila je tudi oglaševanje kartice ugodnosti, ki je poleg oglasov Delavske hranilnice edino, kar oglašamo v našem glasilu. Kako se lotiti tega področja, smo v ZSSS že večkrat razpravljali, a do enotnega stališča nismo prišli. Prevladalo pa je mnenje, da je treba biti pri tem previden, saj oglaševanje družb in blagovnih znamk firm, kjer ne spoštujejo socialnega dialoga ali pa ga celo zavirajo in onemogočajo, ne sme biti v ospredju ne glede na ekonomski interes oz. finančno (ne)vzdržnost izhajanja glasila.

V tem času je bilo nekaj govora tudi o pomladitvi in okrepitvi uredništva, zlasti pa o več sodelovanja s stroko vseh ravni organiziranosti ZSSS. Slednje se še najbolj uresničuje v okviru tematskih Delavskih enotnosti.

V letu 2014 je Delavska enotnost prvič kandidirala tudi za sredstva za pluralizacijo medijev pri ministrstvu za kulturo. Deloma smo projekt, ki smo ga imenovali PRAV - Priročnik za uporabo pravne in socialne države, leta 2015 tudi uresničili, a ga po neodobitvi sredstev in neuspeli pritožbi in dopolnitvi na ministrstvu prekinili.

Na področju informiranja smo se vseh pet let nekajkrat letno posluževali, predvsem ob pomembnih novicah in dogajanju v ZSSS, tudi širšega obveščanja članov preko e-novic, poslanih na elektronske poštne naslove. Žal pa je v evidenci članstva še vedno le tretjina članov, ki so nam zaupali svoj elektronski naslov.

Poleg informiranja in obveščanja v Delavski enotnosti in po elektronski pošti smo sindikaliste in članstvo obveščali še preko spletne strani, ki smo jo leta 2016 tudi temeljito prenovili, posodobili ter jo naredili uporabnikom prijaznejšo.

S širšo javnostjo smo redno komunicirali preko novinarskih konferenc in nekatere prenašali preko spletne strani tudi v živo. V petih letih smo izvedli več kot 180 novinarskih konferenc.

Predsedniki sindikalnih central so odnos do perečih vprašanj večkrat izrazili na novinarskih konferencah

Za informiranje članov uporabljamo tudi družbena omrežja; na Facebooku nam sledi 1800 ljudi, novice objavljamo dnevno, isto na Twitterju, kjer nam sledi 650 ljudi, kar je za slovenske razmere kar lepa številka.

XII.5. Svetniki ZSSS v Državnem svetu RS

Člani interesne skupine delojemalcev, ki jih je izvolila ZSSS (Oskar Komac, Drago Ščernjavič in Dušan Semolič), so v državnem svetu dosledno uveljavljali stališča naše organizacije – še zlasti v številnih zakonodajnih postopkih.

V razpravah in sprejemanju odločitev o zakonih za izvrševanje proračunov v obdobju 2012–2016 so naši člani dosledno opozarjali in zavračali predloge, ki so bili rezultat ekstremnega varčevanja na račun zniževanja standarda zaposlenih, brezposelnih in upokoјencev.

Odločno smo nasprotovali uvedbi fiskalnega pravila in posegu v ustavo, ki je radikalno omejil uveljavljanje pravice do referendumu.

Opozarjali smo na pereče probleme, ki so bili povezani z negospodarnim in zaskrbljujočim delovanjem uprave Vzajemne v škodo zavarovancev.

V razpravah pri predlogu zakona o Slovenskem državnem holdingu smo opozarjali na nejasno strategijo naložb, se zavzemali za zaščito delovnih mest še pred prenosom lastništva in poudarjali potrebo po večji vlogi ekonomsko-socialnega strokovnega odbora. Še zlasti smo branili interese zaposlenih v Cinkarni Celje.

Podpirali smo predlog zakona o premostitvenem zavarovanju poklicnih športnikov.

Podpirali smo sprejem predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravilih, ki ga je predlagal Drago Ščernjavič.

Preprečili smo namere delodajalcev, da bi uveljavili veto na zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o minimalni plači in na zakon o Kobilarni Lipica.

Dosledno smo nastopali proti vsem predlogom, ki so nameravali uvesti deregulacijo na področju nekaterih poklicev.

Z nastopi v komisijah državnega sveta in na seji državnega sveta nam je uspelo preprečiti veto na zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini. V tem zakonu je bilo kar nekaj predlogov, ki so sledili zahtevam ZSSS.

Naši skupini delojemalcev v državnem svetu je uspelo preprečiti veto na zakon s spremembi zakona o praznikih in dela prostih dnevih, ki je vračal 2. januar kot dela prosti dan.

Naši predstavniki so v državnem svetu vložili tudi predlog veta na zakon o športu. Ta zakon ne upošteva temeljnih načel zakona o delovnih razmerjih s tem, da posega v pravice športnikov in strokovnih delavcev na področju športa z uzakonitvijo številnih izjem, ki bodo objektivno povečevale prekarna dela in zmanjševale pomen in vlogo zaposlovanja po delovnih pogodbah v skladu z zakonom o delovnih razmerjih. Še zlasti nevarna za socialno varnost športnikov in strokovnih delavcev je uzakonitev veriženja za obdobje desetih let in izključitev vloge kolektivnih pogodb v športu.

XII.6. Vpetost ZSSS v družbo in institucije

V kontekstu neposrednega vplivanja na javno politiko je ZSSS vključena preko svojih predstavnikov v različne organe v različnih institucijah v Sloveniji in EU.

PREDSTAVNIKI ZSSS V SLOVENIJI		
INSTITUCIJA	ORGAN	PREDSTAVNIK ZSSS
1. Državni svet RS – 40 svetnikov	• svetniki	mag. Dušan Semolič Drago Ščernjavič Oskar Komac
2. Ekonomsko-socialni svet		mag. Dušan Semolič Andrej Zorko
3. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije v mandatu 2014–2018	• svet zavoda (iz ZSSS od 7 sindikalistov, ki predstavljajo reprezentativne sindikalne centrale, in 1 sindikalist, ki predstavlja upokoјence)	Milan Utroša (predsednik Sveta ZPIZ) Lučka Böhm Branko Pintar (SUS)
4. Zavod RS za zaposlovanje	• svet zavoda (3 sindikalisti)	Frančišek Verk
5. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije v mandatu 2013–2017	• upravni odbor (2 sindikalista) • skupščina zavoda (15 sindikalistov, ki zastopajo interes aktivnih zavarovancev, in 1 predstavnik SUS, ki zastopa interes upokoјencev) • območni sveti ZZZS - Celje - Koper - Kranj - Krško - Ljubljana - Maribor - Murska Sobota - Nova Gorica - Novo mesto - Ravne na Koroškem	Lučka Böhm (predsednica upravnega odbora) mag. Andreja Poje Mojca Šumer Mitja Šuštar Anton Rozman mag. Ladislav Rožič mag. Nina Štrajhar Zdenka Bobovec David Švarc Francka Četković (Zastopanje interesa upokoјenskih zavarovancev v skupščini ZZZS – SUS) mag. Mojca Stropnik Bojan Kramar Romana Oman, Danijela Mohorič Marjan Urbanč, Ivica Sotelšek mag. Nina Štrajhar Mojca Šumer Zdenka Bobovec Ivica Gnezda Šuligoj Igor Iljaš, Lucija Vidmar Lojze Raško, Gordana Konečnik

6. Kapitalska družba	• Nadzorni odbor • Odbor za obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje	mag. Ladislav Rožič mag. Andreja Poje Darko Milenković
7. Slovenski državni holding (SDH)	• Ekonomsko-socialni strokovni odbor	Lidija Jerkič (predsednica ESSO)
8. Modra zavarovalnica	• Odbor zaprtega pokojninskega sklada za javne uslužbenke	Drago Ščernjavič
9. Statistični urad RS	• Statistični svet	mag. Andreja Poje
10. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	• Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje • Strokovni svet Republike Slovenije za izobraževanje odraslih	mag. Staša Pernat Lesjak mag. Staša Pernat Lesjak
11. Center za poklicno izobraževanje RS	Področni odbori za poklicne standarde: • Izobraževanje, umetnost, kultura • Poslovanje in uprava • Tehnika, računalništvo • Proizvodna tehnologija • Arhitektura, gradbeništvo in rudarstvo • Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, prehrana, veterina • Zdravstvo in sociala • Storitve • Vojaščina, varovanje • Trajnostni razvoj • Programski svet za promocijo NPK	Denis Miklavčič Ladislav Rožič Vojko Fon Anton Rozman Boris Frajnković Karmen Leban Darko Milenković mag. Staša Pernat Lesjak
12. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Direktorat za kohezijsko politiko	• Nadzorni odbor za Operativni program strukturnih skladov 2014–2020	Marko Tanasić

PREDSTAVNIKI ZSSS NA MEDNARODNI RAVNI

INSTITUCIJA	ORGAN	PREDSTAVNIK
1. Evropska konfederacija sindikatov – 85 nacionalnih organizacij	• Izvršni odbor • Odbor za mlade • Odbor za ženske • Odbor za varnost in zdravje • Stalni odbor za gospodarstvo in zaposlovanje • Stalni odbor za usklajevanje kolektivnega pogajanja • Delovna skupina za migracije in vključenost • Delovna skupina za zakonodajo in socialno politiko • Delovna skupina za vseživljenjsko učenje • Delovna skupina za trajnostni razvoj, energetiko in klimatske spremembe • Delovna skupina za ekonomsko in socialno kohezijo • Delovna skupina za socialno zaščito • Delovna skupina za delavsko participacijo • Delovna skupina za trgovino in globalizacijo • ETUI - NETLEX	mag. Dušan Semolič (član) Pavle Vrhovec (namestnik) Želimir Stanić mag. Andreja Poje Lučka Böhm Andrej Zorko mag. Andreja Poje Marko Tanasić Lučka Böhm mag. Staša Pernat Lesjak Pavle Vrhovec mag. Andreja Poje Lučka Böhm Andrej Zorko Andrej Zorko Maja Konjar
2. Evropski ekonomsko-socialni odbor (ECOSOC) – 353 članov /7 Slovenija	• Skupina II (delojemalci) in biro	Andrej Zorko
3. Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer (EUROFOUND)	• Upravni odbor	Maja Konjar Katja Gorišek (namestnica)
4. Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja (CEDEFOP)	• Upravni odbor	Anton Rozman
5. Evropska komisija	• Svetovalni odbor za poklicno usposabljanje (Evropska komisija) (ACVT) • Svetovalni odbor za prosto gibanje delavcev (Evropska komisija) (ACFMW) • Svetovalni odbor za zdravje in varnost pri delu (Evropska komisija) (ACHS) • Odbor Evropskega socialnega sklada	Anton Rozman Marko Tanasić Lučka Böhm Nadomestna članica: Katja Gorišek mag. Staša Pernat Lesjak
6. Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA)	• Upravni odbor • Biro	Lučka Böhm Lučka Böhm Katja Gorišek (nadomestna članica)
7. Regionalni sindikalni svet Solidarnost, ki združuje sindikalne centrale z območja nekdanje Jugoslavije	• Regionalni svet • Odbor za mlade	Dušan Semolič Pavle Vrhovec Želimir Stanić

XII.7. Seje organov ZSSS

ZSSS je imela v obdobju med 6. in 8. kongresom šest sej konference ZSSS, 23 sej predsedstva ZSSS in 36 sej izvršnega odbora ZSSS.

Predsedstvo ZSSS v tem mandatu

Kolegij predsednika ZSSS Dušana Semoliča se je sestajal vsak ponedeljek

Torkovi jutranji pogovor s predsednikom ZSSS ob kavici je postal tradicija

XII.8. Služba za evidenco članstva ZSSS

Ne glede na število članov se je delo službe za evidenco v zadnjem petletnem obdobju povečalo, služba pa je prevzela v tem času tudi nove naloge, ki niso neposredno vezane na samo zbirko podatkov.

Novost je predvsem uspešno uvedeno individualno plačevanje članarine in njeno spremljanje, čeprav ga nekateri sindikati iz njim znanih razlogov ne želijo uvesti, in to kljub temu, da je po podatkih iz evidence očitno, da so posamezniki samoplačniki. Poleg spremljanja, to je izvoza podatkov o plačnikih in uvoza o vplačilih, razčiščevanja nejasnih vplačil, služba tudi tiska položnice in pripravlja opomine za neplačnike.

Ne glede na to, da smo usposobili zaposlene na sindikatih in območjih, v regijah, so pogoste zahteve, da služba pripravlja statistična poročila in izpise, ki bi jih izurjeni uporabniki lahko pripravili sami, s preprosto uporabo menijev v programu evidenca, kar je seveda dodatno delo.

Delavci službe informatika sodelujejo tudi mimo svojih nalog pri najrazličnejših projektih, ki se jih je lotila ZSSS.

Rakava rana pri delu službe je še vedno neredno sporočanje sprememb ali pa sploh ne iz posameznih okolij in zadrževanje novo podpisanih pristopnih izjav.

Služba v vsem tem obdobju tudi opozarja na nezakonite zbirke podatkov po območjih ali regijah, skoraj gotovo tudi v sindikalnih organizacijah, kjer je število članov drugačno kot po podatkih službe za evidenco. V posameznih okoljih tudi kršijo zakon o varstvu osebnih podatkov, s tem da na zahtevo računovodstev fotokopirajo oziroma skenirajo pristopne izjave.

XII.9. Prejemniki priznanj ZSSS 2013–2016

XII.9.1. Prejemniki plakete Svobodnih sindikatov Slovenije

LETO 2013

1. Ivan Firšt, podpredsednik izvršnega odbora SKEI v Invalidsko podjetniškem centru Gorenje
2. Boris Kidrič, predsednik sindikata GIT v Zdravilišču Rogaška Slatina – Zdravstvo
3. Janko Valente, podpredsednik regijske organizacije SKEI za Koroško

LETO 2014

1. Marta Kramberger, strokovna delavka sindikata v podjetju Terme Maribor
2. Roland Feicht, vodja regionalnega projekta za delovne odnose in socialni dialog v Južno-vzhodni Evropi sklada Friedrich-Ebert

LETO 2015

1. Jože Fajs, član Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije, zaposlen v družbi Impol
2. Darja Kupljen, predsednica Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije v Koroški kmetijsko-gozdarski zadrugi Slovenj Gradec
3. Marija Likar, predsednica Sindikata gostinstva in turizma Slovenije v Grand hotelu Toplice na Bledu
4. Hedvika Možina, predsednica Konference Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije Pošte Slovenije
5. Anton Plevčak, sindikalni zaupnik Sindikata državnih organov Slovenije v Agenciji za kmetijske trge in razvoj podeželja

LETO 2016

1. Goran Lukič, nekdanji strokovni delavec in izvršni sekretar ZSSS

Ob prvem maju predsednik ZSSS Dušan Semolič vsako leto podeljuje najvišje priznanje ZSSS – plaketo Svobodnih sindikatov Slovenije

LETO 2017

1. Jožef Horvat, predsednik Sindikata tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije v Planiki Turnišče
2. Milan Sovinc, nekdanji predsednik Sindikata tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije v družbi Alpina, d. o. o., Žiri
3. Janja Škoda, članica Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije, zaposlena v Termah Krka, d. o. o.
4. Branko Štiberč, predsednik sindikalne podružnice SKEI Arosa Mobila
5. Komisija za kulturo, šport in rekreacijo pri sindikatu SKEI

XII.9.2. Prejemniki priznanja, ki ga predsednik ZSSS podeljuje ob 1. maju za dolgotrajno delo v ZSSS

LETO 2013

1. Dragica Andlovič, nekdanja predsednica Sindikata komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije
2. Franc Dolar, nekdanji predsednik Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije
3. Srečko Čater, nekdanji predsednik Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije
4. Edi Kosi, nekdanji predsednik Sindikata finančnih organizacij Slovenije
5. Jovo Labanac, nekdanji sekretar Sindikata delavcev kmetijstva in živilske industrije Slovenije
6. Doro Hvalica, nekdanji predsednik Sindikata kulture in narave Slovenije - Glosa
7. Tomaž Kumer, nekdanji predsednik Sindikata kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije

LETO 2014

1. Darinka Auguštin, predsednica Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije

LETO 2015

1. Milan Utroša, nekdanji sekretar ZSSS
2. Romana Oman, nekdanja sekretarka OO ZSSS Gorenjske
3. Franček Kavčič, nekdanji urednik Delavske enotnosti
4. prof. dr. Miroslav Stanojević, redni profesor na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani
5. Željko Slunjski, nekdanji sekretar Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške
6. Ivanka Jana Poljanšek, predsednica sindikata KNG v podjetju Helios in predsednica sveta delavcev

LETO 2016

1. Darja Dragomirović, predsednica sindikata delavcev trgovine v Nami
2. Vincencij Jakopič, nekdanji predsednik sindikata SKEI v Litostroju

LETO 2017

1. Lučka Böhm, izvršna sekretarka ZSSS
2. Željko Eranovič, vodja ekonomata ZSSS
3. Gregor Miklič, preminuli izvršni sekretar ZSSS (prevzela Boža Miklič)
4. Staša Pernat Lesjak, izvršna sekretarka ZSSS
5. Andreja Poje, izvršna sekretarka ZSSS
6. Irena Prusnik, administrator organov ZSSS in dolgoletna tajnica predsednika ZSSS
7. Pavle Vrhovec, generalni sekretar ZSSS
8. Andrej Zorko, izvršni sekretar ZSSS

9. Silvana Turina, predsednica sindikata podjetja Agroind
10. Andrej Furlan, predsednik sveta delavcev podjetja Agroind

XII.9.3. XII.9.3. Prejemniki priznanja roža mogota

LETO 2013

1. Vesna Stojanovič, predsednica sindikata in predsednica sveta delavcev v poslovnem sistemu Mercator

LETO 2014

1. Erika Brnot, predsednica sindikata in članica sveta delavcev v Tosami

LETO 2015

1. Majda Stubelj, predsednici sindikata v Pošti Slovenije, poslovna enota Nova Gorica.

LETO 2016

Ni bilo podelitve

LETO 2017

1. Marjeta Mušič, zaposlena v družbi DIPO, prej predsednica sindikata v Rutar Centru Maribor

XIII. ZSSS IN PROJEKTI

Z vstopom v Evropsko unijo leta 2004 je Slovenija pridobila pravico do uporabe evropskih sredstev iz evropskih strukturnih skladov in drugih programov sofinanciranja projektov. ZSSS je že v samem začetku začela izvajati mednarodne projekte. Od leta 2012 naprej pa se je na tem področju dodatno kadrovsko okrepila in tudi izdala smernice projektne pisarne ter v naslednjih petih letih prijavila skupaj 14 projektov, od tega je bilo na razpisih uspešnih sedem projektov. Trije projekti so se izvajali na mednarodni ravni, štirje pa so bili izvedeni na nacionalni ravni. Med temi sta bila dva sofinancirana od Evropskega socialnega sklada in dva od ZZZS. Med zavrženimi projekti so bili: Moderno sindikalno komuniciranje – 2013, Napoteni delavci – 2013, Sindikalna akademija – 2014, Pozor, migranti – 2015, Kaj je prav – Informacije za uporabo pravne in socialne države – 2015, Prijazna ureditev delovnega časa, ki podpira družinske in zasebne obveznosti zaposlenih ter spodbuja enakost spolov v turizmu in trgovini – 2016. Skupaj smo v petih letih pridobili sredstva za sofinanciranje naših projektov v višini 638.308,95 EUR (do maja 2017).

V ZSSS smo sodelovali tudi v vlogi partnerjev pri 14 projektih (Pogajalska šola (ZDS), WIM - Workers' involvement for better and sustainable management in undertakings in Slovenia, Macedonia, Montenegro and Serbia (ZDS), WLB Balkan - Changing traditional mindset through collective agreements in the Western Balkans – the role of social partners in enabling work – family reconciliation and gender equality (ZDS), Skrb za zdravje zaposlenih skozi usmerjeno obvladovanje psihosocialnih obremenitev (ZRC SAZU), Ocenjevanje izvorov psihosocialnih tveganj v zdravstvenih, socialnih in izbranih dejavnostih javnega sektorja: e-orodje za celovito podporo promociji zdravja zaposlenih (ZRC SAZU), Dostojna pokojnina (ALTERNATIVA), ODA – Očetje in delodajalci v akciji (Mirovni inštitut), Gequal – Usklajevanje poklicnega in družinskega življenja v kolektivnih pogodbah: Vloga socialnih partnerjev pri spodbujanju enakosti spolov (Inštitut za delo), InARCO – Information Actions for Cooperation regarding Cross-border-workers in Alpine Arch countries (UIL), RIDE (Rights without borDErs): Posting of workers: enhancing administrative cooperation and access to information (CISL), EMPA – Employees' participation as lever to employability: dimensions, approaches, impact and perspectives (CGIL), A4I European network of assistance for integration of migrant workers and their families (CISL), FAIR MOBILITY – Preparatory action: Information centers for EU migrant workers and posted workers (DGB, Arbeit und Leben), Fair Posting (DGB, Arbeit und Leben), od tega pri šestih, ki so jih izvajale sindikalne organizacije iz drugih držav članic EU in pri devetih projektih v organizaciji nacionalnih akterjev. Skupaj smo v petih letih pridobili sredstva za sodelovanje pri partnerskih projektih v višini 196.025,51 EUR (do maja 2017). ZSSS je sodelovala še pri nekaterih drugih projektih, ki pa niso imeli finančno ovrednotenega sodelovanja.

Izpeljali smo vrsto uspešnih projektov, med drugim o usklajevanju poklicnega in družinskega življenja v kolektivnih pogodbah

Vsi projekti, ki smo jih izvajali, so bili v funkciji sledenja programskim nalogam ZSSS. Tako nam je uspelo intenzivneje razvijati nekatera vsebinska področja, še posebej enake možnosti, najbolj ranljive skupine na trgu dela, kot so migranti in napoteni delavci, ter varnost in zdravje pri delu. Projektno delo je tako omogočilo dodatne raziskave, mreženje s ključnimi institucijami, izdajo publikacij ter razvoj programov usposabljanja. Izvajanje projektnega dela tudi ni šlo v škodo članarine, saj smo vse dodatne stroške, vključno s stroški dela, pokrili iz sredstev projekta.

XIII.1. Izvedeni projekti, kjer je ZSSS bila nosilec

XIII.1.1. Integracijski paket za brezposelne migrante, begunce in prosilce za azil (2010–2013)

Višina sofinanciranja iz Evropskega socialnega sklada je bila 85 % in 15 % iz državnega proračuna (MDDSZ) (celotni proračun projekta: 297.983,59 EUR).

Partnerji pri projektu so: Slovenska filantropija – Združenje za promocijo prostovoljstva; pridruženi partnerji so: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani, Pravna Fakulteta Univerze v Ljubljani, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Gospodarska zbornica Slovenije, Center za poslovno usposabljanje.

Rezultati projekta so takšni:

- vključevanje oseb iz ranljive ciljne skupine (mladi, ženske)
- tri ustvarjena delovna mesta – od tega eno zeleno delovno mesto
- svetovanja in informiranja ter poglobljena svetovanja za brezposelne migrante
- raziskava obstoječih kompetenc migrantov, prosilcev za azil, in beguncev, povezanih z zaposlovanjem in socialnim vključevanjem
- delovno srečanje avstrijskega sindikata GPA DJP in organizacije PICUM ter O.R.CA. iz Bruslja s strokovno ekipo, ki pripravlja enotni izobraževalni program za zagovornike pravic migrantov, prosilcev za azil, in beguncev
- dva študijska obiska (Avstrija, Norveška)
- priprava in izvedba izobraževanja za zagovornike pravic migrantov, prosilcev za azil
- priročnik s smernicami za delo zagovornikov
- vzpostavitev krizne telefonske številke
- zgibanka ABC INTEGRACIJE
- izvedba letnega festivala multikulturalnosti
- seznam kompetenc za naziv »zagovornik pravic ranljivih skupin«
- seznam indikatorjev za »certifikat multikulturalnosti« za podjetja in organizacije

XIII.1.2. Dostojen projekt za dostojno delo (Decent project for decent work) (2012–2013)

Višina sofinanciranja iz Norveškega finančnega mehanizma, Sklada za dostojno delo in tristranski dialog je bila 90,00 % (81.942,00 EUR).

Partnerji so bili sindikati iz držav: Landsorganisasjon i Norge - LO Norway.

Rezultati projekta so takšni:

- zaposlitev mlade brezposelne osebe iz primarne ciljne skupine
- priprava primerjalne analize o javnih politikah trga dela na področju mladih v Sloveniji in na Norveškem
- priprava predloga najmanj 10 novih indikatorjev za merjenje dostojnosti dela
- priprava predloga ukrepov za izboljšanje položaja mladih v Sloveniji
- informiranje mladih in povečanje zavedanja o agendi dostojnega dela med mladimi in socialnimi partnerji
- dva študijska obiska projektnih partnerjev (v Oslu in v Ljubljani)
- dve novinarski konferenci
- osem delavnic in predavanj na temo dostojnega dela, brezposelnosti mladih, sindikalizma, mreženja, delovnopravne zakonodaje in aktivne politike zaposlovanja
- vzpostavitev socialnih omrežij (Twitter, Facebook)
- izvedba mobilnega video natečaja
- priprava publikacije Problemska analiza položaja mladih na trgu dela – s predlogi ukrepov za znižanje stopnje brezposelnosti mladih v Sloveniji

XIII.1.3. Plačne razlike med spoloma – od znanja k dejanju (Gender pay gap – from expertise to action) (2012–2013)

Višina sofinanciranja iz Evropske komisije je bila 89,50 % (52.192,26 EUR).

Partnerji so bili: Österreichischer Gewerkschaftsbund – Avstrija, Združenje delodajalcev Slovenije – ZDS, Slovenija, Savez samostalnih sindikata Hrvatske – Hrvaška, Savez samostalnih sindikata Srbije, Samostalni sindikat zaposlenih u poljoprivredi, prehrambenoj, duvanjskoj industriji, vodoprivredi i šumarstvu Vojvodine, Unija slobodnih sindikata Crne Gore – Črna Gora.

Rezultati projekta so takšni:

- študija Enako plačilo za enako delo
- priročnik Enako plačilo za enako delo v petih jezikih (angleščina, nemščina, srbsčina, hrvaščina in slovenščina)

XIII.1.4. Boljše poklicno zdravje delavcev z usposabljanjem delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu (2013–2014)

Višina sofinanciranja iz Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije je bila 86 % (55.000,00 EUR).

Partner je bil ZRC SAZU.

Rezultati projekta so takšni:

- publikacije:
  - žepni priročnik »Vade mecum« delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu
  - publikacija za usposabljanje za izvedbo volitev delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu
  - publikacija za usposabljanje o splošnih znanjih in veščinah delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu
- e-učila: on-line učila za pridobivanje dodatnih znanj in veščin o posebnih področjih varnosti in zdravja pri delu
- usposobljena ekipa predavateljev/tutorjev/mentorjev

XIII.1.5. Posodobitev industrijskih odnosov skozi spodbujanje prenove kolektivnih pogodb (2013–2014)

Višina sofinanciranja iz Evropskega socialnega sklada je bila 85 % in 15 % iz državnega proračuna (MDDSZEM) (celotni proračun projekta: 174,664,85 EUR).

Partner pri projektu je bilo Združenje delodajalcev Slovenije – ZDS (Slovenija). Projekt je bil izveden v sodelovanju s sodelavci na območjih ter predsedniki v sindikatih podjetij.

Rezultati projekta so takšni:

- sodobno opremljena seminarska soba za pogajanja in sestanke socialnih partnerje ter sestankov preko telekonference
- natančna strokovna analiza vsebin kolektivnih pogodb na ravni dejavnosti s priporočili in smernicami za kolektivna pogajanja
- natančna strokovna analiza vsebin kolektivnih pogodb na ravni podjetij s priporočili za kolektivna pogajanja na podjetniški ravni
- dvodnevna mednarodna konferenca (predstavitev raziskave, dobrih praks iz tujine, vsebin sporazumov, izkušenj socialnih partnerjev na panožni ravni)
- tri srečanja delovne skupine za vsebine KP in izdelani trije paketi priporočil
- Izvedba usposabljanj za sindikalne pogajalce (poglobljeno poznavanje vsebin, ki se lahko vključujejo v KP (vsebine sporazumov evropskih socialnih partnerjev in dodatne vsebine), in usposabljanje za učinkovito iskanje informacij za kakovostno pripravo na pogajanja)
- knjižica s smernicami za prenovo in posodobitev vsebin KP
- PROTOKOL MED SOCIALNIMI PARTNERJI
- informativni plakat o pomenu kolektivnih pogodb
- informativna zgibanka o kolektivnih pogodbah za zaposlene

XIII.1.6. Boljše poklicno zdravje delavcev z usposabljanjem delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu za učinkovito sodelovanje pri ocenjevanju tveganja (2015–2016)

Višina sofinanciranja iz ZZZS je bila 89 % (143.493,43 EUR).

Rezultati projekta so takšni:

- priročnik o ocenjevanju tveganja zaradi fizikalnih, kemičnih in bioloških obremenitev na delovnem mestu ter o vlogi delavskih zaupnikov v postopku ocenjevanja (naklada 500 izvodov)
- program usposabljanja delavskih zaupnikov za učinkovito predstavljanje interesov delavcev za varno in zdravo delovno okolje pri ocenjevanju tveganja zaradi fizikalnih, kemičnih in bioloških obremenitev na delovnem mestu ter o vlogi delavskih zaupnikov v postopku ocenjevanja
- priročnik o ocenjevanju tveganja zaradi psihosocialnih obremenitev na delovnem mestu ter o vlogi delavskih zaupnikov v postopku ocenjevanja (naklada 500 izvodov)
- program usposabljanja delavskih zaupnikov za učinkovito predstavljanje interesov delavcev za varno in zdravo delovno okolje pri ocenjevanju tveganja zaradi psihosocialnih obremenitev na delovnem mestu ter o vlogi delavskih zaupnikov v postopku ocenjevanja
- publikacija s predstavitev poklicnih bolezni, ki so najbolj prisotne v Sloveniji (naklada 2000 izvodov)
- e-priročnik za pridobitev veščin komuniciranja na posvetovanjih delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu z delodajalcem
- oprema e-učilnice z računalniško opremo za računalniško opismenjevanje delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu (prenosniki in programska oprema)
- program usposabljanja delavskih zaupnikov za varnost in zdravje za pridobitev veščin za uporabo osnovne informacijske tehnologije
- dodatna e-učila za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu

XIII.1.7. Jamstvo na poti – junaki zaposlovanja (Guarantee on the move)

Višina sofinanciranja iz Evropske komisije je bila 86,03 % (172.432,12 EUR).

Partner je bila Mreža MAMA (Slovenija)

Rezultati projekta so takšni:

- okrepitev ozaveščenosti o shemi Jamstvo za mlade (JzM) v starosti med mladimi od 15 do 29 let preko socialnih omrežij ter preko t. i. peer-to-peer pristopa
- povečanje količine razpoložljivih informacij o storitvah, ki jih nudi Zavod RS za zaposlovanje
- ustvarjena mreža ambasadorjev JzM, ki bodo imeli znanje in spretnosti za spodbujanje JzM, zagovarjali pravice mladih in dostojne delovne pogoje tudi po zaključku projekta
- dodatni rezultat bo promocijski material, ustvarjen v okviru projekta, ki bo na voljo v elektronski in fizični različici

XIV. BILI SMO NA ULICAH (protesti, manifestacije, obeležjenja, promocija)

V ZSSS smo tudi v tem obdobju med kongresoma organizirali številne javne manifestacije in proteste ali pa smo sodelovali na dogodkih, ki so jih organizirali drugi sindikati, različna gibanja in nevladne organizacije oziroma deli naše civilne družbe.

Nedvomno največje demonstracije, na katerih smo sodelovali tudi članice in člani iz ZSSS, so bile 4. aprila 2014 v Bruslju. Organizirala jih je Evropska konfederacija sindikatov, več kot 50.000 sindikalistom iz 21 evropskih držav pa se je pridružilo tudi 70 članic in članov sindikatov iz ZSSS. Demonstracije so bile uperjene proti nadaljevanju varčevalne politike, ki so jo izvajale članice EU, sindikalisti pa smo zahtevali, da se v Uniji spodbudi ustvarjanje novih kakovostnih delovnih mest, da se ohranijo kakovostne in vsem dostopne javne storitve ter da se zagotovi, da bodo delavske in socialne pravice ohranjene.

V tem medkongresnem obdobju so bili pogosti protesti članic in članov sindikatov javnega sektorja, na katerih so sodelovale tudi članice in člani posameznih sindikatov iz javnega sektorja v okviru ZSSS. Tako so v okviru stavke delavcev javnega sektorja 23. januarja 2013 potekali javni shodi v 14 slovenskih mestih, na katerih je protestiralo blizu 14.000 delavcev javnega sektorja. Shod v Ljubljani je bil na Prešernovi ulici pred poslopjem vlade, udeleženci pa so zahtevali pogajanja o masi plač v javnem sektorju, spoštovanje dogovorov, tudi tistih glede zmanjševanja javnih uslužbencev, ugotovitev socialne države ter ohranitev obsega, kakovosti in dostopnosti vseh javnih storitev ter vrnitev davka na dobiček na stopnjo, ki je bila prej. Na shodu sta poleg predsednikov drugih sindikalnih central in sindikatov javnega sektorja udeležence nagovorila tudi predsednik ZSSS Dušan Semolič in predsednik Sindikata delavcev državnih organov Frančišek Verk.

V medkongresnem obdobju smo večkrat protestirali pred poslopjem vlade – prizor je s protesta sindikatov javnega sektorja

Dne 9. junija 2016 se je pred poslopjem vlade v Ljubljani na opozorilnem shodu zbralo več kot 1000 članic in članov sindikatov javnega sektorja v okviru ZSSS, Konfederacije sindikatov javnega sektorja Slovenije ter

Konfederacije sindikatov Slovenije Pergam, na katerem so od vlade zahtevali nadaljevanje pogajanj o plačah v javnem sektorju, ki jih je enostransko odpovedala, ohranitev socialnega dialoga ter pravico do pogajanj. Zbrane so nagovorili predsedniki sindikalnih central Dušan Semolič, predsednik ZSSS, Branimir Štrukelj, predsednik Konfederacije sindikatov javnega sektorja, in Jakob Počivavšek, predsednik Konfederacije sindikatov Slovenije Pergam, po shodu pa je vlada predstavnike sindikatov javnega sektorja povabila na pogovor.

Sindikat delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije (VIR) in Sindikat vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ) sta 29. septembra 2016 organizirala protestni shod pred poslopjem vlade v Ljubljani zaradi izjemno nizkega plačila, ki ga prejemajo pomočnice vzgojiteljic v vrtcih. Protesta se je udeležilo okoli 2000 članic in članov obeh sindikatov, udeležencem pa so govorili glavni tajnik SVIZ Branimir Štrukelj, sekretar VIR Bojan Hribar ter predstavniki sindikatov iz posameznih vrtcev, ki so vsi zahtevali dostojno plačilo, dvig plač in zmanjšanje razlike med pomočnico vzgojiteljice in vzgojiteljico, a ne na račun slednje.

Članice in člani sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije so se udeležili tudi protesta tako imenovane »skupine J« pred poslopjem vlade, ki ga je 3. novembra 2016 organizirala Konfederacija sindikatov javnega sektorja Slovenije. Okoli 2500 udeležencev je pristojne opozarjalo, da jim je dovolj čakanja na izpolnitev dogovorov, da delajo samo za plačilo položnic in se pozabljeni na robu preživetja borijo z minimalno plačo. Zato so zahtevali, da se jim zagotovi dostojno življenje in da za svoje delo dobijo ustrezno plačilo.

Protestirali smo tudi proti delodajalskim organizacijam. Dne 16. januarja 2013 je okoli 700 članov Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije protestiralo pred poslopjem Gospodarske zbornice v Ljubljani in zahtevalo višje plače pri vseh delodajalcih v teh panogah, in sicer v podjetjih elektroindustrije za 6,5 odstotka, v kovinski industriji za 7,5 odstotka, v dejavnosti kovinskih materialov in livarn pa za 9 odstotkov. Okoli 40 članov Sindikata kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije pa je 11. julija 2013 prav tako protestiralo pred poslopjem zbornice, ker je njihovo združenje enostransko odpovedalo kolektivno pogodbo za kemično in gumarsko industrijo.

Okoli 250 protestnikov se je 27. avgusta 2014 zbralo že na tretjem protestnem shodu v podporo delavcem Naftne Petrochemia v Lendavi, ki so stavkali že od 4. avgusta. Udeleženci so z njim opozorili na stisko 111 delavcev tega podjetja, ki že tretji mesec niso prejeli plač. V protestih so poleg članov sindikata podjetja sodelovali tudi sindikalisti iz Območne organizacije ZSSS Pomurje in Sindikata delavcev energetike Slovenije.

Dne 2. marca 2016 se je na protestnem shodu pred podjetjem Alpina v Žireh, ki so ga poimenovali »Shod za Alpino«, zbralo okoli 1000 delavcev tega podjetja in njihovih podpornikov, ki sta se jim pridružila tudi generalni sekretar Sindikata tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije Anton Rozman in predsednik ZSSS Dušan Semolič in jih v nagovorih podprla. Zbrani na shodu so sporočali vladi in Družbi za upravljanje terjatev bank (DUTB), da vodstvu Alpine in njenim svetovalcem iz tujine na zaupajo in zato zahtevajo sposobno vodstvo, ki bo znalo razvoj in proizvodnjo Alpine zadržati v Žireh.

V Kopru se je 28. junija 2016 zbralo na Titovem trgu več kot 4000 protestnikov, ki so zahtevali takojšen umik točke o zamenjavi nadzornikov Luke Koper s petkove skupščine družbe, razširitev koncesijskega območja luke, takojšen sprejem programa razvoja luke do leta 2020 in takojšnjo razrešitev vseh tistih, ki rušijo Luko Koper. Če država in njeni predstavniki tega niso sposobni uresničiti, naj odstopijo, so še zahtevali. Shoda, ki so se ga udeležile delavke in delavci iz vse Primorske, so se udeležili tudi predstavniki drugih sindikalnih central s predsedniki sindikalnih central ZSSS – Dušanom Semoličem, Konfederacije sindikatov Slovenije Pergam – Jakobom Počivavškom in Konfederacije sindikatov 90 Slovenije Petrom Majcnom na čelu.

Protestirali smo tudi proti škodljivi razprodaji slovenskih podjetij. Tako je bila 10. novembra 2014 v Cankarjevem domu v Ljubljani razširjena konferenca ZSSS, na kateri je več kot 300 udeležencev sprejelo stališča ZSSS proti škodljivi razprodaji slovenskih podjetij. Po konferenci so se udeleženci odpravili pred poslopje vlade, kjer so se jim pridružili tudi tolminski puntarji ter predstavniki stranke Združena levica. Na protestnem shodu so svoja stališča predstavniki ZSSS predali državnemu sekretarju v vladi. Dne 7. februarja 2015 in 11. junija 2015 pa so se sindikalisti iz Sindikata kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije v Cinkarni Celje, Območne organizacije ZSSS Gorenjske in ZSSS pridružili protestnikom, ki so v okviru iniciative »Državljeni proti razprodaji« organizirali shode na Prešernovem trgu v Ljubljani in sporočali vladi, naj ustavi škodljivo privatizacijo in prodajo dobrih slovenskih podjetij, med drugim Cinkarne Celje, Adrie Airways Tehnike in Telekomu. Na prvem shodu se je zbralo okoli 2000, na drugem pa okoli 1000 nasprotnikov razprodaje podjetij.

Sindikat upokojencev Slovenije v okviru ZSSS je večkrat z javnimi protesti zahteval izredno uskladitev pokojnin. Tako se je 22. januarja 2015 okoli 40 predstavnikov tega sindikata ter iz vodstva ZSSS zbralo pred poslopjem vlade v Ljubljani in zahteve za izredno uskladitev pokojnin predalo državnemu sekretarju v vladi. Dne 26. februarja 2015 pa se je pred poslopjem ZPIZ v Ljubljani zbralo okoli 30 predstavnikov Sindikata upokojencev Slovenije in ZSSS ter zahtevalo od članov skupščine ZPIZ, ki so prihajali na sejo skupščine, naj podprejo izredno uskladitev pokojnin.

V okviru aktivnosti za spremembo zakona o minimalni plači je ZSSS 10. septembra 2015 v Cankarjevem domu v Ljubljani sklicala izredno konferenco, na kateri je predsednik ZSSS Dušan Semolič zbranim še enkrat predstavil aktivnosti ZSSS za spremembo zakona o minimalni plači ter se vsem sindikalistom zahvalil za odlično izpeljano akcijo zbiranja podpisov v podporo vložitvi sprememb zakona. Po konferenci je okoli 150 udeležencev konference ZSSS skupaj s predstavniki šestih sindikalnih central z zbranimi podpisi odšlo na ploščad nasproti poslopja državnega zbora in na ta način pospremlilo predsednike sindikalnih central, ki so v državni zbor odnesli 11.206 podpisov, zbranih v sedmih delovnih dneh.

Dne 10. januarja 2017 je bila v Cankarjevem domu v Ljubljani izredna konferenca ZSSS, razširjena s člani organov sindikatov, na kateri so bila sprejeta stališča ZSSS do nekaterih rešitev, vsebovanih v Beli knjigi o pokojninah. Po konferenci se je prek 200 članic in članov sindikatov iz ZSSS odpravilo pred poslopje vlade, kjer je delegacija ZSSS predala stališča do bele knjige v vložišče, saj je z vladne strani nihče ni bil pripravljen sprejeti.

Pred poslopjem vlade smo pokazali, da se ne strinjamo z rešitvami iz Bele knjige o pokojninah

Sindikati, med drugim tudi osem sindikatov iz ZSSS, s članstvom zaposlenih, ki delajo na težkih in zdravju škodljivih delovnih mestih oziroma delovnih mestih, ki jih po določeni starosti ni moč zanesljivo opravljati, so 18. januarja 2017 organizirali v Ljubljani skupni protest proti znižanju prispevne stopnje za obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje in za znižanje upravljalvske provizije. Ministrica za delo je namreč brez soglasja sindikatov odobrila pokojninski načrt, ki znižuje prispevno stopnjo poklicnega pokojninskega zavarovanja z 9,25 % na 8 % in omogoča povečanje upravljalvske provizije upravljavcu, to je Kapitalski družbi, d. d., ki je bila dogovorjena z zadnjim pokojninskim načrtom. Več kot 1000 sindikalistov se je najprej zbralo na Železniški postaji v Ljubljani in nato krenilo proti zgradbi ministrstva za delo, kjer so pristojnim izročili svoje zahteve.

V ZSSS smo sodelovali tudi na tradicionalnih srečanjih in počastitvah pomembnih dogodkov. Tako naš Sindikat kulture in narave Slovenije – Glosa vsako leto priredi ob slovenskem kulturnem prazniku – 8.

februarja manifestacijo pred Prešernovim spomenikom v Ljubljani, kjer znani slovenski igralci recitirajo različne pesmi, mimoidočim pa sindikat deli fige. Tradicionalna je vsakoletna počastitev mednarodnega dne človekovih pravic – 10. decembra, ko se skupina sindikalistov zbere pred poslopjem državnega zbora v Ljubljani in z določeno temo opozori, da so delavske pravice sestavni del človekovih pravic, delegacijo ZSSS pa sprejme tudi predsednik državnega zbora. Delegacija Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije in ZSSS vsako leto položi cvetje pred spomenik padlim železničarjem v stavki leta 1920 na Zaloški cesti v Ljubljani. Tradicionalna je tudi stojnica, ki jo zaposleni v ZSSS vsako leto postavijo ob poti spominov in tovarštva v Ljubljani in delijo čaj udeležencem pohoda ob žici okupirane Ljubljane.

Zaposleni v ZSSS vsako leto postavijo stojnico ob trasi pohoda ob žici v Ljubljani in delijo pohodnikom čaj, če je potrebno, pa zbirajo tudi podpise

Dogodki se vrstijo tudi v počastitev največjega delavskega praznika – 1. maja. Poleg vrste prvomajskih prireditev, ki jih organizirajo regijske oziroma območne organizacije ZSSS na tradicionalnih krajih, se vsako leto predstavniki ZSSS in Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške srečajo na mejnem prehodu Obrežje/Bregana in podpišejo skupni dokument, ki opozarja na pereče probleme delavstva obeh držav. Podobna srečanja organizira tudi Medregijski sindikalni svet Furlanije - Julijske krajine in Slovenije, kjer se predstavniki treh italijanskih sindikalnih central CGIL, CISL in UIL iz Furlanije - Julijske krajine ter ZSSS in Konfederacije sindikatov 90 Slovenije srečajo v obmejnem prostoru in opozorijo na probleme delavcev v obeh državah. Vsako leto se ob spominskem kamnu, ki simbolizira sodelovanje Avstrijske zveze sindikatov ter ZSSS, na mejnem prehodu Gederovci zberejo sindikalisti z družinami iz regionalne organizacije Avstrijske zveze sindikatov Štajerske ter območne organizacije ZSSS Pomurje v počastitev prvega maja.

XIV.1. Druge vrste promocije ZSSS

ZSSS je sodelovala z nasveti ter opremo za demonstracije pri snemanju celovečernega filma režiserja Vinka Möderndorferja z naslovom *Inferno* ter z nasveti in opremo pri snemanju filma režiserke Hanne Slak z naslovom *Rudar*.

Ob 25-letnici največje splošne stavke na Slovenskem, ki jo je 18. marca 1992 organizirala ZSSS in v kateri je sodelovalo več kot 400.000 delavk in delavcev, smo organizirali slovesnost, na kateri je predsednik ZSSS Dušan Semolič podelil sindikatom, članom ZSSS, spomenice, ki spominjajo na ta dogodek; izdan pa je bil tudi ponatis brošure »Spomin in opomin«, ki jo je ZSSS v spomin na stavko izdala ob njeni 10-letnici. Slovesnosti so se udeležili tudi nekateri nekdanji funkcionarji, ki so pred petindvajsetimi leti vodili sindikate v času stavke.

Ob delu smo se znali spomniti tudi nekaterih prelomnih dogodkov, na primer 25-letnice prve splošne stavke v naši državi

V mesecu maju 2017 smo po daljši prekinitvi ponovno organizirali športne igre ZSSS na igriščih športnega društva Šentvid v Ljubljani. Blizu 200 tekmovalk in tekmovalcev več sindikatov, članov ZSSS, se je pomerilo v odbojki, malem nogometu, vlečenju vrvi, pikadu, prstometu in teku na 2500 metrov.

V letu 2017 smo obnovili športne igre ZSSS

XV. OPRAVLJENO DELO V REGIJSKIH ALI OBMOČNIH ORGANIZACIJAH ZSSS

- Regijske ali območne organizacije ZSSS so bile ustanovljene z namenom, da članicam in članom sindikatov nudijo strokovno pomoč. Naloge, ki jih morajo opravljati za ZSSS in sindikate, člane ZSSS, so:
- nudenje strokovne pomoči sindikatom, organiziranim pri delodajalcih
- aktivnosti pri pridobivanju novih članov sindikatov
- pomoč pri organiziranju sindikatov pri delodajalcih ter pri včlanjevanju članov
- organizacijska in strokovna podpora za delovanje območnih odborov oz. organov sindikatov na območni oz. regionalni ravni
- strokovna pomoč pri uveljavljanju kolektivnih pogodb dejavnosti pri delodajalcih ter sodelovanje pri nadzoru nad njihovim izvajanjem
- sodelovanje in nudenje strokovne pomoči pri sklepanju kolektivnih pogodb pri delodajalcih in sodelovanje pri nadzoru nad njihovim izvajanjem
- organizacijska in strokovna pomoč pri stavkah in drugih oblikah sindikalnega boja
- nudenje strokovne pomoči sindikalnim zaupnikom in sindikatom pri delodajalcih ter njihovo zastopanje po pooblastilu
- spremljanje evidence članov sindikatov na območju
- spremljanje plačevanja članarine članov sindikatov na območju
- daje pojasnila o pravicah iz kolektivnih pogodb in zakonov ter pomoč pri njihovi uveljavitvi
- zagotavlja pomoč članom sindikata pri uveljavljanju njihovih pravic
- nudi brezplačno pravno pomoč in pravno zastopanje
- izobražuje sindikalne zaupnike (organiziranje seminarjev, delavnic)
- organizira javne manifestacije ob 1. maju – mednarodnem prazniku dela
- nudi razne ugodnosti, kot so kartica ugodnosti, športne igre, druženja ...
- izvaja promocijo sindikalnih aktivnosti (pridobivanje članstva, oglaševanje, shodi, prireditve ...)
- druge naloge, določene z akti sindikatov, članov ZSSS

XV.1. Osrednjeslovenska območna organizacija ZSSS

V obdobju od 2012 do danes je Osrednjeslovenska območna organizacija doživela kar nekaj sprememb. Poročilo je pripravljeno kot pregled dela temeljnega poslanstva, torej pregled dela s članstvom ter pregled odzivanja organizacije na spremembe v okolju. Podatki temeljijo na delu na območju osrednje Slovenije, vse v luči združitve z dvema območnima organizacijama.

Bistveno se je spremenila kadrovska struktura – od skupaj devetih zaposlenih so se štirje sodelavci sekretarji upokojili, s sodelavko, ki je opravljala določene naloge tudi po upokojitvi, smo zaključili sodelovanje, od naše sekretarke območne organizacije pa smo se morali žal posloviti, še preden bi lahko pričela uživati zaslužen pokoj. Posledično smo se okrepili z dvema novima sodelavkama, obe sta bili najprej zaposleni preko projektov Zavoda RS za zaposlovanje, po preteku le-teh pa sta z Osrednjeslovensko območno organizacijo sklenili tudi pogodbo o zaposlitvi. Vsi strokovni kadri (sekretarji, pravniki in ekonomistka) tega območja imajo tako najmanj 7. stopnjo izobrazbe.

Na podlagi določil statuta ZSSS iz leta 2014 so območne organizacije dobile nalogo, da izvedejo postopek združevanja v regijski organizaciji. Do konca leta 2014 smo v Osrednjeslovenski območni organizaciji tako izvedli združitev z Območno organizacijo Dolenjske, Bele krajine in Posavja ter skupno pravno osebo preimenovali v ZSSS, Regijsko organizacijo Zahodne Slovenije (ROZS). V postopku združevanja smo uredili vse spremljevalne postopke (registracije, združevanje financ, bančni računi ...). Na povečanem teritoriju je Regijska organizacija Zahodne Slovenije delovala z 12 sodelavci in šestimi sindikalnimi pisarnami, z gorenjskim območjem pa kljub nujenemu mentorstvu za novozaposlenega ni prišlo do povezovanja. Dalje smo v letu 2016 s soglasjem pristojnih zaposlili novo sodelavko na Primorskem ter s 1. 6. 2016 pridružili Območno organizacijo Primorske in Notranjske. Naš kolektiv se je s tem povečal še za dva sodelavca, prevzeli pa smo tudi štiri sindikalne pisarne tega območja. Skupaj z novoodprto sindikalno pisarno v Ribnici tako petnajst sodelavcev Regijske organizacije Zahodne Slovenije skrbi za delo v enajstih sindikalnih pisarnah.

Skupno delo smo v letu 2016 zastavili na novih, drugačnih temeljih, z novo generalno sekretarko. Opažamo pozitivne učinke našega povezovanja, saj se je izboljšal pretok informacij, delitev dela in racionalnost poslovanja. Posebej smo ponosni na naslednje dosežke na terenu:

- ponovno smo obudili sindikalno pisarno v Ribnici (sodelovanje z zavodom za zaposlovanje), prenovili smo sindikalni pisarni v Trbovljah in Ljubljani, v teku je osvežitev pisarne v Postojni in Kopru;
- pravno svetovanje po pisarnah na celotnem območju ROZS pokrivamo skoraj izključno z lastnim kadrom;
- pridobili smo 50 novih predsednikov sindikata, ki jih tudi izobražujemo, usposabljam in z njimi aktivno delamo (eni izmed njih so zamenjali prejšnje predsednike, nekateri pa vodijo novoustanovljene sindikate v podjetjih);
- veliko vložimo v komunikacijo, tako medsebojno kot tudi z drugimi deležniki znotraj naše krovne organizacije. V ta namen organiziramo redne delovne posvete s skupinami sindikatov, članov ZSSS, delovne posvete pravnikov, 'team buildinge' zaposlenih v ROZS; zastavili smo si cilj čim več skupnih sestankov izvajati s pomočjo sodobne tehnologije (skype konference);
- z novimi prijemi nam je uspelo zajeziiti nekajletni izrazit trend upadanja članstva, število članov sindikatov znotraj naše regije se ne zmanjšuje več;
- z alternativnimi metodami reševanja sporov, z aktivnim delom znotraj podjetij smo obrnili trend sporov, ki potekajo na sodišču. Število le-teh tako že nekaj let upada, povečuje pa se število zadev, ki se uspešno rešijo, preden je potrebno vlagati tožbe. Struktura pravnega svetovanja je tako bistveno drugačna, kar je posledica dejavnosti naših pravnih strokovnjakov. Veliko več je dopisov, sestankov z vodstvi, zagovorov znotraj podjetja in postopkov mediacije. Menimo, da je za delavce tak način reševanja sporov, še posebej, kadar to pomeni ohranitev delovnega razmerja ali hitro poplačilo terjatev, bistveno ugodnejši. Seveda pa se nekateri spori še vedno rešujejo tudi s pomočjo delovnega in socialnega sodišča ter v izvršilnih postopkih;
- poenotili smo standarde znotraj sindikalnih pisarn celotnega območja ter uskladili uradne ure sindikalnih pisarn;
- prenovili smo celotno grafično podobo organizacije, v ta namen deluje prenovljena spletna stran (www.zsss-sindikat.si), oblikovan je bil promocijski material (mape, svinčniki, vrečke ...);
- uvedli smo redno in ažurno obveščanje članov preko SMS;
- uvedli smo plačljivo telefonsko številko (090) za nečlane kot način pristopa k novim potencialnim članom;
- novim članom smo pripravili mapo za včlanjevanje z zbirom potrebnih informacij, ob upokojitvi članov pošiljamo zahvalo za članstvo s pozivom za včlanitev v Sindikat upokojencev Slovenije, ki deluje v okviru ZSSS;
- ob vsaki spremembi zakonodaje smo organizirali sklop predavanj iz posamezne delovnopravne materije. Tako smo v letu 2013 izvedli predavanja v zvezi s spremenjenim zakonom o delovnih razmerjih, predavanja o zakonu o urejanju trga dela, v letu 2014 o zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno; predavala je zaposlena Saška Kumer. Vsako leto generalna sekretarka mag. Nina Štrajhar pripravi tudi izobraževanje na temo vodenja financ sindikata. Poleg tega smo na večja srečanja predsednikov povabili zunanje strokovnjake (Vida Petrovčič, prof. dr. Barbara Kresal, vrhovni sodnik Aleksej Cvetko ...). S svojim strokovnim kadrom smo se vključili tudi v ekipo Sindikalne akademije pri ZSSS. Svoje

strokovne izkušnje, pridobljene na terenu, podajamo tudi s pisanjem člankov za sindikalno glasilo Delavska enotnost;

- naši strokovni zaposleni so sodelovali (in še sodelujejo) kot člani pogajalskih skupin v pogajanjih za kolektivne pogodbe nekaterih dejavnosti (gostinstvo in turizem, trgovina, komunala, varovanje, nepremičnine ...), sodelovali pa smo tudi pri sprejemu kolektivnih pogodb na ravni podjetij (če omenimo le nekaj večjih: Union, d. d., Mercator, d. d., Tosama, d.o.o., Semenarna Ljubljana, Helios TBLUS, Hotel Mrak, Ceros, KPL ...);
- v času med kongresoma smo članom nudili pomoč v prisilnih poravnah (Semenarna Ljubljana, d. d., Gaber, d. o. o., Lesnina inženiring, d. d. ...);
- v stečajnih postopkih je veliko dela potekalo že pred uradnim pričetkom stečaja. Pred vsakim stečajem je namreč potekalo obdobje nerednega plačevanja obveznosti, pogajanja z vodstvom, odpuščanja, groženj s stavko ... Po pričetku stečajnega postopka (nekateri smo na pobudo zaposlenih predlagali sami) je bilo potrebno (v sodelovanju s stečajnimi upravitelji) opraviti informiranje zaposlenih, prijavo terjatev v stečajni postopek, prijavo v Jamstveni in preživitveni sklad RS in druge spremljevalne aktivnosti. V tem obdobju so v stečajnem postopku pristala naslednja podjetja s člani sindikatov na območju osrednje Slovenije: Gp Bežigrad, Kom. Operativa, Avto strojni park, Arming operativa, HGV, d. o. o., Rašica Point, d. o. o., Varnost Koper, d. o. o., Lip Radomlje, Viator & Vektor storitve, HD Projekti, d. o. o., RVC Projekti, d. o. o., Bisz gradnje, Pekarna Blatnik, O1S, Erikon, d. o. o., Gd Hrastnik, d. o. o., Gradis Skupina G, Marjan Fot, s. p., Jasmin Šarič, s. p., Florest, d. o. o., Proseme, d. o. o., Semesadike, d. d., Mariteks, d. o. o., 3L, d. o. o., Stobra IP, d. o. o., Veletekstil, d. d., Garant plus, d. o. o., Natom gradbeništvo, d. o. o., Maim, d. o. o., Miloš Paulik, s. p., Andreja Vrbinc, s. p., Biring, d. o. o., Kip Kop, Metalka, Aha hoja, d. d.;
- aktivni smo bili pri obveščanju Inšpektorata RS za delo, kamor smo prijavljali nepošteno in nezakonite prakse delodajalcev, podali smo tudi precej kazenskih ovadb zaradi suma kaznivih dejanj s področja kršitev pravic delavcev (en kazenski postopek se je zaključil celo z zaporno kaznijo delodajalca);
- v času zbiranja podpisov za spremembo zakonodaje (leta 2015 za spremembo definicije minimalne plače) smo organizirali in izvedli akcijo zbiranja na najbolj prometnih točkah v Ljubljani ter po vseh večjih upravnih enotah; rezultat celotne akcije je bil skoraj dvojno potrebno število zbranih podpisov v dveh delovnih dneh;
- vsa zborovanja, manifestacije in podobne aktivnosti, ki jih organizira ZSSS, podpremo s prisotnostjo na dogodku in k udeležbi aktivno pozivamo tudi preostale člane sindikatov, delujočih na našem območju, in upokojene sindikalne predstavnike;
- vsako leto organiziramo največjo slovensko prvomajsko prireditev ob prazniku dela na Rožniku v Ljubljani (v sodelovanju s Sindikatom gostinstva in turizma), kjer iz leta v leto dajemo večji poudarek organizaciji s sindikalne strani. Leta 2016 smo k sodelovanju povabili sindikalne centrale, ki imajo sedež v Ljubljani, s soorganizacijo smo povezani s KNSS, Pergamom in KSJS. Gre za odmevno prireditev, ki je pomembna pozitivna afirmacija sindikalnega gibanja na Slovenskem in prispeva k utrjevanju podobe ZSSS;
- v januarju 2017 smo dali pobudo za tematsko številko Delavske enotnosti, namenjeno včlanjevanju (Sindikat smo mi vsi!), ter prispevali vsebine in ideje. Hkrati redno prispevamo vsebine tudi za redne številke Delavske enotnosti.

XV.2. Območna organizacija Dolenjske, Bele krajine in Posavja

V letu 2012 smo imeli dva postopka prisilne poravnave. Prvi primer je bil družba Inkos Krmelj (Skei). Postopek je bil uspešno začel in zaključen. Pri postopku ni bilo odpuščanj, zaposleni niso bili oškodovani. Podjetje uspešno posluje še danes.

Drugi primer prisilne poravnave v tem letu je bil v družbi Kovinotehna MKI Novo mesto (SDGD). Družba se je znašla v primežu insolventnosti zaradi krize v gradbeništvu. Med postopkom je bilo ogromno težav z upniki in večinskimi lastniki.

Matična družba Begrad je poslala v likvidacijo družbo Togrel Krško, delo je izgubilo cca 60 zaposlenih. Težave so se začele med postopkom likvidacije, kjer so dejavnost prodali najemniku. Zapletlo se je naknadno pri prenosu zaposlenih k najemniku. Tako družba Togrel kot najemnik so po treh mesecih končali v stečaju.

Na pogorišču družbe Novoles je začela delovati družba Naton (Sinles). Tu smo začeli postopke za ustanovitev sindikalne podružnice. Po dobrem odzivu tako uprave kot zaposlenih smo bili na pravi poti za oživitev resne proizvodnje kot sindikalne podružnice z več kot 100 člani. Zapletlo se je zaradi spora stečajnih upraviteljev (v Novolesu sta bili dve družbi, ki sta imeli prepleteno lastništvo), kateremu je eden prodal ključno opremo v prostorih, kjer je najemnik začel proizvodnjo. Po dobrih dveh mesecih je firma kot proizvodnja zastala in delavci so ponovno pristali na zavodu.

V letu 2012 smo območja aktivno sodelovala pri aktivnostih in obveščanju članstva, povezanih s spremembami ZPIZ-2 (posveti, sestanki odborov).

Ustanovljena je bila manjša sindikalna podružnica West Transport Črnomelj (SDPZ), kjer se je vanjo včlanilo 12 od 16 zaposlenih.

Ustanovljena je bila podružnica GVS Novo mesto (SKVNS). V družbo so se prezaposlili zaposleni varnostniki po stečaju družbe G7.

Izvedli smo seminar »Zaključni račun«, okroglo mizo v okviru TVU »Aktivno staranje in medgeneracijsko sodelovanje na delovnem mestu«, seminar v sodelovanju s sindikatom KNG Slovenije »zakon o slabi banki« ter delovni posvet »Interventni ukrepi vlade in aktivnosti ZSSS«. Izpeljali redno letno srečanje predsednikov in zaupnikov v Gadovi peči in novoletno srečanje predsednikov sindikalnih podružnic ter se na podlagi dogovora o sodelovanju s hrvaškimi sindikati udeležili srečanja Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške v Karlovcu.

Leto 2013 se je začelo ponovno s težavami glede insolventnosti podjetij. V začetku leta je v stečaju pristalo manjše podjetje Bobles (SINLES). Delo je izgubilo 20 delavcev.

Do večjega upada članstva je prišlo sredi poletja 2013, ko je v stečaju pristala družba Kovinotehna MKI, nad katero je bil v letu 2012 uveden postopek prisilne poravnave. Ob zaposlitev je bilo 140 delavcev.

V družbi Resistec Krško so odprli nov obrat, kar je bila ena prvih večjih investicij v regiji. Investicija je posledično prinesla cca 20 novih delovnih mest in s tem tudi nekaj novih članov.

V letu 2013 smo aktivno sodelovali s civilno iniciativo Občine Straža pri ustanovitvi delavske zadruge Novi Novoles (SINLES). Postopke smo skupaj vodili zelo dobro, vendar zaradi nedorečene zakonodaje in nekaterih poslovnih interesov iz ozadja zadruga v končni fazi ni zaživela.

V družbi Terme Krka smo po relativno kratkih pogajanjih podpisali novo podjetniško kolektivno pogodbo, s katero smo iztržili kar nekaj več pravic za zaposlene, kot jih nudi panožna kolektivna pogodba.

Uveden je bil postopek prisilne poravnave nad družbo Beti Preja Metlika (160 zaposlenih); delavci niso doživeli bistvenih oškodovanj, saj je postopek uspešno voden in firma deluje naprej.

Za člane smo pripravili izobraževalna seminarja »ZPIZ-2«, »ABC sindikalizma« ter seminar »Zakon o delovnih razmerjih«. V okviru projekta »Ohranjanje in pridobivanje novih članov v SKVNS« smo pripravili izobraževalni seminar na območju. Izobraževalni seminar je potekal tudi v okviru projekta Okrogla miza TVU »Sindikalizem kot aktivno državljanstvo«. Organizirali smo še delovni posvet »Dogovor o aktivnostih ZSSS za uveljavitev 'Nove pogodbe med delom in kapitalom' za izhod iz krize«.

Jeseni smo predsednike in zaupnike povabili na srečanje na Miklavžu pri Gorjancih, prav tako smo pripravili srečanje z Zvezo samostojnih sindikatov Hrvaške ter novoletno srečanje predsednikov sindikalnih podružnic.

Leto 2014 je zaznamoval stečajni postopek. Tokrat je v primežu insolventnosti pristal največji gradbinec v regiji, in sicer Begrad in njegove hčerinske družbe. Pred stečajem je bil začel postopek prisilne poravnave, ki pa je propadel že v samem začetku, saj družba ni vplačala predujma. Sledila je enomesečna stavka zaposlenih in posledično stečaj podjetja.

Ustanovljena je bila sindikalna podružnica Begrad TGH, ki je nastala na pogorišču hčerinske družbe Begrad trgovina. V podružnici smo združili preostale zaposlene iz podjetja Begrad. Šlo je v začetku za 30 članov.

V družbi Esol Črnomelj smo se dogovorili za novo podjetniško kolektivno pogodbo, s katero smo nadgradili pravice zaposlenih iz kolektivne pogodbe SINLES.

Pripravili smo izobraževalni seminar »Psihosocialne obremenitve na delovnem mestu: kako do boljšega zdravja zaposlenih?«, srečanje predsednikov in zaupnikov, novoletno srečanje predsednikov sindikalnih podružnic ter se udeležili srečanja s hrvaškimi sindikati.

V letu 2015 je bilo veliko aktivnosti pri usklajevanju podjetniških kolektivnih pogodb, predvsem zaradi sprememb kolektivnih pogodb na ravni panog.

V družbi Podgorje Šentjernej (SINLES) je bila dopolnjena in prenovljena podjetniška KP.

Ravno tako je bila popravljena podjetniška KP Komunale Sevnica. Še bolj uspešni smo bili pri sklepanju nove podjetniške KP v Komunali Trebnje, kjer smo delavcem res zagotovili bistveno višji standard pravic, kot jih prinaša panožna KP.

V letu 2015 je bila spreminjana podjetniška KP družbe Terme Čatež. V spremembo le-te smo bili prisiljeni zaradi finančnih težav, v katere je družbo pripeljala lastnica družbe DZS, in reprogramiranje dolgov. Kljub velikim pritiskom smo zadržali nekaj ugodnosti za člane in pravic nad KP dejavnosti. Tudi varčevalni ukrepi so omejeni zgolj do zaključka reprogramiranja dolga, kar je izrecno zapisano.

Ustanovljena je bila sindikalna podružnica Televizije Vaš Kanal Novo mesto. Res je, da samo z desetimi člani, ki pa so imeli pogum, da so se sindikalno organizirali.

Pripravili smo delovni posvet na temo »Izvajanje priprav na zbiranje podpisov za spremembo zakona o minimalni plači«, organizirali srečanje s hrvaškimi sindikati ter novoletno srečanje predsednikov sindikalnih podružnic.

V letu 2016 se je nadaljeval trend delovanja na področju urejanja pravic članov v njihovih podjetniških KP. Tako sta bili odprti prenovljeni in podpisani dve podjetniški KP, in sicer v družbi Kostak Krško in ob zaključku leta še v Komunali Novo mesto. Ob zaključku leta 2016 pa so se začela pogajanja tudi v Komunali Brežice.

V letu 2016 smo ustanovili dve novi sindikalni podružnici, in sicer v Domu starejših občanov Črnomelj (prej so bili člani konkurenčnega sindikata) in v manjši občini Kostanjevica na Krki.

Skupaj z Razvojno izobraževalnim centrom Novo mesto in Ljudsko univerzo Krško smo kot podporni partnerji udeleženi v projektu Pridobivanje temeljnih poklicnih kompetenc.

V obdobju 2012–2016 smo na območju vsako leto pripravili vsaj eno pomembno izobraževanje za člane (blagajniško poslovanje, spremembe zakonodaje ipd.). Preko panožnih sindikatov smo pripravili delavnice pri projektih, pri katerih so ti sodelovali.

V vsem obdobju smo ohranili mednarodno sodelovanje s SSSH Karlovac. Vsako leto smo pripravili dve prireditvi ob 1. maju.

V letu 2016 smo imeli seminar »Upravljanje s sindikalno članarino«, pripravili smo novoletno srečanje za predsednike sindikalnih podružnic, udeležili smo se srečanja z Zvezo samostojnih sindikatov Hrvaške.

Vsako leto smo organizirali dve prvomajski prireditvi, in sicer na Debencu pri Mirni in na Lisci.

XV.3. Območna organizacija ZSSS Primorske in Notranjske

V mandatnem obdobju 2012–2017 so bili težišče delovanja zaposlenih v območni organizaciji predvsem stečajni primeri. V ta mandat so se nam prenesli štirje odprti stečajni primeri (Meblo Top, Lipa Pohišstvo in Synthesys), od katerih so danes trije že zaključeni. Na novo pa se je v tem obdobju odprlo 19 novih primerov, in sicer: Javor Pohišstvo, Primorje, d. d., Primorje Inštalacije, Primorje Avtoservis, Javor IPP, Varnost Koper, Kraški zidar, Final, Meblo Jogi, Lipa plus, IKA, Gradbeno podjetje Gradišče, Javor vezane plošče, Avtocvet, Javor Lamelirani program, Lipica Turizem, Brest Pohišstvo in Agroind. Od teh primerov je zadnjih pet iz leta 2016.

Dogajanja v vseh navedenih podjetjih so bila pred uvedbami stečajnih postopkov dokaj zapletena in problematična zaradi zaostajanja – zamujanja plač in so se kar vrstila določena pogajanja, v katera smo bili vpeti, nemalokrat pa smo pripravljali in izvedli tudi kako stavko, vse s ciljem, da članom pomagamo iztržiti čim več, tudi takrat, ko se je že vedelo, da se stečaju ne bo možno izogniti.

Ukvarjanje s temi primeri od trenutka oklica stečaja naprej pa je bilo usmerjeno v priprave prijav terjatev. Pri tem je bilo ogromno individualnih pogovorov s člani in vse to je terjalo od zaposlenih v območni organizaciji nemalokrat celodnevno delo. Tudi ko se v nekem primeru prijavijo terjatve, se delo s tem primerom ne konča, saj je potrebno slediti procesnemu dogajanju v stečajnem postopku pa tudi dajati informacije v zvezi z usodo terjatev delavcev.

Od vseh primerov, s katerimi smo se ukvarjali, je najbolj odmeven primer Agroind Vipava 1894, saj je bil stečaj že trikrat oklican, dvakrat razveljavljen in tudi na tretji oklic so se lastniki pritožili. Ta primer je zelo kričeč z vidika zavlačevanj in nagajanj lastnikov, ki jim je pritožba dvakrat uspela iz nekih čudnih razlogov, kjer višje sodišče ni našlo nobenih procesnih napak v predhodnem postopku in tudi ne neutemeljenih predlogov. Predlog delavcev za uvedbo stečaja je vseboval argumentirano navajanje izpolnjenosti vseh procesnih pogojev za uvedbo, pa kljub temu višje sodišče favorizira voljo lastnikov, stečaj razveljavi in prvostopnemu sodišču vrne v ponovno sojenje. Ta primer bi moral v naših strokovnih službah doživeti temeljito presojo, ker je po našem prepričanju obstoječi zakon v takih primerih, ko padajo pritožbe kar zapovrstjo in se z razveljavitvami »stara oblast« ponovno ustoliči, nedorečen in pomanjkljiv in se zato povzročajo dodatne škode upnikom ter lastnikom omogoča, da v vmesnem času poberejo še kaj in tudi tisto, kar je stečajni upravitelj pred njihovo vrnitvijo že pridelal stečajne mase. Po našem prepričanju bi v takih primerih moral stečaj teči dalje, najmanj do pravomočnosti sodne odločbe. V tem primeru pa ni ob razveljavitvah stečaja prišlo do reintegracij delavcev v delovno razmerje. Tudi to je vprašanje, mimo katerega sodišča gredo, v stečajnem zakonu in tudi v ZDR-1 pa ni urejeno. V nekaterih stečajnih primerih (npr. Brest in družbe iz sistema Javor) pa gre tudi za daljša obdobja neplačevanja prispevkov za socialno varnost, kjer bi lahko tudi država kako odreagirala z vložitvijo predlogov za stečaj in presekala daljše agonije delavcev.

Kljub temu, da se v vseh teh številnih primerih ogromno ukvarjamo s člani posamezno, pa to ne prepreči usihanja članstva, saj le-to prepogosto vidi krivca za njihovo usodo v sindikatu. Gledano še iz drugega zornega kota pa lahko rečemo, da tudi kasnejša zaposlovanja teh delavcev ne morejo nadomestiti izgubljenih delovnih mest, s tem pa tudi izgubljenih članov. Kar zadeva včlanjevanje, smo žal prepogosto priča individualnemu včlanjevanju, manj je primerov skupinskega včlanjevanja. Kot svetle izjeme lahko navedemo včlanjevanje v Sindikat gostinstva in turizma Slovenije iz podjetij te panoge na Obali in iz podjetja Vina Koper.

Kar zadeva prireditve v počastitev 1. maja – praznika dela smo organizacijsko in finančno poskrbeli za tradicionalno praznovanje v Opatjem selu vse do leta 2015, ko je bila zaradi nerešenih vprašanj med lastniki parcel na prireditvenem prostoru manifestacija odpovedana; zanjo ni bilo izdano dovoljenje za uporabo prostora.

V območni organizaciji smo se zaposleni v tem obdobju ukvarjali tudi z drugimi nalogami oz. delom, z vsem, kar se je tekoče pojavljalo. Šlo je za potrebe članov posameznikov ali sindikalnih organizacij v podjetjih, zavodih in ustanovah, pa za naloge, ki so bile skupne v ZSSS ali pri posameznem sindikatu, članu ZSSS. To delo smo opravljali korektno in odgovorno, tudi če je pogosto premalo cenjeno ali pa nepriznано v sindikalni nadgradnji.

XV.4. Območna organizacija ZSSS Gorenjska

V obdobju od decembra 2012 do decembra 2016 je območje Gorenjske doživelo velike kadrovske spremembe. Še nedolgo tega so bile na tem območju polno zaposlene štiri osebe in ena oseba polovično. Konec leta 2014 in do aprila 2015 pa je na območju Gorenjske ostala le ena oseba, ob podpori računovodkinje Ivane Ahačič, ki je po upokojitvi še naprej opravljala računovodske storitve za območje po podjemni pogodbi. Vseeno je ob predanem delu prej zaposlenih, Romane Oman in Danice Mohorič, ki sta novo zaposlenemu Mateju Jemcu nudila mentorstvo in pomoč, podpora članom ostala na takšni ravni, da drastičnega upada zaposlenih ni bilo čutiti pri kvaliteti servisiranja članov. Z aprilom 2015 je bila območju Gorenjske zagotovljena dodatna pomoč z zaposlitvijo Marine Markežič. Marina se je pri svojem delu izkazala kot odlična sindikalistka, a vseeno je nadaljevala svojo službeno pot drugje in z decembrom 2015 zapustila območje Gorenjske.

Za nadomestitev Marine je z januarjem 2016 območje Gorenjske okrepila Ana Jakopič. Da gre za pravo izbiro, se je kmalu pokazalo pri njenem delu na terenu, ko so jo predsedniki takoj vzeli za svojo soborko v velikokrat trdih bojih za delavske pravice. Da gre za vrhunsko sindikalistko, se je potrdilo s tem, da so Ano želeli v svojih vrstah kar na dveh sindikatih, članih ZSSS. Tako je Ana konec leta 2016 nadaljevala svojo pot v Ljubljani, kot sekretarka SDOS-a in VIR-a.

Namesto nje je bila na območju Gorenjske zaposlena Mirela Žnidarec, ki se prav tako že kaže kot prava izbira, tako v smislu strokovnega dela kot sindikalnega čuta za člane ZSSS na Gorenjskem. Kot velika dodatna pomoč je bila z januarjem 2017 na območju Gorenjske za obdobje 10 mesecev preko javnih del zaposlena še Sara Kosirnik. Tako je območje Gorenjske po več letih velikega kadrovskega primanjkljaja leto 2017 začelo končno v takšni zasedbi, ki omogoča takšno delovanje zaposlenih na območju, da za normalno servisiranje članov ZSSS na Gorenjskem ni potrebno biti prekomerno obremenjen.

Neprecenljiva dodatna strokovna pomoč je bil celo obdobje odvetnik Igor Pišek. Poleg nešteti pravnih nasvetov, ki jih je nudil članom in zaposlenim na območju Gorenjske, je odvetnik Pišek od decembra 2012 do decembra 2016 v obliki tožb, pisnih pravnih mnenj, izvršb, prijav terjatev v stečaj, zahtev za varstvo zakonitosti, opominov in drugih pravnih sredstev opravil preko 500 pravnih vlog, in sicer:

- leto 2012: 122 primerov
- leto 2013: 97 primerov
- leto 2014: 211 primerov
- leto 2015: 78 primerov
- leto 2016: 80 primerov

Kljub veliki kadrovski podhranjenosti območja Gorenjske praktično celotno obdobje 2012–2017 je zaposlenim območja uspelo ustanoviti kar pet novih sindikatov: tri sindikate v okviru domov za upokojeence v Kranjski Gori, Kranju in Preddvoru, en sindikat v okviru Hotela Cerkno in en sindikat v družbi Filc. Vseeno je na območju Gorenjske prišlo do rahlega padca članstva, kar je sicer trend po vsej Sloveniji. Glavna razloga padca članstva sta bila upokojevanje in stečaji. Na Gorenjskem je v obdobju od 2012 do 2017 prišlo do stečaja družb Peko, Šešir, Tehnik in Alpdom.

Zaposleni na območju Gorenjske so poleg servisiranja članov zgledno opravili tudi druge naloge, delegirane od Zveze in sindikatov, članov ZSSS. Tako je območje Gorenjske vsako leto organiziralo proslavo za 1. maj na Križni gori, ki ostaja priljubljena točka praznovanja tega delavskega praznika tako med člani kot nečlani ZSSS. Prav tako se je območje Gorenjske zgledno angažiralo pri zbiranju podpisov za izločitev dodatkov za nočno, nedeljsko in praznično delo iz minimalne plače. Zaposleni območja Gorenjske se poleg tega redno udeležujejo delavskih protestov in demonstracij. Dodatno so bili aktivni tudi v civilni aktivistični sferi in medijih. Tam so opozorili predvsem na sporno prodajo Adrie Airways Tehnike, pritiske tega podjetja na sindikalne zaupnike, sporno dogajanje v Alpini (namen prenosa dela proizvodnje v tujino) in izkoriščanje čistilk podjetja Aktivne. Izpostavljeni pa so bili tudi pri pomoči delavcem, ko je podjetje Šešir šlo v stečaj.

Kot dodatna dobra praksa območja Gorenjske se je v tem obdobju uveljavilo dvodnevno sindikalno izobraževanje za gorenjske sindikalne zaupnike. Letos je bilo izvedeno že tretje takšno izobraževanje, ki se ga vsako leto udeleži okoli 30 sindikalnih zaupnikov.

XV.5. Območna organizacija ZSSS Podravje in Koroška ter Spodnje Podravje

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Območna organizacija Podravje in Koroška (skrajšan naziv: ZSSS, OO Podravje in Koroška) ima svoj sedež v Neratovi ulici 4 v Mariboru ter dve sindikalni pisarni na Koroškem, eno v Slovenj Gradcu in eno v Ravnah na Koroškem. ZSSS, Območna organizacija Podravje in Koroška je oblika sindikalne organiziranosti za izvajanje skupnih nalog ZSSS in sindikatov na območju. Je del teritorialne mreže ZSSS in 23 sindikatov, članov ZSSS na območni oz. regionalni ravni. Pravila o organiziranju in delovanju Območne organizacije ZSSS Podravje in Koroška so vpisana v evidenco statuten sindikatov na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Organa Območne organizacije ZSSS Podravje in Koroška sta konferenca in nadzorni odbor.

V skladu s pristojnostmi in akti ZSSS sodeluje Območna organizacija ZSSS Podravje in Koroška tudi z drugimi sindikati, organiziranimi tako v Sloveniji kot v tujini, z organi lokalnih oblasti, državnimi institucijami (vlada, parlament, delodajalske organizacije, državni socialni sistemi, kot so zdravstvo, pokojninski, zaposlovanje itd.) ter z drugimi organizacijami in ustanovami, s pomočjo katerih se uveljavljajo pravice delavcev in uveljavlja socialno partnerstvo.

V letu 2012 smo v skladu s sprejetim programom izvajali večino zgoraj navedenih aktivnosti. Glavni vir financiranja Območne organizacije ZSSS Podravje in Koroška so prihodki iz naslova sindikalne članarine. Glede na naše aktivnosti opravljamo pretežno nepridobitno dejavnost. Določene prihodke pa smo v letu 2012 pridobili tudi iz sodelovanja pri projektih (GEAR, MPIS).

V letu 2013 smo sodelovali pri projektih (EFFECT, projekt ZDRAVJE), kar nam je nesporno pomagalo finančno preživeti vedno težjo situacijo. S 1. 6. 2013 smo zaradi odhoda sekretarja Borisa Frajnkoviča prevzeli organizacijsko delo tudi v OO ZSSS Spodnje Podravje. Sicer del članarine iz Spodnjega Podravja prihaja na OO ZSSS Podravje in Koroška, vendar to pomeni dodatno obremenitev zaposlenih, kakor tudi povečane potne stroške, saj zagotavljamo prisotnost v torek, sredo in četrtek sekretarji, ki smo zaposleni v OO ZSSS Podravje in Koroška, v petek pa opravlja svoje delo na Ptuju naš strokovni sodelavec za pravno

področje Boštjan Medik, univ. dipl. prav. V letu 2013 smo tudi zamenjali računalniško opremo, saj jo je bilo zaradi starosti potrebno zamenjati. Izvajali smo aktivnosti s področja kulture ter druge aktivnosti, ki so v interesu našega članstva.

V letu 2014 smo sodelovali pri projektih (projekt ZDRAVJE in projekt DEMINE). Še vedno zaposleni na OO ZSSS Podravje in Koroška organizacijsko pokrivamo delo v OO ZSSS Spodnje Podravje. Žal smo bili primorani zaradi težke finančne situacije tudi ukrepati ob dejstvu, da nekateri sindikati, člani ZSSS ne spoštujejo Pravilnika o finančnem poslovanju ZSSS, saj ne nakazujejo na območno organizacijo ustreznega deleža članarine. Kljub morda sindikalno gledano »neprijaznemu« ukrepanju, nam je uspelo skleniti dogovor, zaradi česar sedaj dobivamo od določenega sindikata, člana ZSSS ustrezen delež članarine kakor tudi vračila za nazaj. Če se bi takšne zadeve dogajale tudi v bodoče, bo nujno potrebno narediti nekaj na sistemski ravni ZSSS, da se to ne bo dogajalo, saj to območno organizacijo lahko postavlja v zelo neugoden položaj, za katerega ne more biti izključno kriva sama, če drugi kršijo akte. V letu 2014 smo izvajali aktivnosti s področja kulture ter druge aktivnosti, ki so v interesu našega članstva, organizirali smo tradicionalna kresovanja in praznovanja ob prazniku dela, tako v Mariboru, Slovenj Gradcu in ne nazadnje na Ptuj.

V letu 2015 smo v skladu s sprejetim programom izvajali naše aktivnosti. Določene prihodke smo v letu 2015 pridobili tudi iz sodelovanja pri projektih (projekt ZDRAVJE in projekt DEMINE, ki sta se začela v letu 2014 in zaključila v letu 2015), kar nam je nesporno pomagalo finančno preživeti vedno težjo situacijo. Še vedno zaposleni na OO ZSSS Podravje in Koroška organizacijsko pokrivamo tudi delo v OO ZSSS Spodnje Podravje. V letu 2015 smo poslovali v skladu z usmeritvami nadzornega odbora območne organizacije in na podlagi usmeritev ZSSS. Spoštovali smo veljavne interne akte območne organizacije in ZSSS ter predpise, ki veljajo v Republiki Sloveniji. Pri poslovanju smo zasledovali temeljne cilje delovanja: uveljavljanje in varovanje ekonomskega, gmočnega, socialnega položaja ter pravic svojih članov, varstvo pravic iz kolektivnih pogodb, izboljšanje varstva pri delu, zagotavljanje pravne pomoči in zaščite pri uresničevanju pravic iz dela in v zvezi z delom, vse v okviru materialnih možnosti. Nujno potrebno je narediti nekaj na sistemski ravni ZSSS, da se zagotovi vzdržnost območne organizacije, saj je ob vedno manj zaposlenih, z večnim ukvarjanjem s finančnimi težavami, težko in skrajno neugodno voditi območno organizacijo. Spoštovanje aktov znotraj sistema ZSSS je primarnega pomena, saj so se nam od leta 2011 pa do danes prilivi zmanjšali za cca 70.000 EUR, kar je zastrašujoč podatek. V letu 2015 smo prav tako izvajali aktivnosti s področja kulture ter druge aktivnosti, ki so v interesu našega članstva, organizirali smo tradicionalna kresovanja in praznovanja ob prazniku dela, tako v Mariboru kot tudi na Ptuj. Ker pa organizacija takšnih prireditev zahteva veliko finančnih sredstev, ki jih žal vsako leto dobimo manj za ta namen, smo zaradi racionalizacije in pomanjkanja finančnih sredstev v letu 2015 prvič izpustili organizacijo prvomajske prireditve v Slovenj Gradcu – Kremžarica. Članstvu smo ponudili brezplačne avtobusne prevoze na osrednjo prireditev – kresovanje v Mariboru, vendar odziva članstva ni bilo.

V letu 2016 so bili kot vsa leta doslej glavni vir financiranja Območne organizacija ZSSS Podravje in Koroška prihodki iz naslova sindikalne članarine. Minimalne prihodke smo v letu 2016 pridobili tudi iz sodelovanja pri projektu »Korak k zdravemu življenju, žal pa drugih projektov ni bilo. Prav tako ni trenutno nobenega projekta, s katerim bi lahko pomagali financirati delo zaposlenih. V letu 2016 smo stroškovno poskušali biti zelo pazljivi in nam je glede na dane razmere relativno uspevalo. Prav tako smo stroške na podlagi pregleda nadzornega odbora ZSSS s 1. 7. 2016 spremenili in posledično tudi zmanjšali. Zaradi racionalizacije in pomanjkanja finančnih sredstev smo žal tudi v letu 2016 izpustili organizacijo prvomajske prireditve v Slovenj Gradcu – Kremžarica. Članstvu smo ponudili brezplačne avtobusne prevoze na osrednjo prireditev – kresovanje v Mariboru, vendar odziva članstva ni bilo. Če se bo trend pomanjkanja sredstev in ne nazadnje tudi odziva članstva nadaljeval v takšni smeri, bo potrebno razmisliti o dodatni racionalizaciji organizacije teh dogodkov v bodoče.

Bistvena aktivnost za naše članstvo je pravna pomoč. Največji obseg dela za člane je bil namenjen nudenju pravne pomoči.

V obseg nudenja pravne pomoči ne moremo prištevati samo neposrednega zastopanja pred sodišči. V ta okvir sodi obsežno delo svetovanja posameznikom in organizacijam, pisanje različnih vlog, mnenj, pritožb, obravnave na organih za varstvo pravic delavcev pri delodajalcih ter zastopanje v vseh fazah postopkov pred sodišči in drugimi institucijami.

Glede na navedeno je nudenje teh storitev timsko delo vseh zaposlenih v območni organizaciji.

Še danes nekateri stečajni postopki niso zaključeni. Zelo je zaskrbljujoč podatek o dinamiki porasta stečajnih postopkov, saj to pomeni ogromno dela v pravni službi, istočasno pa nemočno opazujemo, kako družbe propadajo.

Delo naše pravne službe lahko ocenimo kot zelo uspešno, saj večino sporov dobimo. Žal pa se zaradi dolgotrajnosti postopkov in »kulture« delodajalcev prevečkrat zgodi, da delavci po dobljenih pravnih navedbah niso ustrezno poplačani ali pa sploh ni več sredstev stečajnega dolžnika za poplačila.

Delovanje pravne službe v primerih vloženih tožb, pritožb zoper delodajalca, državne institucije:

V Odvetniški pisarni Štelcer Berkovič je bilo v obdobju 2015 in 2016 77 obravnavanih primerov. V pisarno pridejo v času uradnih ur ob ponedeljkih od 14.00 do 16.00 ure na posvet cca 1–3 člani.

V pravno službo na Območni organizaciji Podravje in Koroška pridejo v času uradnih ur ob sredah na posvet cca 1–4 člani. V obdobju od 1. 12. 2012 do 31. 12. 2016 je bilo 231 obravnavanih primerov zoper delodajalce, državne institucije.

V pravno službo na Območni organizaciji Spodnje Podravje prideta v času uradnih ur ob petkih na posvet cca 1–2 člana. V obdobju od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2016 je bilo 86 obravnavanih primerov zoper delodajalce, državne institucije.

Sodelovanje s civilno družbo je prav tako zelo pomembno. Potrebno je povezovanje z raziskovalnimi inštituti, povezovanje z nevladnimi organizacijami, kakor tudi izvedba skupnih akcij z drugimi organizacijami (Inšpektorat RS za delo, Zavod RS za zaposlovanje itd.), sodelovanje in povezovanje pri raznih projektih ter prisotnost sindikata tudi v prostorih teh organizacij v smislu medsebojne izmenjave promocijskega materiala ipd.

Še naprej sodelujemo z mnogimi institucijami v sami regiji. Na podlagi Dogovora o oblikovanju in razvijanju lokalne svetovalne mreže ISIO v mestni občini Maribor sodelujemo s službo za potrebe informiranja občanov, ustanovljeno pri Andragoškem zavodu Maribor. Njena glavna naloga je svetovanje občanom glede storitev, ki se v občini nudijo pri raznih institucijah, s poudarkom na izobraževanju.

Glede razvojnih vprašanj ter problematike zaposlovanja pa smo vključeni v naslednje regijske institucije:

- Konzorcij za razvojne naloge Podravja
- Programsko razvojni svet statistične regije Podravja
- Sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov
- Regionalni sklad dela – od leta 2011 FUNDACIJA PRIZMA
- OE ZZZS Ravne na Koroškem
- svet zavoda Zdravstveni dom Slovenj Gradec
- Strateški svet ISIO

Preko spletne strani s konkretnimi informacijami in ažurnimi vsebinami komuniciramo s članstvom in širšo javnostjo. S tem lahko članstvo sprotno in ažurirano spremlja vse dogodke in aktivnosti tako območne organizacije kot ZSSS in sindikatov, članov ZSSS. Spletna stran deluje na dveh spletnih naslovih: <http://www.zsss-podravje.si> in <http://www.zsss-koroska.si>.

Spletna stran sedaj vsebuje zbir kolektivnih pogodb in druge zakonodaje, pravna in ekonomska mnenja, kar se bo seveda še dodatno izpolnjevalo in cilj je, da spletna stran dejansko postane vir vseh informacij. V smislu reševanja problematike financiranja območne organizacije je ena izmed možnosti v prihodnosti tudi trženje oglasnega prostora na spletni strani, čeprav smo »marketinško« praktično slabo zanimivi za morebitne oglaševalce.

Stalno se trudimo voditi aktivnosti včlanjevanja oz. ohranjanja števila naših članov. Prav tako tudi sami kot območna organizacija pošiljamo e-novice članstvu.

Kot območna organizacija vlagamo precej naporov tudi v vzpostavitev dobrih odnosov z različnimi medijskimi hišami. Z opravljanjem dela in izvajanjem posameznih aktivnosti smo namreč poskušali v čim večji meri »izkoristiti« moč medijev ter na ta način lažje, hitreje in učinkoviteje zaščititi pravice in interese naših članov.

Že od februarja 2009 naprej smo vsak torek oz. četrtek v tednu objavljali strokovne članke v časniku Večer. Članke smo pripravljali Gregor Cerar, Jolanda Lašič, Boštjan Medik in Mojca Šumer. Žal Večer več ne objavlja naših člankov.

S tem smo nedvomno praktično tedensko krepili tako prepoznavnost kot tudi vlogo območne organizacije.

V letih od 2010 do 2016 se je območna organizacija kot partner priključila več projektom in jih uspešno zaključila.

Na podlagi večletnega sodelovanja so vzpostavljeni kontakti tudi s sindikati v tujini. V okviru mednarodnega sodelovanja je bil 14. 5. 2009 ustanovljen medregijski sindikalni svet med OO ZSSS Podravje, OO ZSSS Pomurje in ÖGB Steiermark. Namen medregijskega sveta je sodelovanje in predvsem izmenjava izkušenj. Ustanovna konferenca medregijskega sveta je bila 25. 9. 2009. S predstavniki avstrijskega sindikata smo v kontaktu in v načrtu je še več skupnih konferenc oz. seminarjev. Problem, ki ga imamo, je financiranje.

Ohranjamo tesne sindikalne stike z Zvezo samostojnih sindikatov mesta iz Republike Srbije oz. pokrajine Vojvodine.

Izvedene so bile naslednje skupne aktivnosti:

- obisk delegacije Zveze samostojnih sindikatov Pančevo v Mariboru in Ljubljani
- udeležba na deželni konferenci ÖGB v Gradcu
- več srečanj z okrajnim sekretarjem ÖGB Steiermark g. Kernom in njegovimi kolegi
- več seminarjev in okroglih miz v okviru medregijskega sindikalnega sveta v mestih Deutsch Goritz in Bad Radkesburg

XV.6. Območna organizacija ZSSS Pomurje

V okviru Tedna vseživljenjskega učenja smo leta 2012, ki je bilo razglašeno za evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti, aktivno sodelovali pri organizaciji posveta na temo Aktivno staranje in medgeneracijsko sodelovanje na delovnem mestu.

Dne 27. 3. 2015 smo vzpostavili delovanje medregijskega sindikalnega sveta Madžarske, Hrvaške in Slovenije. S podpisom sporazuma smo se obvezali, da bomo okrepili in izboljšali sindikalno delovanje, razvijali novo obliko čezmejnega sodelovanja ter utrdili solidarnost in skupno delovanje.

Aktivno sodelujemo v Medregijskem sindikalnem svetu Avstrijske Štajerske – Podravje/Pomurje, ki poteka v obliki seminarjev, obravnavamo aktualno tematiko in se medsebojno informiramo.

V aprilu s kolegi sindikalisti iz Avstrijske Štajerske zaznamujemo spominski dan vstopa Slovenije v Evropsko unijo na mejnem prehodu Gederovci/Sicheldorf.

Na predvečer prvega maja organiziramo v središču Murske Sobotе, na Trgu zmage, postavitve mlaja in pozno popoldan kresovanje v mestnem parku. Sodelujemo pri prireditvi prvega maja v Gornji Radgoni.

Decembra 2015 je bil na novo ustanovljen Sindikat Javnega podjetja Prlekija, kljub nekaterim posameznikom, ki so imeli negativen odnos do sindikata. Po različnih podjetjih smo predstavljali naš sindikat z namenom povečanja članstva. V okviru projekta včlanjevanja po posameznih dejavnostih se aktivnosti seveda nadaljujejo, predvsem vključevanje mladih v sindikat.

Najodmevnejši dogodki so bili:

- na zahtevo okrožnega državnega tožilca v Murski soboti je bil v letu 2013 za sedem delavk, zaposlenih v Splošni bolnišnici Murska Sobotа, podan utemeljen sum kaznivega dejanja. Postopek se je končal v letu 2014 z izjavo o odstopu od kazenskega pregona okrožnega državnega tožilca v Murski Soboti. Na podlagi zakona o kazenskem postopku je bila preiskava zoper sedem delavk ustavljena. V zastopanje posameznih delavk se je aktivno vključila območna organizacija ZSSS Pomurje s Sindikatом zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije;
- stečajni postopek nad dolžnikom Aha Mura Proizvodnja oblačil, d. o. o., se je začel 23. 5. 2014. Brez dela je ostalo 1230 delavcev. Stečajni upravitelj se je odločil, da bo nadaljeval proizvodnjo s 400 delavcev, saj tuji partnerji želijo ohraniti sodelovanje tudi v prihodnje. Proizvodne zmogljivosti je družba Aha Mura, d. o. o., v stečaju oddala v najem družbi Arum, d. o. o., kjer se nadaljuje proizvodnja z 280 zaposlenimi;
- stavka delavcev v družbi Kapela, d. d., ki je trajala več kot dva meseca, se je začela 7. julija 2014. V stavki je sodelovalo 20 delavcev. Razlog za stavko so bile neredno in v obrokih izplačane plače, z zamikom enega, pozneje dveh mesecev, neporavnani prispevki in davki, neporavnan regres za letni dopust iz preteklega leta. V času stavke so delavci podali predlog za uvedbo stečajnega postopka. Istočasno pa je podal lastnik družbe predlog za uvedbo postopka poenostavljene prisilne poravnave, tako da je bil predlog delavcev za začetek stečajnega postopka odložen. V času stavke so delavci opravljali vsa nujna dela v skladu z zakonodajo. Podporo stavkajočim delavcev so izrazili mnogi, ki so jim tudi prispevali za malico in pokrivali stroške prihoda na delo in odhoda z dela. Denarno in materialno pomoč

so jim nudili občina Radenci, Rdeči križ, Karitas in Sindikat kmetijske in živilske industrije Slovenije. Agonija stavkajočih delavcev se je vlekla že v september, vendar rešitve zanje še ni bilo. Iz obupa in nemoči ob tem, da so pravosodni organi naklonjeni delodajalcu, so stavkajoči delavci postopoma začeli podajati izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi z razlogi na strani delodajalca. Ker poenostavljena prisilna poravnava ni bila uspešna, se je začel stečajni postopek nad dolžnikom Kapela, vinogradništvo in vinarstvo iz Radencev šele 8. 5. 2015;

- stavka 111 zaposlenih v Nafti Petrochem Lendava (SDE) se je začela v avgustu 2014 in je trajala 28 dni. V rešitev nastale situacije se je zelo aktivno vključil Sindikat dejavnosti energetike. V času stavke so bili organizirani tudi protestni shodi v centru Lendave in zapora dela ceste. Protestnega shoda se je udeležil tudi predsednik ZSSS. Zgodba Nafta Petrochem se je končala s stečajem podjetja.

V tem obdobju so se zvrstili dogodki, ki so bili usodni za delavce, še v naslednjih družbah:

Leta 2012 so se nepričakovano začele težave v Komunali Lendava (SKVNS), saj delavci niso dobili plač za januar, februar, marec, april 2012. Zaradi težkih razmer je bilo nekaj delavcev prerazporejenih v Eko park Lendava in Saubermacher – Komunala Murska Sobota, preostali delavci pa so se odločili za izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Stečajni postopek za Komunalo Lendava je bil uveden komaj naslednje leto, to je aprila 2013.

V aprilu 2012 se je začela stavka zaposlenih v Integralu Lendava (SDPZ). Ker ni bilo interesa lastnikov za dokapitalizacijo podjetja, so se raje odločili za stečaj podjetja.

V maju 2012 je bil objavljen stečaj za G7-Storitve (SKVNS). Pred uvedbo stečajnega postopka smo se uspeli dogovoriti o izplačilu sorazmernega dela regresa za letni dopust za leto 2012.

Likvidacijski upravitelj družbe G-Tex proizvodno in trgovsko podjetje, d. o. o., v likvidaciji iz Križevcev je ugotovil, da premoženje družbe ne zadošča za poplačilo vseh terjatev upnikov v celoti, z zakonskimi obrestmi, zato je predlagal oziroma podal predlog za začetek stečajnega postopka. Tako se je 29. 6. 2012 začel postopek nad dolžnikom G-TEX proizvodno in trgovsko podjetje, d. o. o. – v likvidaciji iz Križevcev. Že v samem postopku likvidacije smo preko naše pravne službe aktivno sodelovali pri izterjavi terjatev naših članov.

V letu 2013 je bila prisilna poravnava, v začetku leta 2014 pa uveden stečajni postopek za Agroservis Murska Sobota (SDTS) ter za hčerinske družbe Avto Ares, Avto Cit in A servis.

Dne 9. 9. 2013 se je začel stečajni postopek nad dolžnikom Vrtnarstvo, družba za pridelovaje in promet sadik, cvetja, vrtnarskih potrebščin, načrtovanje, urejanje in vzdrževanje zelenih površin, d. o. o., iz Murske Sobote. Vzporedno s tem je delovala družba Vrtnarija SUM, družba za pridelovaje in promet sadik, cvetja, vrtnarskih potrebščin, načrtovanje, urejanje in vzdrževanje zelenih površin, d. o. o., iz Murske Sobote, ki je 21. 8. 2013 pristala v prisilni poravnavi. Žal prisilna poravnava ni bila uspešna in se je 20. 9. 2013 začel stečajni postopek nad pravno osebo VRTNARIJA SUM, družba za pridelovaje in promet sadik, cvetja, vrtnarskih potrebščin, načrtovanje, urejanje in vzdrževanje zelenih površin, d. o. o., iz Murske Sobote.

Junija 2014 je potekala stavka v Montaži Lendava (SDGD). Ker delavci niso prejeli več mesecev plač, smo poskrbeli tudi za pomoč preko Karitasa. Za Montažo Lendava je bil na predlog direktorja uveden stečajni postopek.

Prav tako se je začel 13. 6. 2014 stečajni postopek nad dolžnikom Mura – evropska hiša mod, trgovina in storitve, d. o. o., iz Murske Sobote, ki je že prej bila v prisilni poravnavi.

Postopek poenostavljene prisilne poravnave, začel 24. 9. 2014, nad dolžnikom INOKS podjetje za trženje in proizvodnjo, d. o. o., Murska Sobota, se je končal s stečajnim postopkom dne 3. 8. 2016.

Postopek poenostavljene prisilne poravnave, začel 28. 11. 2014, nad družbo INOKS INVESTICIJE, podjetje za proizvodnjo in trženje, d.o.o. se je uspešno končal s potrditvijo v letu 2015.

Za Tovarno močnih krmil Črnci, d. d., je bila predlagana poenostavljena prisilna poravnava, ki ni bila uspešna, prav tako je bil podan predlog za prisilno poravnano in pozneje umaknjen in na koncu je družba TMK Črnci, d. d., 27. 6. 2016 pristala v stečajnem postopku.

Prav tako je bil 25. 10. 2016 uveden stečajni postopek nad dolžnikom MIKOR, proizvodnja in trgovina z oblačili, d. o. o., iz Turnišča, kjer smo imeli posamezne člane sindikata.

V vseh navedenih postopkih so bili delavci seznanjeni s svojimi pravicami in jim je bila z naše strani nudena vsa pomoč in prijava terjatev.

O naših aktivnostih smo obveščali tudi sredstva javnega obveščanja, s katerimi imamo zelo korekten odnos. Novinarji so tudi o naših aktivnostih korektno poročali.

Cilj in namen našega dela je vedno bil varovanje in izboljšanje socialno-ekonomskega in gmotnega položaja delavcev ter pravic iz dela.

XV.7. Območna organizacija ZSSS Savinjska

Poročilo je povzetek najpomembnejših aktivnosti ZSSS, Območne organizacije Savinjska (v nadaljevanju območna organizacija) od leta 2012 do 2016. Delo območne organizacije je bilo usmerjeno predvsem v realizacijo programskih nalog ZSSS, sindikatov, članov ZSSS in izvajanje lastnih nalog. Ob zbiranju podatkov za poročilo se pravzaprav zavedamo, koliko, kako in s kakšnimi problemi se srečujemo, tako predsedniki sindikatov družb in sindikalnih zaupnikov v družbah.

Temeljni nameni in cilji so bili v tem obdobju usmerjeni v varovanje in izboljševanje socialno-ekonomskega in gmotnega položaja, pravic delavcev iz dela, boj za človeško dostojanstvo, pravično družbeno ureditev in socialno državo.

V teh obdobju je bila najmanj enkrat na leto sklicana konferenca območne organizacije, ki je obravnavala in potrjevala predvsem poročila o delu, programske usmeritve in finančno-materialno poslovanje območne organizacije. Prav tako se je vsako leto sestal nadzorni odbor območne organizacije, ki je skrbno pregledal finančno-materialno poslovanje območne organizacije.

Naše aktivnosti so bile vseskozi usmerjene v pridobivanje novih članov, predvsem iz razloga, da s povečanim številom članstva povečujemo verodostojnost in moč sindikata.

Redno smo obveščali sredstva javnega obveščanja o problemih in naših aktivnostih. Izkoristili smo vsako povabilo novinarjev za sodelovanje na TV, radiu, v dnevni in tedenski časopisi, saj izredno cenimo to obliko motivacije javnega mnenja, ki je za uspešnost našega delovanja zelo pomembna.

Izredno pomembna je tudi pomoč in servisiranje v primerih, ko je s pomočjo strokovnih mnenj in mediacije možno realizirati pomembne pravice iz delovnopravne zakonodaje brez sodnih sporov, tako na individualni kot skupinski ravni. V ta namen se poslužujemo pomoči preko pogodbenega pravnega servisa. Doseženi pozitivni rezultati so posledica tesnega sodelovanja sindikatov družb, podjetij in drugih pravnih subjektov s profesionalno strokovno službo na območju. Na sindikat se je v obdobju od 2012 do 2016 po pravno pomoč obrnilo več kot 5353 članov, in sicer po informacije, nasvete, pomoč v postopkih pri delodajalcih, pred sodišči, zavodi in drugimi organi. V nadaljevanju podajamo pregled nekaterih statističnih podatkov o delu pravne službe po posameznih dejavnosti:

- leto 2012: 766 primerov
- leto 2013: 805 primerov
- leto 2014: 834 primerov
- leto 2015: 829 primerov
- leto 2016: 940 primerov

V tem obdobju smo uveljavljali terjatve za naše člane v prisilnih poravnava in stečajnih postopkih, in sicer:

- leto 2012: 5 stečajev (174 članov)
- leto 2013: 6 stečajev (115 članov)
- leto 2014: 5 prisilnih poravnava (448 članov) in 9 stečajev (183 članov)
- leto 2015: 2 stečaja (103 člani)
- leto 2016: 3 stečaji (156 članov)

Vsega, kar je bilo narejenega v preteklih letih, v tem poročilu seveda ni moč zapisati. Trudimo se, da je naše članstvo informirano v čim večji meri, saj je le tako mogoče okolico prepričati, da se dogaja veliko aktivnosti za dobro zaposlenih na vseh ravneh sindikalne organiziranosti. Na našem območju verjamemo, da so med nami še vedno žive vrednote, kot so spoštovanje, solidarnost, medsebojna pomoč in prijateljstvo.